

KAMUS BAHASA

DAYAK TOBAG INDONESIA

OLEH ARIANTO

TABE' KA'K JEBATA PEJAJI PENAMPA'
TOGOH ADAT SUTE' SUNGU.
BAHASA DAERAH MERUPAKAN IDENTITAS SUKU BANGSA

Abadi: Lana; **Keabadian**: Lana ng;
Abang : Omo', ombo' ;
Acak :Arai; **Acak-acakkan, semberawut, berserakan, berantakan**
: Busa'k-basi'k;
Acap kali: Milak, ngkah, aja'-aja', caco'k, selarat; **Acap-acap** :
Selulu';
Acuh : Nduli; **Tak acuh** : Nna' nduli; **Mengacuhkan** : Nduli nyeh;
Acung : Angkat jari, tonyo'k jari ka langit;
Ada: Ada, ya laba;**Ada saja**: Ona'; **Ada-ada saja**: ngade-ngade
ja';**Ada terus**: Nna' mes;**Ada waktu**:Sompat;
Adik : Ode', Oneng (adt. sunda);
Adonan :Tampong gula'k; **Adonan lembut**: Lue'k;
Aduk: Guai;**Aduk adonan**: Gula'k;
Agak: Kea;**Agak basah arealnya**: Gote';**Agak bengkak**:
Sembab;**Agak bungkuk**: Cukoh;**Agak gelap**: Osop-
osop;**Agak miring**: Singngint (posisi);**Agak pelit**:
Cuti'k;**Agak rendah atapnya**: Nudong;
Agas: Rongngint; **Banyak agasnya**: Njanka' rongngint n to';
Agung : Agong (adt), Agokng;**Maha Agung** : Tampah agokng;
Ahli : Pendekar, tukang;
Air : Ae';**Air dingin**: Ae' abo;**Air tawar** : Ae' ubang;**Air kering**:
Rangkai koseh; **Tetes air**: Tete'k ae', propoto' (dari
pikulan); **Berair** : Perae' ;**Diairi** : Diae' ; **Mengairi**: Ngae' ;
Ajak:Aja'k (adt), Tansa',bae';
Akad : Basasibajanji; **Surat Akad** : Surat Pajanji, surat sah;
Akal : Akal, piker cerede'k; **Akal budi** : Oti piker bait; **Akal bulus**
: Dayus ; **Mengakali** : Ngakal ng (adt), Mbula', Nnyanceng;
Akar: Urat; **Akar Pohon**: Urat kayu; **Berakar** : Baurat;
Akan : Da'k; **Akan datang** : Da'k atak; **Akan tetapi** : Karoh ga';
Seakan-akan : nce'k-ncek nyeh;

Akhir: Tampah, pengkudah; **Akhirnya:** Tampah nyeh; **Akhir pekan:**Dolat; **Akhir riwayat:** Tula'k idup;**Diakhiri :** Dikudah; **Mengakhiri :** Namant, Ngkudah;

Aki : Ape';

Akibat : Iboh; **Berakibat :** Iboh nyeh; **Mengakibatkan :** Ya iboh ng;**Sebab akibat :** Iboh areh;

Akrab: Rampeh; **Sangat akrab:** Mbada rampeh; **Benar-benar akrab:** Sigi' rampeh;

Aksen : Tayoh;

Aksi : Lagat,gora'k; **Beraksi :** Muant lagat;

Akta, Akte : Surat Ngesah;

Aktip : Mau' kareja, terengginas; **Keaktifan :** Pegawit;

Aku : Aku; **Mengaku :** Ngako' ; **Aku punya :** Akuumpu' ng ; **Mengakui :** Ngumpu', Ngako' laba ya;

Akuan : Ako'; **Pengakuan:**Ngako'; **Dia mengaku:** Inya ngako'; **Apa pengakuannya:** Ope nang di ako' nyeh ;

Akupuntur: Pante'k;

Akur: Saro'k;

Alai : Potai;

Alam : Badah tayat jadi tang Jebata, Lino; **Mengalami :** Ngrosa' ; **Pengalaman :** Pejalat idup nang dirosa';

Alamas : Intan;

Alamat : Badah dango, badahdodo'k; **Alamat mimpi :** Lamant;

Alang-alang : Padak (jenis rumput);

Alas : Alas(adt. malaya), galang; **Alas angkat penanak :** Solap; **Alas tempa logam:** Lanas; **Alas tempat perjudian :** Lapa'k;

Alasan: Wana;

Alat : Laba na'k muat ng; **Peralatan, perkakas :** Semberap;

Alergi : Keregota';

Algojo : Tukang kadas, tukang nlayo;

Alhasil : Peruleh;

Alias: Perambenh, perameh, talah;

Alih : Aleh (adt.malay), sisar; **Beralih** : Bagaleh, sisarnyeh, baginsik;
Peralihan : Tang penganti, Nyisar-ng; **Mengalihkan** : Ngaleh ng; **Beralih wujud** : Maleh roman, maleh upa;
Alim: Untum-untum, Umun;
Alir : Aler; **Aliran** : Laba nang ngaler; **Mengalir** : Ngaler;
Alis : Bulu romang;
Alkisah : Gesahnyeh;
Alkohol : Pati ae' mabo'k;
ALLAH: Jebata; **Allah Maha Kuasa**: JebataPejaji Penampa'; **Allah Pemelihara**:Pejaji; **Allah Maha Pencipta**:Penampa';
Almarhum, Almarhumah: Pedara;
Almari : Bopet (adt.malay), Buncu;
Alot : Liat;**Sangat alot** : Mbada liat, Ngigir;
Alpa : Nna' atak; **Mengalpakan** : Ntasa nna' muant atak;
Altar, mezbah : Mpara' ;
Alun-alun : Padang radak raja ;
Alur : Alor; **Alur jatuh**: Rabas; **Alur jatuh**: Runtum; **Alur Binatang** : Anor;
Amal : Pebagai bait; **Beramal** : Babagai bait na'k urak, ngamal lemu;
Mengamalkan : Tuli muant nang bait ka urak; **Peramal** : Tukang tujum;
Aman : Senaweh;
Amanat : Posat rentua; **Mengamanatkan** : Posat nang dibori;
Amarah : Ginti' ;
Amat : Mbada; **Amat sangat** : Mbada gi'; **Amatcantik**: Sigi' janga', Mbada kejanga' ng; **Amat Jelek** : Sigi' ijet, mbada keijet ng;
Amatir, amatur : Pegawit jati;
Ambai-ambai ; Kotap;
Ambeyen: Talo'k;
Ambil : Alap; **Ambilkan** : Alapnyeh; **Ambil saja** : Alap ja' nyeh;
Ambil bagian secara bersama: Konsi; **Ambil barang di perairan** : Ngrumpa'k; **Ambil lauk begitu saja**: Locah;

Ambil sedikit: Ncebet; **Ambil tau:** Ngribin; **Mengambilkan** : Ngalap nyeh;
Ambisi, serakah : Ntajit;
Amblas : Likat ka tanah;
Ambruk : Roroh;
Amin : Ao' boh, Kea boh arusnya, sigi'nyeh; **Mengamini :** Mbonarnyeh;
Amis : Ronse';
Ampas : Take'; **Ampas gorengan:** Rampak; **Ampas padi :** Ruman padi;
Ampelas : Mpolas; **Mengampelas :** Ngunsut man mpolas;
Ampuh: Mesra;
Amsal : Pramalaba, Keto' boh nyeh;
Amuk : Ngrunta;
Anai-anai : Jeraput;
Anak : Ona'k; **Anak-Anak:** Ona'k umu'k; **Anak tersayang:** Onong;
Anaknya cucu: Cicit; **Anak sulung:** Ona'k solong; **Anak bungsu:** Ona'k bunsu; **Anak anjing:** Ona'k oyo'k; **Anak babi:** Ona'k nyalah, ona'k eme'k;
Analisa : Ngkusi'k;
Ancam : Gap, ontap; **Diancam :** Digap, digolli'; **Mengancam :** Ngegap, Ngontap, Nggolli' ;
Anda : Iko, sanu';
Andai: Ula'-ula', karoh; **Andainya:** Ca'k nti, karoh nyeh; **Andai jadi:** Ca'k-ca'k, ; **Andai mau :** Karoh ga'; **Seandainya :** Karohnyeh kea;
Andang, obor : Semboyo, tengkuyong;
Aneh : Endah;
Anduk : Andok (adt.malay), Pengosat unant;
Angah, tergesa : Cocah; **Terangah :** Cocah gilla';
Angan : Piker, pengingant; **Angan-angan :** Mimpi ja';
Mengangankan : Ngimpi ng ja';
Anggar : Pereken; **Menganggar :** Ngreken;

Anggrek (bunga): Lau;
Angguk : Anto'k-anto'k; **Mengangguk** : Nganto'k-anto'k;
Angin : Angin (adt. malay), Nginsir; **Hembusan angin** : Gubus-gubus; **Anginputingbeliung** : Pucong; **Masuk angin** : Kamboh;
Angkara : Ratong; **Angkara Murka** : Semena-mena;
Angkasa : Awang-awang (adt. jawa), Lino puak;
Angkat : Jongkok; **Angkat keatas** : Annyo'k; **Angkat wajah** : Ndunga'k; **Angkat tangan** : Kokot ka atas, jari ka atas;
Angkit : Uwet;
Angkuh : Ratong;
Angsur : Ncet-ncet, ansor; **Diangsur** : Diansor; **Mengangsur** : Ngansor;
Angus : Tipot; **Sangat hangus** : Tipot rodok;
Angut : Tesilip, tidor sebanar;
Angsana : Put kayu;
Anjak : Pinah; **Beranjak** : Angkat pinah; **Menganjak** : Ngangkat minah;
Aniaya : Kenyaya, Insah;
Anjing: Aso' (adt.jawa), Oyo'k; **Anak anjing** : Ona'koyo'k; **Anjing siluman** : Buang irit;
Anjung : Anyo'k ;
Anjur : Nyoroh; **Anjuran** : Penyoroh; **Menganjurkan** : Nyoroh ng;
Antah: Atah; **Antah padi** : Atah padi; **Antah berantah** : Jawailo, utat kabut;
Antan: Alu;
Antar : Antat; **Mengantarkan** : Ngantat ng; **Diantar** : Diantat;
Antara : Kumak; **Antara mau dan tidak** : Balang bato; **Antara ruangan** : Sapat; **Pengantara** : Arag;
Antero : Semuanyeh nang ada kadia;
Anti : Na' ereng; **Antipati** : Osa nna' suka';
Anting-anting : Bondel, bonel, bunel;
Antre, antri : Basali;

Antuk, mengantuk : Tino'k; **Berantuk** : Beranto'k; **Terantuk** : Teranto'k;
Antun, rias : Sole'; **Berantun** : Basole'; **Orang antun** : Pesole';
Anut ; Nurut, nuna' ; **Menganut** : Nuna' kayaken; **Penganut** : Urak nang nuna';
Anyaman : Perayam; **Bahan anyaman** : Bila', laet; **Anyaman bambu untuk dinding** : Sasa'k;
Apa : Ope; **Apalagi** : Ope ugi; **Mengapa** : Ngope; **Apa daya**: Ope daya ng, ope kagogah ng; **Apa boleh buat** : Kecada'; **Apa jadinya** : Ope kajadi; **Diapakan** : Diope ya; **Apabila, apakala** : Apa' ng;
Apak, Apek : Kote'-kote';
Apes : Na' sebela;
Api : Api; **Api makan sekam** : Ngubu; **Perapian** : Tungku', pano'k; **Berapi** : Muant pano'k, nungkut;
Apik : Bait taroh, bait badahnyeh;
Apit : Kepet; **Diapit** : Dikepet; **Mengapit** : Ngepet; **Pengapit** : Tukang kawal/jaga;
Apotek, apotik : Dango petamba;
Apung : Ngapong (adt.malay), timol;
Arah : Anto, Mara ka; **Arahkan** : Bae'nyeh, Bae' kadomi; **Arahkan suara** : Tugam; **Arahan** : Ope bae' kadomi; **Pengarah** : Tukang pema'e' ; **Arah mana** : Ala'k omi; **Arah-arahnya** : Upa-upa n ti; **Arah ke** : Anto;
Arak : Ara'k (adt malay), **Arak-arak** : Kabat ng; **Mengarak** : Mae' kabat ng; **Perarakan** : Iring kabat ng;
Aral : Iboh; **Aral lintang** : Songka'k;
Arang : Arak;
Arca : Mpago' ;
Areal : Bidang;
Aren : Mayang;
Arena : Pejungan;
Ari-ari : Sorak perana'k, kemune' ;

Arif : Penau ng; **Mengarifi** : Mori penau ng;
Aring : Serangkap;
Arip : Tino'k nyeh;
Arit : Aret (adt.malay);
Arti : Rati; **Arti dari**: Rati tang; **Arti keseluruhan** : Rati semuanyaeh;
Begini artinya : Keto' ratinyeh; **Tiada arti** : Unyump ga' rati ng; **Mengartikan, Diartikan** : Mori ratui;
Arun : Guda'k; **Mengarun** : Nguda'k;
Arung : Borang; **Mengarungi** : Mborang; **Diarungi** : Diborang ng;
Arus : Kujuh; **Arus air** : Kujuh ae'; **Derasnya arus** : Ngkujuh;
Asa : Arap; **Putus asa** : Unyump arap;
Asak : Ponoh sosa'k;
Asal : Tayat; **Asaljawaban**: Ngrebang; **Asal petik** : Roti'k; **Asal-asalan** : nna' kajadi; **Asal-usul** : Tayat bala ng;
Asam : Asap, masam; **Asam kandis**: sunti; **Mengasami** : Nyuka' ng, dibori sunti;
Asap : Asap; **Diasapi** ; Dirabun; **Pengasapan** : Ngrabun; **Mengasapi** : Ngrabun; **Penuh asap** : Kokat;
Asin : Masit;
Asing : Ayap ng; **Orang asing** : Urak ayap-ayap; **Pengasingan** : Badah munyi' urak; **Diasingkan** : Dibunyi' tang ke badah bukat;
Asisten : Wakel ng, penyoroh ng;
Asli : Aseli, bonar laba ya, sigi'nyeh, ya nyeh;
Asma: Engeh;
Asmara : Kaseh oti;
Asrama : Pesangraha (adt. jawa);
Asri : Endah;
Assesoris : Perias;
Astaga: Liji'k-liji'k; **Astaga naga** : Mbada-mbada ga' ;
Asuh : Ina', Nguan; **Asuhan** : Ina' tang, pengan tang; **Pengasuh** : Pengan; **Panti Asuhan** : Badah Ina' ;
Atap : Kap; **Atap teras** : Soto ;

Atur : Ator (adt.malay); **Diatur** : Diator; **Mengatur** : Ngator;
Peraturan : Perator; **Aturan** : buat-buat, **Aturan menyimpang**: Nubah najat;
Aulia : Sigi' bait uraknyeh;
Awal : Nunga'; **Awal busung lapar** : Kedabang; **Awal datangnya**: Nungnga' ataknyeh ;
Awan : Romang; **Diselimuti awan** : Pokap romang; **Awan mendung** : Rungkum;
Ayah : Oma'; **Ayah nya ayah** : Ape'; **Ayahnya Kakek** : Puyang; **Ayahnya Moyang** : Ato' ;
Ayakan : Aya'k;
Ayam: Manu'k (adt.jawa), Ete'k; **Ayam jantan** : Ondong; **Ayam jago** : Ondong sabong; **Ayam betina** : Uyung; **Anak ayam** : Ona'kete'k;
Ayat : Areh;
Ayun : Inje' ; **Ayunan** : Injon, perayut; **Berayun** : Bainje', bainjon; **Berayun-ayun** : Bainjon-injon, Bainje'-inje' ;
Azimati : Jimant;

B

Ba' : Kea;
Bab : Bangkok;
Babad : Kesah rentua bare';
Babak : Nontang gesah (Drama/sandiwara);
Babat (memotong menebas tumbuhan): Tobas; **Sebabat** : Sama nyeh boh;
Babi : Eme'k, babi (adt.malay); **Babi kecil, anak babi** : Ona'k eme'k;
Babi belum besar : Ona'k nyalah; **Babi sedang besar** : Adoh; **Babi besar** : Kerenaut; **Babi tiba-tiba bunting**: Ngeruntak;
Babil : Tengkar;

Babtis :Pipis, Pereseh; **Dibabtis** : Dipipis; **Membabtis** : Mipis;
Bacok: Pantus; **Dibacok** : Dipantus; **Membacok** : Mantus;
Badai:Ujat keribut;
Badan : Tubuh (adt.malay), unant; **Badan dibungkus kain** : Mbukong; **Badan kurang segar** : Kelum; **Badan kurang sehat** : Ngamngam;**Pasang badan** : Terai unant ng;
Bagai:Kea; **Bagai kera** : Ngora' ; **Bagaimana harus** : Poti angkoh; **Bagaimana** : Poti; **Sebagai** : Keasanu'; **Sebagaimana kata** : Kea pemodah, poti oji, oji pander;**Bagaikan** : Ca'kngkea;
Bagas : Tuko' togap;
Bagasi : Badah na'k naroh laba (dikendaraan);
Bagi: Na'k; **Dibagikan** :Na'k nyeh; **Membagikan**, **Membagi**: Magi;**Bagi-bagi** : Na'k-na'k ;
Bagia, bahagia : Kebuyah;
Bagian : Bangkok; **Bagian atas** : Poco'k; **Bagian badan bergerak cepat** : Ngkiti'k; **Bagian bawah perut** : Buyat; **Bagian kaki yang menjuntai** : Kato'k; **Bagian tempat yang bawah**: Baroh;
Bagur : Jalo-jalo, jolor;
Bahasa : Basa;
Bahan : Rimah (makanan), ramu (bangunan);
Bahu : Bau;
Baik : Bait; **Baik adanya** : Semanggah, bait nyeh;**Memperbaiki** : Maint; **Perbaikan** : Pemaing; **Diperbaiki** : Dipemaing; **Baik-baik saja** : Bait ja'nyeh; **Berbaikan** : Besaro'k ;
Baja : Waja;
Bajak : Nlomah tanah; **Bajak laut** : Perumpa'k, lanun;
Bajang : Antu bajang;
Bajing: Pancing ;
Baju : Kelame'k;
Bak : Kea;
Bakal : Nang jadi ka'; **Bakal tawon** : Idak;

- Bakar:** Tunu, Cocol; **Dibakar :** Dicocol, ditunu; **Membakar :** Nyocol, nunu, mano'k; **Pembakaran, tempat pembakaran :** Tungku'; **Kobak bakar :** Pano'k; **Kebakaran :** Katunu;
- Baki :** Talam;
- Bakiak :** Capal kayu;
- Bakul :** Bakol;
- Bakung (tumbuhan) :** Bakok;
- Bala Seribu :** Paer-paer;
- Balah :** Bebantah;
- Balam :** (burung) Tekukor;
- Balang :** Botol;
- Balar :** Rompos;
- Balas :** Balas, mori ugi ke sanu' nang mori ti; **Pembalasan :** Kisas; **Balas bidan :** Tonong torat;
- Balik :** Bale'k; **Balik marah :** Mereka; **Bolak balik :** Pulakng bale'k; **Sebaliknya :** Sebale'k ng ti; **Memalikkan :** Male'k ng; mulangng; **Kebalikan :** Sebale'knyeh; **Memalik:** Male'k; **Memalikkan atas bawah:** Ningkam;
- Balon:** Gelumbus;
- Balun :** Pangkong, tokol;
- Balut :** Belit, kobat; **Membalut binatang:** Perokas;
- Bambu :** Boloh; **Bambu wadah air:** Tomo'k; **Bambu belah untuk dinding :** Celapoi;
- Bambang, terbampang :** Tepampang;
- Banci:** Papa'k;
- Bandel :** Tengkar;
- Bangar :** Bau bonto'k, kangar;
- Bangga :** Bosar oti; **Membanggakan :** Mbosar oti; **Dibaanggakan :** Dibosar oti; **Kebanggaan :** Nang di sanjong;
- Banjir :** Banjer; **Kebanjiran :** Banjer ng; **Dibanjiri :** Dibanjer; **Membanjiri :** Mbanjer, ngisi' ng man ae';
- Bangkai :** Mayant (manusia), bangkai (benatang);

Bangkang : Disadu', Nna' telayan; **Membangkang** : Nna' nurut;
Pembangkang : Penengkar;
Bangkit : Angkat; **Membangkitkan** : Ndani, ngoya'k;
Membangkitkan semangat: Mago;
Bangkrut : Pok;
Bangku : Kerosi;
Bangsa : Urak-urak sute' katurun;
Bangsai : Bonto'Loloh;
Bangsai : Bagan;
Bangsai (utk pria): Take' palat;
Bangsi : Kaba;
Bangsawan : Katurun Raja;
Bangun : Angkat, Dani; **Dibangunkan** : Digoya'k, didani;
Membangunkan : Ngoya'k, Ndani; **Terus dibangunkan**:
Ngoya'k Mago;
Bangunan : Kea dango man gereta'k; **Bangunanlandai** : Sunai;
Bani : Katurun;
Bantah, bantahan : Tengkar, sai'; **Dibantah** : Ditengkar;
Membantah : Nengkar; **Berbantahan** : Ba sai'-sai' ;
Bantal : Alas olo' ; **Bantal guling** : Panggah
Banting : Ngompas; **Banting tulang** : Ba undi;
Bantu : Tulong; **Dibantu** : Ditulong; **Membantu** : Nulong; **Bantuan**
: Penulong; **Memperbantukan** : Nyuruh urak nulong;
Bantuan, membantuan : Mencabut;
Bantut, terbantut : Rara', Nna' udah kareja ng;
Banyak : Njangka', nyojo'k, bedakah ; **Banyak sekali** : Bedogong;
Banyaknya binatang : Ngkese'k; **Banyaknya buah** : Jojah;
Banyaknya ikan di air : Nsisip; **Banyaknya** : Taya', mbada
gi' ;
Bapak: Oma'; **Bapaknya bapak** : Ape' ; **Bapaknya kakek** : Puyang;
Bapaknya Moyang : Ato' ;
Baptis : Papis;
Barang : Laba; **Barang itu** : Laba bia; **Barang kali** : Ngkali;

Baras : Bangkak, rimam;
Barat : Ala'k Mataari laboh;
Barau : Beng;
Barbur : Buar;
Bareng : Man sanu' ;
Baret : Tudong;
Baring: Galai, gurik; **Berbaring** : Gurik ng; **Membaringkan** : Ngurik ng; **Dibaringkan** : Digurik; **Pembaringan** : Kabadah pegurik;
Barkat, berkat : Barakat;
Baru, baharu : Oro' ; **Baru begitu**: Buda'-buda' ; **Baru ini** : Tula'k to' ; **Baru saja, barusan** : Baro' ga' ;
Baruh : Baroh;
Basa basi : Basa sungu;
Basah : Basa' ; **Basah kuyup** : Basa' baoh, boso'-boso', nyancut;
Kebasahan : Basa' ng; **Agak basah kotor** : Lete'k-lete'k;
Basuh : Baso'k;
Bata : Batu dinik;
Batang : Batak; **Batang air** : Botak ae', sungai; **Sebatang kara** : Nlata-lata;
Batara, batari : Mambang Agong , Dayang Agong;
Batas : Sapat, Senggan; **Batasnya** : Senggan ng; **Batas hulu parang** : Ganar, Tonot; **Batas areal** : Watas;
Batin : Ona'k oti;
Batu : Batu, tuku' ; **Membatu**: Batuku' ;
Batuk : Ngkol-ngkol;
Bau : Bau; **Bau apek** : Bangngam; **Bau pesing**: Bau rongang;
Sangat berbau : Ketakus;
Bawa : Bae' ; **Bawa orangnya** : Aja'k ; **Bawaan**: Sonsong, Pebae'
Membawa: Nantak; **Pembawaan** : Pema'e' ;
Bawah : Babah; **Bawahan**: Ona'k buah; **Dibawah, kebawah**: Kababah; **Membawahkan** : Mbabah ng;
Bawang : Bawak

Bawazir : Talo'k;
Bawel: Cerukit;
Baya : Umor; **Sebaya** : Sepantar;
Bayan : (burung) Tilit;
Bayang : Rebang; **Bayangan**: Temoyang; **Membayangkan** :
 Nrebang-rebang; **Membayangkan kisah lalu** : Ngonang;
Bayi : Ona'k pira';
Be (imbuhan) : Ba ;
Bebal : Babal;
Beban : Baban; **Dibebani** : Dibaban; **Membebani** : Mbaban;
Tanpa beban : Gocong-gocong;
Bebat : Kobat; **Dibebat** : Dikobat; **Membebat** : Ngobat;
Bebek: Bebe'k; **Bebek mentok** : Bebe'k serati; **Bebek itik** : Bebe'k
 kacang;
Becek : Lecek;
Beda : Ukat kea, bukatnyeh; **Dibedakan** : Diseser
 peleh; **Membedakan** : Meleh ng; **Pembedaan** : Peleh-peleh;
Bedanya : Ukat nyeh ya;
Bedak: Pupor; **Berbedak** : Bapupor; **Membedaki** : Mupor;
Bedebah : Take' palat, Bada'k gajah;
Bejana : Badah ae' ;
Bejat : Unyump beoti;
Bedong : Bukong;
Begal : Pemalik pencule'k;
Begap : Gumu'k togap;
Begar : Koras;
Begini: Keto' ; **Begini ini** : Keto' bohnyeh; **Begini saja** : Keto' ja',
 Keto' nian, keto' koli; **Begini ya** : Keto' boh;
Begitu:Kea; **Begitu itu** : Pale'ng; **Begitu tadi** : Ya ti; **Begitulah**:
 Kada';
Beha : Baju kotang;
Bekal : Bokal;

Bekas : Okas; **Bekas luka** : Bakal; **Bekas pecut, bekas sembatan** : Bebantir; **Membekas** : Okas ng; **Berbekas** : Baokas; **Bekas air banjir** : Salor;

Bekatul : Miang;

Beku, membeku : Boko' ; **Dibekukan** : Diboko' ; **Membekukan** : Mboko' ;

Belajar : Batuntut;

Bekerja : Angkoh, bagawai;

Belah : Bola' ; **Dibelah** : Dibola', dibue' ; **Membelah** : Mola' ;
Belah perut : Bue'; **Membelah perut** : Mue' ;

Belai : Paus; **Dibelai** : Dipaus; **Membelai** : Maus;

Belaka : Kea jati;

Belakang : (tubuh) Belakak; **Belakang rumah** : Luat; **Belakangan** : Dudi; **Terbelakang** : Ngkah katingal, ngkah dudi; **Belakang hari** : Molap lusa' , ari nun ka' , ari ominyeh;

Belalak : Ntomol;

Belalang : Bunta'k;

Belanja, belanjaan : Laba ng; **Berbelanja** : Moli laba; **Membelanjai** : Diboli labanyeh; **Perbelanjaan** : Laba nang di luak;

Belang : Bolang; **Belang-belang** : Bolang-bolang, ulang ale'k;

Belanga : Kual tuko', kawah;

Belantan : Kayu Pemangkong;

Belantara : Pengorak; **Hutan belantara** : Utat pengorak; **Rimba belantara** : Pengorak manu igong;

Belantik : Poti' ;

Belatung : Ulat isi';

Beli : Boli; **Dibeli** : Diboli; **Membeli** : Moli; **Pembeli** : Nang moli; **Pembelian** : Pemoli;

Belia : Langas;

Beliak : Ntomol;

Beliau : Belinya rentua;

Belimbing : Gelimbing; **Belimbing darah** : Gelimbing darah; **Belimbing segi** : Serimint; **Belimbing telunjuk** : Gelimbing;

- Beling** : Pocah kaca;
Belisah (gelisah): Ayap perosa, kasak idak, ila'k iloh;
Beliung : Beliok;
Belok : Leong, pesong; **Berbelok, Membelok** : Nleong, mesong;
Dibelokkan : Dileong;
Belot :Bekot; **Berbelot**: Nuna' monsoh; **Membelot**: Mbekot;
Pembelot : Pembekot, tukang bekot;
Belukar : Akar;
Belulang : Ringka-ringka ;
Belum : Mbun; **Belum selesai** : Ntogak; **Belum tentu terjadi** :
 Miangpalik; **Belum apa-apa** : Mbun ga' nyeh;
Belut : Balut;
Bembam : Bomap; **Dibembam** : Dibomap; **Membembam** :
 Mbomap;
Benah : Pusut, kures; **Berbenah** : Kures kebebes; **Dibenahi** :
 Dikures; **Membenahi** : Ngkures;
Benak : Unta'k; **Dibenak** : Keunta'k; **Tidak berbenak** : Tulu' ,
 mangkah;
Benam : Kancum; **Terbenam** : Tekancum; **Dibenamkan** :
 Dikancum ng; **Membenamkan** : Ngancum ng; **Dibenamkan**
dalam air: Tintim;
Benang : Bonang;
Benar: Tuntu, sigi', bonar(adt.malay); **Sebenarnya** : Tuntunyeah,
 sigi'nyeh, sebenarnyeah; **Benarkah**: Nsalit; **Membenarkan** :
 Nyorohng sigi',mbonar ng; **Membenar-benarkan** : Nubah
 najat; **Kebenaran** : Sidijsaya; **Orang kebenaran** : Urak
 Bunyik ;
Bencana : Bala;
Benci, membenci :Luat;**Sangat benci**: Mbada luat;
Benda: Laba; **Benda keluar dari mulut** : Lua' ; **Berbenda** : Balaba,
 ada laba ng;
Bendang : Uma paya' ;
Benderang : Mbada terang;

Bendung, Bendungan : Panggong;
Bengah : Laga'k;
Bengal : Nlili'; **Si bengal** : Pelili';
Bengang : Tesila'k ;
Bengik : Engeh;
Bengkak : Bongka'k, **Pembengkakkan** : Nang Tuli bongka'k;
Membengkak: Mbongka'k ;
Bengkalai : Ntogak;
Bengkarak : Ringka badan;
Bengkarung : Ngkayong;
Bengkok : Nna' bojor, nleko'k; **Bengkokkan** : Pelong;
Benian : Pati ;
Benih : Boneh;
Benik : Buyat;
Bening : Geroneh;
Benjai : Ume'-ume' ;
Benjek : Mbada luna'k ;
Benjol : Bedoncol;
Bentak : Seregah;
Bentala : Lino injam;
Bentan : Mule' sakit ng;
Bentang : Ngampar; Nyila'k nang digulong;
Bentara : Nang disoroh, antara, arag;
Bentolan : Badal-badal;
Bentrok : Baseleseh, berambo' , berampo'k ;
Bentuk : Upanyeh, Tompa' ; **Dibentuk** :Dibuat kea; **Membentuk** :
 Muant kea; **Pembentukan** : Muant urak kompol sute' paham,
 Nyoroh ng jadi kea;
Bentur : Pangka' ; **Bentur hingga keluar yang** : Tagor; **Benturkan**
gelas-gelas : Besente'k; **Benturkan** : Onto'k; **Terbentur** :
 Tepangka' ; **Membentur**: Mangka' , medak;
Benua : Tanah mbada luasnyeh, Bosar tang pulo;
Beo (burung): Kiok; **Membeo** : Nuna'-nuna' omong urak, Lekeh;

Berai : Tabor; **Terberai** : Betabor; **Bercerai-berai** : Batabor biar;
Berak : Berike' ;
Berang : Mbada ginti' , Meradang; **Berang-berang** : Bebeb, morak;
Berangkat : Angkat jalat;
Berangsang : Kebongah; **Memberangsang** : Oti ginti' ;
Berantakan : Tabor biar;
Berani : Barani, nna' golli', nna' badi'-badi', koras oti, oti paet ;
Berantas : kabis nyeh, kunyumpnyeh; **Diberantas** : Dikabisnyeh,
 Diunyumpnyeh; **Memberantas**: Ngkabisnyeh,
 ngunyumpnyeh;
Berapa : Barope; **Beberapa** : Baberope, Nna' tuntu
 banya'knyeh; **Berapabuah** : Baropebute'; **BerapaButir** :
 Baropekeleng;
Beras : Boras;
Berat : Borat (adt.malay), boncal; **Berat kepala** : Olo' monta'k, ojo'
 batuntut gilla' ; **Berat tangan** : Nangi tulak; **Memberatkan** :
 Namah boratng, ngonta'k roga; **Keberatan** : Mbada borat,
 inga' nyeh; **Berat mulut** : Nna' pengomong;
Berdus : Boncet;
Berenang : Benyonyong;
Beres : Dah abis gawainyeh;
Berewok: Rongngos;
Bergelantungan : Jelangkit;
Bergegas : Caut;
Berhamburan : Ngkabak;
Beri : Ipa'k, bori; **Diberikan** : Dibori; **Memberi** : Mori; **Pemberian**
 : Pemori; **Beri tanda pada pohon** : Nikal mango; **Beri terus**
 : Tompah; **Memberi bagian**: Ngipa'k; **Memberi cabe**:
 Ncabe' ; **Memberi sesuatu kesesama**: Monjong;
Memberikan: Nompah;
Berida : Cega'k;
Berinda, seberinda : Seayok- ayokng, kabat ayok;
Beringin :Kayu ara;

Berjatah: Bajangka';
Berkabung :Baraii;
Berkah : Tuah berakat;
Berkas : Lemper-lempet;
Berkat: Barakat; **Diberkati :** Dibarakat, dipipis; **Memberkati :**
Mbarakat, Mipis; **Pemberkatan :** Bapipis basasi;
Beroga (ayam): Mpidat;
Berpapasan : Balimpas;
Berserakan : Basimbah, mancai;
Bersih: Bareseh (adt.malay), siak licin; **Dibersihkan :** Dipereseh;
Membersihkan : Mereseh; **Bersih rapi :** Licor; **Bersihkan :**
Pesiak, pereseh;
Bersin: Berosit;
Bersungut : Berungunt;
Bertele-tele : Benane;
Bertih : Ngkaro'k ;
Beruag : Ligoh;
Berudu : Bolon;
Beruk: Baru'k (adt), Cecek;
Berus (sikat): Boros;
Besan : Dimant;
Besar : (Umum) Tuko', (Badan) Belongko', (buah) Agok; **Besar**
permukaannya:Ngkumung;**Besar ruang :** Gobong-gobong;
Maha Besar: Agong;**Besar kepala :** Ratong; **Besar mulut :**
Ngratong diri' ;**Besar dari kerabatnya :** Kantuh; **Kebesaran**
: Golom-golom, mbada tuko';
Besi : Bosi;
Besok : Molap;
Botah : Botah;
Betapa : Mbada; **Betapa sesungguhnya :** Mbada gi' ; **Betapa**
pula : Lobeh ugi ya;
Betara, betari : Mambang, Dayang;
Betet (burung): Bayat;

- Betis** : Botis;
Betul : Kona' ; **Dibetulkan** : Dikona' nyeh; **Membetulan** : Ngona'nyeh; **Pembetulan** : Laba nang dah dikona' ;
Kebetulan : Senontang;
Betung (bambu): Botok;
Biak, berbiak : baona'k-ona'k; **Pembiakan** : Disoroh baona'k banya'k;
Biang : ino' ; **Biang keladi** : Urak pengaco, urak pengaru;
Bianglala : Suandang;
Biar : Sa' ; **Biar dia** : Sa' nyeh; **Biarkan** : Sa' ng, sadu' ; **Biar-biar** : Cacing purut; **Biarkan didalam mulut** : Kop;
Membiarkan: Nyadu' ;
Bias : Pias;
Biasa : Basa; **Dibiasakan** : Disoroh basa; **Membiasakan** : Nyoroh ng basa; **Tidak Biasa** : Nna' basa; **Terbiasa** : Kelayon; **Kebiasaan** : Konyant;
Bibi : Rentua betina' , usu, poking, angah, anjang, itam, ini' ;
Bibir : Beber; **Bibir sangat merah** : Ncaleh; **Bibir sumbing** : Sombeng;
Bibit : Tampak;
Bicara : Ngomong; **Bicara semua** : Beciroh; **Tak bisa bicara** : awwa' , Mangngamp; **Motong**: Mpula'k;
Bidik : Tinting; **Membidik** : Ngraeh, ninting;
Biduk : Perau jalor;
Bijak : Cega'k, Njangka' penau bait; **Kebijakan** : Podah ope nang bait ditau; **Orang Bijak** : Urak cegak, Urak penau; **Bijaksana** : Tau modah ope nang salah nang bonar; **Kebijaksanaan** : Penau nang bait-bait;
Biji : Bege' ;
Bila, kapan: Apa' ; **Bila ya** : Apa' ja' ; **Bilamana** : Kallo' nyeh;
Bilang (kabari): Podah;
Bilas : Porah;
Bimbang, ragu: Antara, Surut baba;

Bimbing : Irik ; **Dibimbing** : Diirik; **Membimbing** : Ngirik ngunant;
Pembimbing : Pengirik;
Bin : Ona' laki tang ka oma'; **Binti** : Ona' betina' tang ka oma';
Bina : Ina' ; **Dibina** : Di ina' ; **Membina** : Ngina' ; **Pembina** :
 Pengina' ;
Binasa : Rora'k parah; **Kebinasaan** : Mati; **Dibinasakan** : Dirora'k
 parah; **Membinasakan** : Ngrora'k parah;
Binatang : Benatang;
Bincang : Pander; **Berbincang** : Bapander; **Dibincangkan**,
membuncangkan: Dipander; **Perbincangan** : Laba dipander;
Bingar : Ingar;
Bingit : Nna' suka, iri' oti ;
Bingkai (anyaman): Pengatup; **Bingkai poto** : Padah poto;
Bingkis : Lunek; **Bingkisan** : Lepet;
Bingung : Caco; **Membingungkan** : Jadi caco;
Bintang : Bintang; **Ilmu bintang** : Coco'k ari;
Bintat : Kepisa' torok bulu;
Birah : Keladi birah;
Birai : Leler;
Birit : Dari; **Terbirit-birit** : Dari rudu terada'k;
Bisa : Tau nyeh;
Bising : Kese-kese;
Bisu : Awwa' ; **Membisu, bersibisu** : Inga' bapander, Siman ja' ;
Bisul : Kepisa' ;
Bobok : Tidor; **Meninabobokan** : Nnidor; **Membobok** : Nlubak;
Bobos : Talus, belubak, kona' coco'k;
Bocah: Ona'k umu'k;
Bodoh: Bando', mangkah; **Masa bodoh** : Nna' nduli; **Dibodohi** :
 Diakal, dibula' ; **Membodohi** : Ngakal, mbula' ;
Bodok : Bangkak;
Bohong : Bula', meramput, canceng; **Dibohongi** : Dibula' ,
 dicanceng, diakal; **Membohongi, Berbohong** : Mbula' ,
 Nyanceng, ngakal;

Bokong : Tomok;
Bokor : Pingat;
Bola : Bal; **Bola takraw** : Raga;
Bolak-balik : Pulang bale'k;
Boleh : Buleh; **Dibolehkan** : Dibulehnyeh; **Membolehkan** : Mbulehnyeh; **Memperbolehkan** : Ngarus;
Bolong : Balubak; **Bolong-bolong** : Balubak-lubak; **Bolong didalam** : Bawa'k;
Bolos : Tambus barisnyeh; **Membolos** : Nna' kereja, nna' atak;
Boneka : Ona'k denge'k; **Keboneka-nekaan** : Kea ona' denge'k ng;
Bongak : Ratong bulu';
Bongkah : Tuku'; **Bongkahan** : Taya' tuku' ;
Bongkak-pongah : Mbada ratong;
Bongkar : Rora'k, Punggah; **Dibongkar** : Dipunggah; **Membongkar** : Mungguh; **Pembongkaran** : Mungguh-mungguhnyeh;
Bongkar-bangkir : Rora'k tepunggah;
Bongkok : Bungko'k;
Bopong : Kipa'k ;
Bor : Incar; **Dibor** : Diincar; **Mengebor** : Ngincar; **Pengeboran** : Ngincar nyeh ya;
Boreh : Penampok;
Borok : Lusong;
Borong : Alap semua; **Diborong** : Dialap semua; **Memborong** : Ngalap semua; **Borongan** : Ngalap nggawai muant dango;
Boros : Buar; **Pemboros** : Pembuar; **Pemborosan** : Buar-buar;
Memboroskan : Mbuarnyeh;
Bosan : Jemu, pule'k; **Membosankan** : Mbada Kajemunyeh, mpule'k;
Botak : Gondol;
Bra : Baju kotang;
Brangkas : Gadong;
Brotowali : Jipang;

Buah : Buah; **Buah disayang** : Ago; **Buah hampir matang** : Mence', ngiro; **Buah kelewat matang** : Pui' ; **Buah mengeras, matang** : Mongkak; **Buah muda** : Oco'k ; **Buah sisa** : Mporai; **Buah bibir, buah mulut** : Ngkah disebut urak; **Buah hati** : Buah oti; **Buah pena** : Asel tulis kesah; **Buah pikiran** : Oti piker nang dipander; **Buah tangan** : Alu-alu; **Membuahkan** : Ngasel; **Buah tutur** : Pander nyeh;

Buai : Inje', injon ;

Bual : Bula', meramput, nyanceng; **Dibual** : Dibula' , dicanceng, **Membual** : Mbula' , Nyanceng; **Pembual** : Pembula, Penyanceng;

Buana : Kelino injam;

Buang : Buak; **Buang air besar** : Berike' ; **Buang kulitnya** : Lapa'k ; **Dibuang** : Dibuak; **Membuangkan** : Mbuak, muak ng; **Orang buangan** : Urak buak, urakmpatoh; **Membuang** : Muakng; **Membuang-buang** : Ngora' ;

Buat : Gaya, na'k; **Berbuat, Membuat** : Nggaya; **Dibuat** : Digaya; **Buat cadangan** : Nyagar; **Buat-buat** : Ngada-ngada, Nubah najat (bicara); **Membuat jadi** : Ncoroh; **Membuat kulit merah** : Ngiap;

Buaya : Baya' ;

Bubar : Rara' ingka', ngkabak;

Bubuk : Bobo'k;

Bubur : Bubor; **Bubur bayi** : Koleh;

Bubung : Bombong;

Bubut : Babut; **Membubut** : Mabut;

Budak : Amba; **Budak belian** : Kuli amba;

Budaya : Kabiasa;

Budi : Akal piker; **Budi pekerti** : Bagai, gaya; **Budi bahasa** : Babasa bait; **Berbudi** : Cerede'k ; **Budiman** : Njangka' akal, Kabait cerede'k;

Bugar : Terigas; **Segar bugar** : Mbada terigas;

Buih : Popo' ;

Bujang : Bujak; **Bujangan** : Urak bujak; **Membujang, Bujang Lapok**: Urak laki nna' kawen;
Bujangga : Urak cerede'k nang tau muant gesah idup;
Bujuk : Aloho, ugut ; **Dibujuk** : Dialoh, diugut; **Membujuk** : Ngalohe, Ngugut;
Bujur : Bojor; **Dibujur** : Dibojor; **Membujur** : Mbojor; **Terbujur** : Tebelunjo;
Bujut : Kerisut, keridut;
Buka : Sila'k, Kua'k ; **Buka kafan dari jenazah** : Nglangkas; **Buka pejam mata** : Kisap-kisap; **Membuka kulit keras** : Ngupa'k; **Membuka**: Nyila'k, Nguak' ;
Bukan : Ukat;
Bukat : Karoh;
Bukit : Mongo' ;
Buku : Buku' ; **Buku ruas**: Buku' ; **Buku-Buku** : Badongkor-dongkor;
Bulai : Rompos;
Bulan : Bulat;
Bulang : Kobat sael;
Bular : Buler ;
Bulat : Bulat;
Bulu : Bulu; **Bulu Alis** : Bulu romang; **Tidak memandang bulu** : Nna' peleh-peleh; **Membului** : Melubut bulu; **Bulu tebal** : Janggum;
Buluh: Boloh;
Bulukan : Kapok, Abut;
Bulul : Lapar; **Kebuluran** : Laparnya;
Bumantara : Awang-awang, Lino puak;
Bumbu : Rompah;
Bumbung : Cantung;
Bumi : Tanah Benua, Lino injam; **Bumiputera** : Ona'k Ijam;
Buncit: Boncet;
Bundar : Bulat mpilik;

- Bunga** : (Tumbuhannya) Jambang, (tangkai dan kelopak) bunga;
Bunga Uang : Ona'k duit; **Bunga bibir** : Diomong-omong urak;
- Bungkah** : Tuku' ;
- Bungkang-bangking** : Bagalai-galai;
- Bungkuk** : Bungko'k; **Membungkuk** : Tono'k, cukoh;
- Bungkus** : Tungkus; **Bungkus kecil** : Lepet; **Dibungkus** : Ditungkus, dilepet; **Membungkus** : Nungkus, nlepet; **Pembungkus** : Daut tungkus; **Kain bungkus** : (Kecil) Punjen, (besar) Kambut);
- Bunglon** : Nyongko'k seser, nciap;
- Bungsu** : Bunsu
- Bunian** : Urak Bunyik;
- Buntak** : Gumu' pana'k;
- Buntat** : Batu Jimant;
- Bunting** : Buntik;
- Buntu** : Unyump jalat;
- Buntung** : Kudol, kudong, Kutol;
- Buntut** : Iko' ; **Dibuntut** : Di iko' ; **Membuntut** : Ngiko' ; **Buntut-buntutnya** : Ojok-ojoknyeh, iko' pangonyeh;
- Bunuh** : Kabispenyawa', Layo; **Membunuh** : Ngabispenyawa', Nlayo; **Pembunuh** : Tukang Kabispenyawa', Tukang layo; **Membunuh dengan kuku**: Nginas;
- Bunyi** : Tobah, guntam, bunyi(adt.malay); **Bunyi** (hampir patah): Nlatep; **Bunyi hempasan** : Losstem; **Bunyi kretekan bersusulan** : Ngrerrep; **Bunyi ribut** (suara benda): Gerudak-geradok; **Bunyi tak beraturan** : Bageseh; **Bunyi unggas** : Ngapas; **Dibunyi, Dibunyikan** : Ditobah; **Membunyi, membunyikan** : Nobah;
- Buritan** : Mudi;
- Buru** : Raso', gao benatang; **Berburu** : Baraso' , Bagao benatang; **Diburu** : Diraso', digao benatang; **Memburu** : Ngraso', ngao benatang; **Buruan** : Copat ikit; **Pemburu** : Peraso', Pengao benatang; **Pemburuan** : Tala ngao-ngao benatang;

Buruh: Ona'k buah;

Buruk : Ijet;

Burung : Borok; **Burung hantu kecil** : Bua'k ; **Burung hantu besar**
: Kunyem; **Burung Punuk** : Ka'kuap; **Burung nuri** : Tilit;
Burung murai batu : Gura' ; **Burung Ruai** : Rue;

Busa : Popo' ;

Busuk: Bonto', leseng;

Busung : Ngah-ngah (perut kembang); **Busunglapar** : Kebusong;

Buta : Buta' (adt.malay), Ngrakap ; **Buta** (istilah kasar): Telacok;
Butasebelah : Keceng;

Butir : Keleng;

Butuh : Perelu; **Dibutuhkan** : Diperelu; **Membutuhkan** : Merelu;
Kebutuhan : Laba perelu;

C

Cabai : Cabe' ; **Dicabai** : Dicabe' ; **Mencabai** : Ncabe' ;

Cabang : Cabak;

Cabik: Cabe'k ; **Dicabik** : Dicabe'k ; **Mencabik** : Ncabe'k ;
Pencabik : Tukang Cabe'k ;

Cabut: Rungkat; **Dicabut** : Dirungkat; **Mencabut** : Ngrungkat;

Cabuk : Riman;

Cabul : Basalah; **Mencabuli** : Basalah man betina';

Cabut : Babut, pelubut; **Dicabut** : Dibabut; **Mencabut** : Mabut;
Pencabut : Laba mbabut; **Orangnya sudah cabut** : Uraknyeh
dah dari;

Cacah jiwa : Ngitong urag;

Cacak : Tunjar; **Dicacak** : Ditunjar; **Mencacak** : Nunjar;

Caci : Pisoh; **Cacimaki, cacian, makian** : Pisoh paki; **Mencaci**
maki: Misoh paki

Cadang : Cagar; **Cadangan** : Cagar ng;

Cadar : Kerudong (adt.malay);

- Cahaya** : Terang api; **Cahayaredup** : Puso;
Cahang : (Lauk pauk) Unyump osa ope-ope, colap osanyeh;
Cair : Ba ae', caer;
Cakap : Bait pagawainyeh, bait pandernyeh;
Cakar : Kuku jari; **Cakar remas**: Ransi', Rotap, romas;**Cakar-cakaran** : Baransi', barotap, baramas;
Cakep: Lawar, janga' ; **Sangat cakep** : Mbada kelawar, mbada kajanga' ;
Cakrawala : Ojok ngkabat;
Calon : Da'k njadi, inang; **Dicalonkan** : Sanu' dijadi; **Mencalonkan** : Njadi sanu'; **Pencalonan** : Sope nang da'k di jadi;
Cambang : Rongngos;
Cambuk : Omant, simbat ; **Dicambuk, dicambuki** : Diomant, disimbat; Pelasah; **Mencambuk, mencambuki** : Ngomant, Nyimbat, melasah;
Campak : Buak kababah; **Dicampakkan** : Dibuat ng; **Mencampakkan** : Mbuak ng; **Penyakit Campak** : Gerumunt;
Campur : Campor, gaol; **Campurbaur** : Campor gaol; **Dicampuri** : Dicampur, digaul; **Mencampuri** : Nyampur, nggaol;
Canang : Ketawak;
Canda: Gael; **Bercanda** : Bagael;
Cangcorong : Nsomah;
Cangkang : Kak;
Cangkir : Cawan; **Cangkirbesar** : Mong'k ;
Cangklong : Oncoi;
Cangkul : Cangkol;
Cantik : Janga', lawar; **Sangat cantik** : Mbada lawar, mbada kajanga';
Caung : Kempong;
Capek : Ngalui; **Sangat capek** : Nleor
Capung : Nsibur;
Cara : Kea bagai ng;

Cari: Gao; **Dicari** Digao; **Mencari:** Bagao, Ngao, Nyaroh; **Pencari :** Tukang gao; **Pencarian :** Pegao; **Pencaharian sampingan:** Pegawit; **Mencari-cari :** Ngao-ngao, Kisi'k-kisi'k; **Mencari** (kata halus): Ngkusi'k ; **Mencari** dikegelapan: Nsasap; **Mencari sesuatu:** Ngkisi'k ; **Mencari-cari sesuatu:** Kepes-kepes;

Carik : Cabe'k ng;

Catat, mencatat : Nulis;

Cebok: Ungking; **Dicebok :** Diungking; **Mencebok:** Ngungking;

Cebol : Katai, pendel;

Cebul : Terujut; **Mencebur :** Nerujut; **Dicebur :** Dikalok ka ae' ;

Cecurut : Pantok;

Cegah: Kata' ;

Cegat : Ipa' ;

Cekatan : Mbada ketau muant laba;

Cekcok : Babantah, baseleseh paham;

Cekik : Cekek; **Dicekik :** Dicekek; **Mencekik:** Nyekek;

Ceking : Ngrengkeng;

Cekukukan : Kesudu' ;

Cekung : Cakong;

Celah : Sela' ;

Celana : Selawar, serawal; **Celanadalam :** Serawal sampak;

Celanapendek : Serawal sepan; **Celana panjang :** Serawal panyak;

Celibri (burung) : Sosap;

Celoteh : Omongnyeh;

Celup : Culum, culup; **Dicelup :** Diculum; **Mencelup :** Nculum, nyulum;

Cemar : Combe' ;

Cemas : Ayap perosa; **Mencemaskan :** Nyoroh ayap perosa;

Cemberut : Musu' ;

Cembung : Mungkung;

Cemburu : Nese'; **Sangat cemburu, cemburu berlebihan, paling cemburu** : Nese' gila', Pangkanese';
Cemeti : Penyimbat;
Cencang, Cincang : Concak; **Dicincang** : Diconcak; **Mencincang** : Nyoncak;
Cencurut : Panto'k ;
Cendana : Kayu garu, Ngkaras;
Cendawan : Kulat; **Bercendawan** : Bakulat;
Cendikiawan : Urak Cerede'k;
Cendera : Bulat; **Cenderamata** : Alu-alu;
Cengeng : Mau' mbese'k, perenyent;
Cengengesan : Kiji'-kiji' ;
Cengkrama : Gerugu'k; **Bercengkrama** : Bagerugu'k;
Cengkung : Cakok;
Centil : Konjeh;
Cepat : Likas; **Cepat-cepat** : Kote'-kote' ; **Cepatlah** : Likas ikit;
Cepatbenar : Amoh, cocah; **Sangat cepat** : Mbada kecopat, badesut (melaju/lari), lati (menumbuk/mengaduk);
Cerai : Sara'k; **Menceraikan** : Nyara'k; **Diceraikan** : Disara'k;
Perceraian : Sara'k ng;
Cerca : Cuca; **Dicerca** : Dicuca; **Mencerca** : Nguca;
Cerita : Gesah; **Bercerita** : Bagesah; **Diceritakan** : Digesah;
Menceritakan : Nggesah;
Cermat : Antus, senunuh;
Cibir : Totor; **Dicibir** : Ditotor; **Mencibir** : Notor;
Cerewet : Cerukit;
Cicak : Coca'k; **Cicak air** : Ajok;
Cicil : Cetncet; **Mencicil** : Ncet-ncet;
Cicip : Calep; **Dicicipi** : Dicalep; **Mencicipi** : Ncalep;
Cicit : (bunyi)Ciap, Ona'k iyut;
Cilawangi : Ato', Oma' ino' puyang; **Orang tua ciliwangi** : Engke';
Cincau : Kinco;
Cincin : Kingkit;

- Cinda** : Icit; ona'k cucu';
Cinta : Kebuyahoti, Tangi, Oti kaseh merana; **Cinta Kasih** : Mbuyah Kaseh, KasehTangi; **Bercinta** : Bakebuyah, Mau' kaseh merana, Batangi; **Mencintai** : Mbuyah, Ngaseh nangi; **Yang dicintai** : Buah oti; Sang pencinta : Panangi, Pambuyah;
Cium : Sium; **Dicium, diciumi** : Disium, Di mma'k; **Mencium, menciumi** : Nyium, (anak) Mma'k;
Citarasa : Osa ng;
Closed : Penongkok
Coba : Terai; **Dicoba** : Diterai; **Mencoba** : Nerai, Ncudi' ;
Cocok Cocok; **Cocokkan** : Pado'k; **Mencocokkan** : Mado'k;
Coin : Duit logam; **Coin almarhum** : Tapuk;
Colek : Culek (adt.malay), Capen ; **Dicolek** : Dicule'k, Dicapen;
Mencolek : Ncule'k, Nyapen ;
Comel : Berungunt;
Compang-camping : Mucang mucing;
Condong : Conok;
Congkak : Ratong, laga'k;
Contoh : Na'k tiru, tiru nyeh;
Coreng : Nruceng; **Coreng-moreng** : Mucang mucing;
Coret : Ruceng; **Dicoret** : Diruceng; **Mencoret** : Ngruceng;
Cuaca : Mua ari, roman ari
Cubut, Cubitkecil : Kicing; **Cubitbesar** : Kicon; **Cubitteru**: Roti'k ;
Cucarowo : Mpulu' Jambol;
Cuci : Baso'k; **Dicuci** : Dibaso'k; **Mencuci** : Maso'k; **Pencuci** : Laba na'k maso'k;
Cucu : Cucu' ;
Cuek : Nggar-nggar;
Cuka : Cuka' ;
Cukup : Sampun;
Culik : Cule'k, palik urak; **Penculik** : Pencule'k; **Menculik** : Malik urak;

Culuk : Colo'k;
Cuma : Laba ga' ;**Cuma-Cuma, iklas** : Kehkeh;
Cungkil : Cule'k;
Curah : Lolo'k;
Curam : Tanyar;
Curi : Palik; **Dicuri** : Dipalik; **Mencuri**: Malik; **Pencuri** : Pemalik,
 Tukang palik; **Kecurian** ; Kona' palik; **Curi hati** :
 Na'kser;**Curi-curi** : Malik-malik;**RajaPencuri** :
 Pangkamalik;

D

Dagelan : Tukang muant ketawa' ;
Dagi-dagi : Tengkar babagai, nlawan babagai;
Daging : Isi' , **Daging awet basah** : Poda' , **Daging dikeringkan** :
 Dendeng;**Daging kaku** : Bangkeng;
Dagu : Jagu' (adt.malay), rak;
Dahaga : Aus;
Dahak: Da'k ; **Berdahak** : Ba da'k; **Mendahak** : Muang da'k;
Dahan : Dat; **Dahan patah belum jatuh** : Sape' ;**Dahan patah** :
 Simpok;
Dahulu : Mare'; **Dahulu kala**: Tang mare', nun mare';
Dajal : PangkajolCapcap;
Dakdikduk : Ba'k-bu'k;
Daki : Daki' ; **Mendaki gunung** : Naki' mongo' ;
Dalam : Dalap; **Didalam** : Kadalap; **Mendalam** : Ndalap; **Dalam**
benak : ka unta'k ;
Dalang : Perebayu;
Damai : Saro'k, Senaweh;
Damprat : Pisoh;

Danau: Dano;
Dangkal : Tor;
Dapat: Buleh; **Didapati :** Dibuleh; **Mendapati :** Mbuleh;
Pendapatan : Pembuleh; **Dapat melihat :** Awas; **Kedapatan :** Ketumu;
Dapur: Dapo' ;
Darah : Darah; **Darah tinggi :** Pitam;
Dari : Sa'k;
Darurat: Sosa'k keranta' ;
Dasar air : Dodal;
Datang : Atak; **Datangi :** Aga' ; **Didatangi :** Diaga' ; **Mendatangi :** Ngaga' ; **Datang ramai-ramai:** Ngrempu, ngrumpu; **Datang tak kembali:** Takul;
Dataran : Darat; **Dataran rendah :** Tanyok; **Dataran tinggi :** Gundol; **Dataran lebih rendah :** Paloh;
Daun : Daut; **Daun Joang :** Nsobang; **Daun mongering:** Ratai;
Daun muda : Soso'k; **Daunan kena panas :** Layu';
Daya pegas : Inyol-inyol;
Dayung : Pengayoh;
Debar: Ba'k-bu'k;
Debat : Jereh; **Berdebat:** Bajereh, bacelaker; **Perdebatan :** Bajereh-jereh;
Debu : Dabu; **Berdebu :** Badabu, kelaput;
Deburan : Barbur;
Dedak : Lodo'k;
Degel : Begajol;
Dekap : Kapak; **Dekap erat:** Perokoh;
Dekat : Soma'k;
Dekil : Lape'k aso' ;
Demam : Tabet; **Demam malaria :** Tabet kura' ; **Segar dari demam :** Ubas;

Dengar : Ringngang; **Didengar, didengarkan** : Diringngang;
Mendengar, mendengarkan : Ngringngang; **Mendengar dan menuruti**: Ngasi;
Dengan : Man, ngan;
Dengkur : Gor;
Depan kendaraan : Luat;
Depan: Adap;
Deret : Iringpedet; **Berderetan** : Serantan;
Dermaga : Rante, pelaboh ae'; **Dermaga kayu** : Seteher;
Desak: Onsa'k;
Desing : Naing; **Berdesing** : Banaing;
Dewa : Sengiang, Mambang;
Dia : Inya; **Dia melulu** : Jolketang; **Dia orang** : Amann; **Dia pasti sebenarnya** : Totok; **Dia punya** : Nyeh; **Dia terus** : Selulu;
Dialek : Tayoh;
Dialog : Bagesah bapaham; **Dialog enam mata** : Serungngamp;
Diam: Siman; **Didiamkan** : Disiman; **Mendiamkan** : Nyiman, Nungga'k; **Pendiam** : Untum-untum, Siman ng; **Diam tak bicara** : Mangngamp; **Mendiamkan lama**: Ngetit;
Didih : Kura'k; **Dididih** : (Air) Disuman; **Mendidih** : Ngkobok, Ngkura'k;
Didik : Ajar, ina'; **Dididik** : Diajar, diina'; **Mendidik** : Ngajar, Ngina'; **Pendidikan** : Pangkat penau;
Dinding : Dinik;
Dingin: Colap; **Pendingin** : Na'k ncolap ng; **Dingin sekali** : Ijip-ijip;
Dini hari : Abo'-abo';
Diri : Aku to' ; **Berdiri** : Badiri; **Berdiri didepan, berdiri dihadapan**: Igis-igis; **Berdiri sendiri** : Dedeng; **Berdiri tegak** : Cagat, nuga'k;
Doa : Pomang;
Dongkel: Cungkel; **Didongkel** : Dicungkel; **Mendongkel** : Nyungkel;

- Dongkol**: Nalos-nalos;
Dorong : Surong, rundang; **Didorong** : Disurong; **Mendorong** : Nyurong, Nyorohng;
Dosa : Deraka, mara'kdaka; **Berdosa** : Kenyaya;
Dot : Pentel;
Duda : Laki balu, ma'balu;
Duduk: Dodo'k; **Duduk begitu saja** : Ntal; **Duduk lelaki, duduk bersila** : Sila'k panggong; **Duduk jongkok** : Sila'k injong; **Duduk pelan begitu saja** : Rot; **Duduk semberono** : Sila'k engkang; **Duduk terpaku** : Melota'k-meloti'k; **Duduk wanita** : Selepot;
Duga, Dugaan : Tanggam; **Diduga** : Ditanggam; **Menduga** : Nanggam;
Dukun : Tukang Berase'k, Tukang tili'k, Panyempule'; **Dukun Balian** : Pelian; **Dukun kasarung** : Kelalar;
Dukung : Dekeng; **Mendukung**: Ndekeng;
Dunia : Lino, kalino;
Dupa : Perukup;
Durhaka: Deraka;
Duri ikan : Pate'k;
Durjana: Mara'k daka;
Duyun : Kabat; **Berduyun-duyun** : Ma'k-ma'k;

E

- Eceng kodok** : Rinsa'k;
Edan : Sedeng;
Egois : Bengkeng;
Ejek : Anye'k, Cebe' ;
Ekor : Iko' ;
Ekspedisi : Ngawah;
Elang : Benaol;

Elus : Paus;
Emak : Uma' (adt.malay), Ino' ;
Emban : Pengan;
Embun : Umunt ari; **Embun didaun** : Ompo' ;
Empedal : Babak;
Empedu : Mpudu' ;
Empelas : Mpolas;
Emperan : Gongngak;
Empuk : Sopor;
Empunya : Umpu' ;
Enau : Mayang;
Enceng gondok : Bakok;
Endap: Namp;**Endapan** : Lodo'k;
Engah, terengah : Sipa'k sipo, jengamp-jengamp;
Enggan : Ali'-ali', Jara, Joreh;
Enggang Gading : Taja' ;
Enggang : Alo;
Entah: Ntah;
Epidemi : Sampar penyakit;
Eram : Orap; **Dieram** : Diorap; **Mengeram** : Ngorap;
Estafet : Onsong;
Esteger : Seteher;

G

Gabung, bergabung : Nyampo'k;
Gabus : (Ikan) Belao';
Gadai : Gade;
Gadis : Ona'k Dara;
Gado-gado : Pecal;

Gaduh: Diga'k digor, Inga'k ingoh, gegoh; **Menggaduh:** Nggadoh;**Pembuat gaduh** : Tukang gegoh, Penggegeh;
Membuat gaduh : Nggegeh;**Raja Gaduh** : Panggegeh;
Gadungan : Pelesu;
Gagal: Magang;
Gagang : Olo' ; **Gagang beliung** : Perodah; **Gagang kail, Gagang kaitan** : Ntorat;
Gagu : Awwa' ;
Gaib : Ngantu, ngeramant;
Gairah : Ka aus oti;
Gait : Kaet;
Gaja : Kagogah;
Galak: Bongka', garang;
Galau: Caco;
Gamang : Ayap-ayap;
Gambut : Mpadak;
Gamelan : Keromong;
Gampang : Sepel;
Gana : Mbada ka kaya Jebata;
Gandeng (orang): Rendeng;
Ganrung : Mbada kamau' oti kabetina' ;
Gandum : Gendum (adt);
Ganggu, Gangguan : Gama', kaco ;**Diganggu** : Digama', dikaco;
Mengganggu: Ngaco, Nggama' ;**Penggangu** : Penggama';
Raja pengganggu : Panggama';
Ganjal : Galang;
Ganjih : Beginjat, Kajeh;
Ganjil : Timpak;
Ganteng : Lawar;
Ganti : Tukar, giler;
Gantung : Cake'k, gantong; **Bergantung** : Bagantong; **Bergantung ke kiri kanan** : Kuteng-kuteng;
Gamang, plin-plan : Bancoh;

Gapai : Kapai; **Digapai** : Dikapai; **Menggapai**: Ngkapai, Njangko;
Gara-gara : Tegal, Putegede;
Garam : Garap;
Garang : Bongka'
Garden : Tirai;
Garing : Karup-karup;
Garis : Garis, Tureh bojol; **Garis pecah** : Rota'k; **Bergaris**: Sure';
Garis sirip : Sure' ;
Garuda : Geruda (adt), Benaol Raya;
Garuk: Garo' ;
Gasing : Gasik;
Gatal : Begayot;
Gaung: Auh;
Gaya : Bagai; **Bergaya** : Mbagai;
Gayung : Centong;
Gegabah : Ancoh-ancoh;
Gegas, bergegas : Cocah;
Geger : Ciroh, Gegoh;
Gejala : Tanda penyakit, ntula'k, lamant;
Gelagat : Tanda bagai, Bele' gaya;
Gelak : Laka'k;
Gelang : Golak; **Gelang lengan bahu** : Kebahar;
Gelantung : Bagantong (adt.malay), sempaut; **Gelantungan dari pohon** : Ngrabing; **Bergelantungan di ujung dahan** : Jelangkit;
Gelap: Potak; **Gelap gulita** : Potak- kelampat; **Agak gelap** : Osop-osop;
Gelar : Talah;
Geledak : Ma' ngonta'k;
Gelegar: Motok;
Gelembung : Gelumbus, popo' ; **Gelembung diair** : Renye' ;
Geleng, Geleng-geleng : Kili'k-kili'k; **Menggeleng**: Ngili'k ;

Gelepar : Kiti'k-kiti'k, Kujor-kujor; **Menggelepar**: Ngkiti'k, Ngkujor;
Geli : Ji'k-ji'k;
Geliga : Urat tesalah;
Gelinding : Gole'k;
Gelisah: Buka'k bako, Kilih-kilih, Ila'k iloh;**Sangat gelisah** : Ala'k tang ka ila'k iloh;
Gelitik : Ngede'k ;
Gelojoh : Apat, radah;
Gelombang : Gelumbang;
Gelondongan : Balo'k ;
Gema: Auh;
Gemas : Nalos-nalos;
Gembala : Tukang jaga benatang;
Gembira : Suka oti, kabuyah; **Sangat Gembira, Gembira ria** : Sajati kabuyah;**Menggembira** : Mbuyah;
Gembok : Ropo-ropo;
Gembur : Tanah sopor;
Gemetar : Bagogar, Bengotar;**Sedikit gemetar** : Baketiri'k;
Geming, Bergeming : Gombeng ; **Bergeming kecil** : Baguit;
Gempa : Tanah injam sisar begora'k;
Genang : Tando, ngae' utat; **Genangan**: Batando; **Menggenangi** : Isi' ae' ;
Gendang : Ketobong;
Gendong : Ngantak;
Gendut : Boncet;
Generasi : Katurun ng;
Genggam : Gongngap; **Genggaman** : Penggongngap;
Gengsi : Tingi' derajat urak nyeh;
Genit : Ganceh;
Genta: Lonceng;
Gentar : Geron;
Gentayangan : Layo-layo;

Gerah : Nlosa'k osa ng;
Garaham : Geraman;
Gerak : Gora'k, sisar tang diam; **Geraksedikit, Geri**: Baguit;
Gerak-gerik : Bele' bagai gaya ng;
Geram : Nalos-nalos;
Gerangan : Kah nyeh;
Gereja : Dango Jebata, Pedagi Jebata;
Gerhana : Rao;
Geriak : Ngkese'k;
Gerimis: Rese'-rese'k;
Gerogi: Kmama'k-kmumu'k, ayap-ayap;
Gertak : Seregah; **Gertakan** : Gap, nggoli' ;
Gerutu : Runya' ; **Menggerutu**: Barunya' ;
Geser : Sisar, Beginsik, Menge, (kekiri kanan) Bapbup; **Menggeser bokong**: Bakinsal;
Gesit : Terengginas;
Getah: Gotah; **Getah encer**: Acong, Jeraput; **Getah perasan**: Kulat;
Gigi keropos : Tere'k;
Gigil : Bengotar; **Menggigil**: Bengotar bengogi'k;
Gigit : Gigit; **Gigit makanan, menggigit**: Kangus; **Gigit memakan** : Popat;
Gila : Senewen; **Menggila** : Senewen gilla' ; **Sangat gila** : Sajati senewen; **Orang gila**: Urak sedeng, urak senewen; **Raja gila** : Pangsedeng, Pangkasenewen;
Gilas : Piri'k;
Giling : Piri'k;
Gilir : Sali ; **Bergilir** : Batarap, basali; **Giliran** : idar;
Gincu: Bincu;
Girang : Kabuyah;
Giring : Ngitar nundong nguser;
Giwang : Gewang;
Gobang : Benggol (2 tongah 3 sen)
Goda : Aloh, nganye'k;

Goncang: Gogar;
Gondok: Toko'k;
Gong : Ketawak; **Gong** besar : Ntaboh;
Gonggong : Sala'k;
Goni : Guni;
Gonseng: Ngronak;
Gopoh : Gondah;
Gorden : Taber;
Gorilla : Unte' Kantuh, Unte' tuko';
Gorong-gorong: Serumbong;
Gosok : Unsut;
Gosok: Kasa'k, Koso'k;
Gosong : Tipot rodok;
Gotong : Angkat mae' ng; **Gotong-royong** : Sute' Pengari;
Goyah: Ongger; **Goyah keseimbangan** : Ayun-ayun;
Goyang : Guyang; **Digoyang** : Diguyang, diinsa'k; **Menggoyang** :
 Nguyang, nginsa'k; **Goyangkan** : Isa'k ; **Goyang-goyangkan**
 : Onsa'k ; **Digoyang paksa** : Insa'k;
Gratis : Pelayo' ;
Gubuk : Dango; **Gubuk kecil** : Sune;
Gugup: Ayap-ayap;
Gugur : Rorok;
Guitar : Itar;
Guling : Baguling; **Berguling mengelepar** : Melalai atai;
Gulita: Nyagap
Gulung : Piling, Pinti; **Gulungan** : Puntal; **Bergulung** : Bapuntal;
 Digulung : Dipiling; **Menggulung** : Miling;
Gumul : Perokoh;
Guna : Guna, asel; **Berguna** : Ngasel; **Digunakan** : Dipakai ng;
 Menggunakan : Makai ng; **Gunawan** : Sigi' beguna;
Gundah : Ayap perosa, kasak idak;
Gundul : Gondol; **Gunduli**: Pulo', bulo' ;
Guntur : Gontor;

Gunung : Mongo' ;
Gurah : Ruah dipereseh;
Gurami : (Ikan) Ikat Kalui;
Gurau: Gael ;**Gurau terus** : Bagerugu'k;
Guru : Urak na'k batuntut; **Berguru** : Nuntut; **Perguruan** : Badah na'k batuntut;
Guruh: Gor;
Gurun : Padang paser;
Gusur: Sumbar;
Guyon: Gael;
Guyur: Jujuh, Lolo'k ;

H

Habis: Licin(benda/makanan), kombang(makanan), ayas(benda), unyump tingko(benda/makanan), abo'(benda/makhluk);
Dihabiskan : Dikombang, unyump ditingko; **Menghabiskan** : Ngombang, unyump ningko; **Habis dilalap api** : Timpok;
Habis dimakan : Kombang; **Habis mati** : Abo' ripot,abo' kaya'k; **Habis sepah dibuang** : Ngempe' ;**Habis sudah** : Ayas; **Habis terbakar** : Ripot;
Habisi : Bantai; **Habiskan selagi ada** : Nnyoh-nnyoh; **Habisnya air** : Koseh;
Hadap, Berhadapan : Adap; **Menghadap, Menghadapi** : Ngadap;
Menghadapkan : Soroh ngadap; **Hadapan** : Adap ng; **Terhadap** : Ka inya;
Hadang : Ipa';
Hadiah : Pemori;
Hadir : Ada atak; **Dihadiri** : Diaga' , bala nang atak; **Menghadiri** : Ngaga', atak ka; **Menghadirkan** : Soroh atak ng; **Hadirat** : kita' nang agong ; **Hadirin** : kita' nang atak;

- Hafal** : Apal;
Hajar : Gasa'k, Pelutu; **Dihajar** : Digasa'k, dipelutu; **Menghajar** : Ngasa'k, melutu; **Menghajar dg pukulan** : Nggasa'k;
Halaman : Pelangan;
Halang : gama'; **Dihalangi** : Digama' ; **Menghalangi** : Nggama';
Penghalang : Tukang gama' ;
Halia : Lia' ;
Hama : Ama';
Hamba : Amba (adt.malay), Bedi;
Hambar : Ambar (adt.malay), unyump osa;
Hambatan : Aral palang;
Hambur : Amor;
Hamil: Buntik; **Dihamili** : Dibuntik ng; **Dihamilkan oleh** : Dibuntik sanu' ; **Menghamili** : Mbuntik; **Kehamilan** : Buntikng; **Hamil diluar nikah** : Ngampak;
Hampa : Ampa' ; **Hampa kelewat subur** : galu' ;
Hampala (ikan) : Adong;
Hampir : Amper; **Hampir matang peraman** : Lense' ; **Hampir putus** : Gentek; **Hapir karam** : Eber-eber;
Hancur : Loloh; **Hancur luluh** : Lute'k;
Handuk : Andok;
Hangat : Angant, suam;
Hangus : Rodok, Tipot;
Hantar : Antat;
Hantu: Bangkit;(roh-roh) Awapama;
Hanya : Bojor, Semata; **Hanya begini** : To' ubang; **Hanya itu saja** : Lakam; **Hanya itu** : Semata ya; **Hanya tampil raga** : Terai badan;
Hanyut : Annyunt;
Hantam : Kelaii, Gasa'k;
Hantar : Antat lata'k ; **Dihantarkan** : Diantat lata'k ;
Menghantarkan : Ngantat lata'k;
Harap : Pareh; **Harapan** : Arap;

- Harga** : Roga; **Dihargai** : Diroga; **Menghargai** : Nna' ncebe' laba pebuat;
- Hari** : Ari; **Hari ini** : Ari to' ; **Hari kedua** : Molap **Dua hari yang lalu** : Rebare' ; **Hari ketiga** : Lusa' ; **Hari keempat** : Tulat; **Hari keenam** : Nangkat; **Hari kelima** : Lunyi; **Hari ketujuh** : Dolat; **Hari siang** : Tamba'k tanga' puteh; **Hari kerja** : Olam; **Tepat tengah hari** (jam 12 siang) : Tongah ari jala'k; **Hari menjelang malam** : Labohpotak;
- Harimau, macan**: Gemaong; **Harimau Kumbang**: Kesuil;
- Harta** : Rota; **Harta benda** : Rota berana; **Harta warisan** : Wakap;
- Harus** : Ya' nna', Arus (adt. malay), Sajati; **Diharuskan** : Perre'k ; **Tidak harus** : Tuju' ;
- Hasil** : Asel, puleh ; **Berhasil, sukses, hasil temuan** : Barasel, peruleh;
- Hati** : Oti ; **Hati-hati berberbuat** : Ya' ancoh; **Hati-hati celaka** : Nempah; **Diperhatikan** : Diperati; **Memperhatikan** : Mmerati; **Perhatikan** : Perati;
- Hawa** : Awa;
- Helai** : Lamar;
- Hemat** : Usit, Emant (adt.malay);
- Hembiring** (ikan) : Singarat;
- Hembus, tiup**: Puput;
- Hendak** : Ta'k, Da'k ; **Hendak ketawa** : Ji'k-ji'k ; **Hendak patah** : Ngretek;
- Henti** : Ranti; **Berhenti**: Singah, beranti; **Dihentikan** : Diranti; **Memberhentikan** : Ngranti; **Menghentikan pembicaraan**: Mbara' ;
- Heran**: Eran; **Keheranan** : Mbada eran;
- Hewan** : Benatang (adt);
- Hias, Berhias** : Basole' ;
- Hibah** : Pemori;
- Hibur** : aloh;
- Hidang** : Para; **Hidangan Makanan** : Petepara; **Hidangan** : Tepar;

- Hidung** : Idok; **Ujung hidung** : Sumak; **Hidung seperti hidung babi** : Kansong;
- Hidup** : Idup; **Penghidupan** : Peridup; **Hidup nyaman hidup enak** : Senaweh; **Hidup susah** : Ketas-ketis;
- Hilang** : Ilang; **Menghilangkan** : Ngkilang; **Kehilangan** : Nrosa' ilang, ngrosa' unyump; **Menghilang** : Omi dabu ng; Dah badabu; **Hilang ingatan** : Na' ingant;
- Hilir** : Eler; **Menghilir** : Ngeler; **Hilir-mudik** : Eler mudi'k;
- Himpit** : Empet; **Dihimpit** : Diempet; **Menghimpit** : Ngempet;
- Himpun** : Kalu, Kumpul; **Menghimpun** : Ngumpul; **Berhimpun** : Bakalu, bakumpul; **Perhimpunan** : Badah bakalu, badah bakumpul;
- Hina** : Cebe' ; **Hina budi** : Mangkah, Ijet bagai; **Hina dena** : Mbada kebansat unyump ope-ope; **Menghinakan** : Ncebe' ; **Penghinaan** : Cebe' laba ya; **Menghina** : Nguje' ; **Dihina** : Diuje', Dicebe' ;
- Hindar** : Ela'k; **Dihindar** : Diela'k; **Menghindar** : Ngela'k;
- Hingga** : Singga; **Tiada terhingga** : Unyump kaudahnyeh;
- Hinggap** : Nyangkap; **Menghinggapi** : Nyangkap ke;
- Hingus** : Ingus;
- Hirau** : Duli; **Dihiraukan** : Diduli; **Menghiraukan** : Nduli;
- Hiruk-pikuk** : (orang) Ngkese'k bageseh;
- Hirup** : Insap; **Dihirup** : Diinsap; **Menghirup** : Nginsap;
- Histeris** : Terais;
- Hitam** : Itap;
- Hitung** : Reken; **Berhitung** : Bareken; **Menghitung** : Ngreken;
- Hotong** : Jawa' ;
- Hujan** : Ujat; **Hujan karena Ada diadat** : Labat; **Hujan reda** : Labas; **Hujan lebat** : Ujat doras; **Hujan melulu** : Ujat nepe', nokat ; **Sedang hujan** : Petep-petep; **Hujan rintik** : Rese'k; **Bunyi hujan** : Ro;
- Hukum** : Ukum, Ator Adat; **Menghukum** : Ngukum, Njora' ng; **Hukuman** : Ukumnyeh, penjora' ng;

Hulu : (kepala/benda) Olo' , ulu; **Hulu pisau atau parang patah** :
Suya'k; **Kearah hulu** : Mara ta'k ulu; **Hulu hati** : Olo' oti;
Hulu tangan : Rege' jari; **Penghulu** : Tukang pipis;
Hurup : Urup;
Hutan : Utat ; **Hutan belantara** : Pengorak; **Hutan gambut** :
Mpadak; **Hutan basah** : Utatgote' ;
Hutang : Utang; **Berhutang** : Bautang; **Menghutang** : Ngutang;
Hutang buntut-buntutnya, hutang ujungnya: Iko' pango;

I

Ia : Inya; **Mengiakan** : Ngao; **Seia-sekata** : Seoti jantung; **Ialah** : Ya
lah;
Iba : Kaseh mele' ; **Beriba-iba** : Ayap oti; **Iba hati** : Kaseh oti mele'
ng;
Ibarat : Pramalaba;
Iblis : Nabo;
Ibu : Ino' ; **Ibu jari** : Ino' jari; **Ibu Bapa** : Ino' oma' ; **Ibukota** :
Kota pemeretah; **Ibu pertiwi** : Tanah Tarak; **Ibu Suri** : Ino'
Raja;
Idam : Pareh; **Idaman** : Ya dipareh; **Mengidam** : Ngidam (buntik);
Iga : Tulak roso'k;
Igau : Iap-iap, ngigo;
Iguana : Samo'k;
Ijon : Panggor (buah);
Ikan : Ikat, caca'k; **Ikan arwana** : Silo'k; **Ikan asin** : Ikat Masit;
Ikan Gabus : Runtu' ; **Ikan jelawat** : Mundong; **Ikan kecil** :
Buduh; **Ikan kering** : Ikat jomor; **Musim ikan bertelur** : Ikat
merokas; **Macam jenis ikan** : Mpatak mpetek;
Ikat : Kobat, merokas; **Diikat** : Dikobat; **Mengikat** : Ngobat,
ngkobat, Nambat; **Ikat kebadan** : Sintok; **Ikat kepala**
lengkap : Usa'k; **Ikat kepala** : Sengkulas; **Ikat kepinggang** :

Kotak; **Ikat pinggang** : Kotak pingak; **Ikatan sayur** : Ageh;
Ikatan : Simpol;**Ikat senjata dipinggang** : Nungkek;
Iklas : Mori kehkeh;
Iklim : Awa;
Ikut : Tamah; **Ikut marga** : Bele’k; **Diikuti** : Dituna’ ; **Mengikuti** :
Nuna’, namah; **Ikuti** : Tuna’; **Berikut** : Ya ugi, sope ugi;
Pengikut : Nang nuna’ ; **Mengikuti tepi kain**: Leler;
Mengikuti cara/aksen: Nyangko’k, iri’k ira;**Ikut serta** :
Surut baba;
Ilalang : Padak;
Ilmu : Lemu; **Ilmuan** : Urak cerede’k, urakbalemu;**Ilmu**
kadikjayaan : Penggogah;
Iman : Ka yaken;
Imam : Puawang; **Imam besar** : Puawang Agong;
Imbangi :Ngelima;
Impit lihat Himpit;
Impor : Ngalap laba tang urak mpatoh;
Imut : Nnalos, Geroja’k, Nalos mele’nyeh;
Inap, Menginap : Bamalap;
Incar : Tekar (utk orang/makluk hidup), Ente (utk
makanan);**Mengincar** : Ngente, nekar;
Indah : Endah; **Indahkan** : Perati;**Diindahkan** : Dituna;
Mengindahkan: Ngribin;
Infeksi: Mbadi, ngubu;
Influenza, Flu : Amak;
Ingat : Ingant, nna’ lupa’ ; **Mengingat** : Mele’ nyeh; **Ingatan** :
Pengingant; **Memperingati** : Nraya;
Ingin : Aus; **Keinginan** : Pengkaus; **Ingin tahu terus** : Putik; **Ingin**
bertanya : Sese’; toeh;
Ingsut : Singngint, beginsik, mengke;
Ini : To’ ; **Ini apa** : To’ ope; **Ini dia tadi** : Ya ntodi; **Ini saja** : To’
ja’ ;**Inilah dia** : To’ ope nyeh;

Injak : Kicah, Tija'k; **Diinjak** : Dikicah, Ditija'k; **Menginjak** : Ngicah, Ngija'k;
Injeksi : Sontek, suntik (adt);
Ingsang : Insak;
Instruksi : Perintah;
Intai : Sobo'k; **Diintai** Disobo'k ; **Mengintai** : Nyobo'k; **Pengintai** : Tukang sobo'k;
Inti : Isi' pati;
Intip : Sobo'k, bobo' ; **Diintip** : Dibobo', disobo'k; **Mengintip** : Ncorong, Nyobo'k;
Induk : Ino'; **Induk benih** : Timbong;
Irama : Alon; **Berirama** : Bengalon; **Irama lagu** : Dendo bengalon;
Iri : Isin;
Irigasi : Panggong na'k ngae' ;
Iring : Irik; **Mengiringi** : Ngirik; **Pengiring** : Tukang irik; **Iringan** : Irik ng; **Iring-iringan** : Kabat ayok ng;
Iris : Sisap;
Irup : Insap;
Iseng : Badi, mbagai ;
Isi : Isi' ; **Berisi** : Baisi' ; **Mengisi** : Ngisi' ; **Isinya hanya setengah** : Ntongah;
Istirahat : Nganos; **Istirahat kerja** : Paer, taem;
Istana : Dango Raja;
Istanggi : Kerukup kemian;
Istiadat : Adat Keturun;
Istri : Bini;
Itik : Bebe'k kacang;
Itu : Ya, nompe, nope, numpe; **Itu apa** : Ya ope, nun ope; **Itu tadi** : Ya ntodi; **Itulah** : Ase'k; **Itunya** : Lebia;
Iuran : Biris;
Iya : Ao' ; **Iya lah** : Ao' lah, ao' bohnyeh;

J

- Jadi** : Laju; **Jadi ia pergi** : Laju inyabajalat;
Jagoan : Jagor;
Jagung : Jagong;
Jahanam (utk pria): Take' palat;
Jahe : Lia' ;
Jahit : Jaet;
Jaket : Jeket;
Jalan : Jalat; **Jalan-jalan tak diam** : Kejek-kejek; **Jalannya** :
 Lekah-lekah; **Jalan sore-sore** : Kalap-kalap;
Jam 12 tepat : Anting-anting tongah ari, tongah ari jala'k;
Jaman dulu : Mare' ng, Jaman bare';
Jamban : Pepadok;
Jamur: Kulat; **Berjamur** : Bekulat, kapok;
Janda : Betina'Balu, No'balu; **Orang Janda/duda** : Urak Balu;
Jangan : Ya', Iya', Usah (adt.malay) ; **Janganlah** : Ya'ja', iya' ja' ;
Jangan terlena : Ya' nna' engah, iya' da'k engah; **Jangan gegabah** : Ya' ancoh, iya' ancoh; **Jangan kelewatan bertindak** : Ya' gilla, iya' gilla'; **Jangan keterlaluan** : Ele'-ele' ja', iya' kea gilla'; **Jangan tergesa** : Ya' amoh, iya' amoh;
Jangan tidak : Ya' nna', iya' nna';
Jangkauan : Njangko;
Jangkit : Tungkap; **Terjangkit**: Katungkap; **Menjangkit, menjangkitkan**: Nungkap;
Jangkrik : Ompe' ;
Janji : Janji, semaya; **Berjanji**: Bajanji semaya; **Perjanjian** : Janji semaya;
Jantung (kecil): Ati'k-ati'k;
Jarak : Nggan; **Berjarak** : Nggan nyeh;
Jarang : Jarak; **Jarang dapat** : Jarak buleh;
Jarum: Jarup;

Jasad : Tubuh badan;
Jatuh : Laboh; **Menjatuhi** : Nlaboh ke; **Menjatuhkan** : Nlaboh ng, ngalah urak; **Jatuh sakit** : Na'k ungang; **Jatuh tersungkur**: Nyungkor; **Jatuhnya hujan**:Petep-petep;**Sering jatuh**: Ragat;
Jauh : Jaoh (adt.malay), jawailo; **Jauh kedalaman** : Ampoh; **Jauh jaraknya** : Mbada kajaoh ng;**Sangat jauh** : Ka jawailo nun;
Jauhar : Intan;
Jawab : Saut, Saunt; **Dijawab** : Disaut; **Menjawab** : Nyaunt; **Jawaban** : Ya podahnyeh;
Jeblos : Tama' ng; **Dijebloskan** : Ditama' ; **Menjebloskan** : Nama' ng;
Jebol : Tebungkas;
Jejak : Okas lompas' ;
Jejaka : Bujak langas;
Jejer : Jejer; **Berjejeran** : Seradak;
Jelajah : Ngrayo, nimpas; **Menjelajah**: Ngawah;
Jelai : Bege'-bege' ;
Jelang, menjelang : atak ng; **Menjelang malam**: Laboh potak;
Jelas : Jelas, tebele' ; **Menjelaskan dg seksama**: Nutek;
Jelata : Urak babah, urak nlata;
Jelatik : (burung) Pipit;
Jelek : Ijet; **Jelek adanya** : Keronto'k; **Menjelekan**: Notor;
Jeli, Teliti : Cancik;
Jelita : Endah, lawar, mbada kabait roman;
Jelma : Jeloma; **Menjelma** : Njeloma, Intang-intang, maleh roman;
Jembatan : Gereta'k
Jembel : Paparira, Nlata-lata;
Jempol : Ino' jari;
Jemput : Juput(seujung tangan), tansa'; **Sejemput** : Sejuput; **Dijemput** : Ditansa', dijuput; **Menjemput** : Nansa', njuput;
Jemur: Jomor (adt), rodai; **Dijemur** : Diirodai; **Menjemur** : Ngrodai;**Jemuran** : Serodai;**Terjemur** : Terodai;
Jenak, Sejenak : Sebantar;

Jenazah : Mayant;
Jendela : Lompong, longngomp;
Jengger : Lomer;
Jenggut : Janggut;
Jengkal : Jongkal (adt.malay), kilan;
Jengkel : Mont-mont;
Jengkol : Jorik;
Jentik : Sonti'k; **Jentik-jentik** : Kita'k kitung;
Jenuh : Jemu;
Jepit : Kopit; **Jepitan** : Seropit;
Jera : Jora' ;
Jeram : Riam, ae' baguruh;
Jerami : Ruman;
Jerawat : Nasi' manta' ;
Jeri : Badi'-badi', golli' perosa ng;
Jerit : Pangkas terais;
Jernih : Geroneh;
Jeruji : Kisi-kisi;
Jeruk : Limo;
Jerumus : Nyoroh parah bagai ng;
Jewer : Pulas telinga;
Jiarah : Ta'k petunu;
Jidat : Koning;
Jijik : Inci', combe' ;
Jilat : Gilat; **Dijilat** : Digilat; **Menjilat** : Ngilat; **Menjilati** :
 Calep;
Jilid : Bal;
Jin : Benawa', Nabo, Sangun;
Jinak : Gina'k; **Dijinakan** : Digina'k ; **Menjinakan** : Nggina'k ;
Jinggit : Kajengkot, njengke' ;
Jinjing : Cenceng, jinnyik;
Jitak : Cengkot, pelotok;
Jiwa : Nyawa, Semongant;

Johar : Intan;
Jongkok : Ncangkong;
Jua : Uga' ;
Jual : Nukar laba man duit; **Jualan sayur** : Berageh;
Jubah : Kabam;
Juga : Dua'ng;
Julang : Jua'k-jua'k; **Menjulang** : Mbada Jua'k-jua'k;
Jumat : Jemahant;
Jumpa : Tumu; **Berjumpa** : Betumu; **Jumpai** : Aga', Ketumu ;
Dijumpai : Di aga' ; **Menjumpai** : Ngaga' ;
Junjung : Jonyok; **Dijunjung** : Dijonyok; **Menjunjung** : Njoyok;
Jung : Ajong, perau tuko';
Jungkal : Kasudo'k;
Jungkir : Juet; **Terjungkit** : Kajuet, tejuet;
Jungur : Kunsong, (moncong hidung) sumak ;
Jurang : Paok;
Jurik : Antu bangkit;
Juru : Tukang; **Juru bahasa** : Tukang basa; **Juru batu** : Tukang rebang kalaut; **Juru bicara** : Tukang pander; **Juru kunci** : Tukang pemuka', puawang ; **Juru mudi** : Jeragan; **Juru rawat** : Tukang tamba; **Juru sita** : Tukang seta; **Juru warta** : Tukang kabar, tukang podah; **Menjuru** : Nyoroh; **Penjuru** : Tilo', linto'k ;
Justru, justeru : Laba nyeh kea, kea nyeh;

K

Kabal, kebal : Kobal;
Kabar : Podah, kada';
Kabel : Tali Jenamu;

Kabur: Mampak, (lari) Mpucik, (mata) Rabun; **Kabur berlari :** Badabu;
Kabut : Umunt ari; **Berkabut :** Ari baumunt;
Kaca mata : Keceng mata;
Kacau : Sansut;
Kacer putih : Ngkanak;
Kadal: Ngkayong;
Kadaluarsa : Usa, kadus;
Kader: Bakal;
Kado : Alu-alu;
Kaget : Tekujut, Tekanjat;
Kagum : Isi'-isi';
Kah : Mpia, pia;
Kail : Kael; **Kail-kail :** Ngkael;
Kain : Kait; **Kain ambin :** Insok; **Kain bungkus besar :** Kambut;
Kain bungkus kecil : Pujen; **Kain ikat kepala :** Sempulo;
Kain ikat penutup kepala : Sempulo; **Kain lampin :** Ampit;
Kain seka : Pengosat, lape'k; **Kain untuk orang mati :** Cerari;
Kain lap lantai : Peroca';
Kait : Cake'k;
Kaitan: Aet;
Kakak: Omo', ombo' ; **Kakak laki-laki :** Abang (adt), omo', ombo';
Kakak perempuan : Mbok (adt), omo', ombo';
Kakek: Ape' ;
Kaki : Kaki (adt), tungkai; **Kaki lima :** Gongngak; **Kaki seribu :** Semaer; **Kaki tangan bergerak-gerak :** Tunjang kedapai;
Kaki tangan : Ona'k buah;
Kaku : Ngigir;
Kakus: Peadok;
Kala : Tampo;
Kalah: Kalah; **Kalah total :** Kalah mepe'k;
Kalajengking : Kala;
Kalang-kabut : Kasak idak;

Kalau : Sa' ga' ; **Kalaunya** : Lamun;
Kalbu : Dalap oti;
Kaldu : Ae' dageng rubus;
Kalender : Almanak;
Kaleng : Talang; **Kaleng kecil** : Canting; **Surat Kaleng** : Surat ayap pengirimnyeh;
Kali : Koli, ngkali, Sungai; **Kalian** : Da'k kita' ;
Kalkun : Manu'k Belanda;
Kalong : Keluak;
Kalung : Kongkong; **Kalungan** : Kelokor;
Kalut : Begagat;
Kamar : Pangngok;
Kambuh : Mule' ;
Kambut : Kotok;
Kami : ura'k, kemanak; **Kami semua** : Bala kemanak; **Kami setara** : Diri' manak;
Kamis : Kemis;
Kampung : Kampong, pelaman;
Kamu : Iko;
Kana : Golak omas;
Kancil : Pelano'k;
Kanda : Omo' aku;
Kandas : Sanggat;
Kandung, kandungan : Buntik; **Dikandung** : Dibuntik;
Mengandung : Babuntik; **Mengandungi** : Mbuntik; **Saudara kandung** : Madi' dasat; **Anak kandung** : Ona'k dasat;
Terkandung : Isi' kedalap;
Kangen : Salo' ;
Kangkung : Kangkong;
Kanker : Barah dalap;
Kantin : Warong;
Kantong : Kampel; **Kantong kemih** : Ngkemeh
Kantuk, mengantuk : Tino'k;

- Kantung** : Koce'k;
Kaos : Kaus; **Kaos dalam** : Cibu'k;
Kapak: Kapa'k;
Kapan : Apa' ; **Kapan ya** : Apa' ja' ;
Kapas : Kabu-kabu;
Kapi : Kere'k ;
Kapir : Nna' ngenal Jebata;
Kapur, Kapur sirih : Kapo' , **Kapur sirih Dewa** : Kempe' , Ruja' ;
Karakter : Bagai, gaya;
Karam : Karap;
Karat : Take' bosi, togar;
Karbit: Krevet;
Karena : Laba,tegal; **Karenanya** : Labanyeh, tegal inya;**Karena itu**:
Mangka' nyeh;
Karet : Gotah;
Karma : Cisas, kisas;
Karpet, taplak : Perelak;
Karton : Keratas tobal;
Kartu : Keretu, daun; **Kartu as** : Sat;
Karung : Guni;
Kasar : (permukaan)Kasar, (sifat perangai)bongka'k; **Kasar kelakuannya** : Nggar-nggar; **Kasar kerjanya** : Roga' ;**Kasar pemakaiannya** : Doga';
Kasarung : Nyarong;
Kasau: Kaso;
Kasiat : Mesranyeh;
Kasih : Kaseh, Jara' nyeh ; **Berkasih-kasih** : Bakaseh tangi;
Dikasihi : Dikaseh; **Mengasihi** : Ngaseh ng; **Kasih** : Kaseh mele'; **Kekasih** : Cewe'k ng; **Pengasih** : Pengaseh;
Mengasihani : Kaseh mele' ng, Ngriba; **Tak perlu dikasihani** : Nna' Njara' Nyeh; **Kekasih hati**: Buah oti jantung;

Kata : Sungu,Oji, pander; **Kata orang** : Oji urak; **Berkata-kata** : Ngomong (adt), bapander; **Katakan, Mengatakan** : Modah;
Perkataannya : Oji nyeh, pandernyeh;
Katak : Ngkata'k; **Katak raong** : Ngkongkok;
Katarak(penyakit mata): Likup;
Kate : Katai;
Kates : Setela;
Katrol: Kere'k;
Katung, terkatung-katung : Antong-antong;
Katup: Tukak; **Mengkatup** : Nukak;
Kau : Iko;
Kaum : Bala balinya, Bubuh jajah, Bala ayok; **Berkaum** : Man balaayok;
Kawal : Tuna'; **Mengawal** : Nuna', tuna' nyeh; **Pengawal** : Penyolo' jaga; **Mengawali** : Ntaji' ;
Kawan: Page; **Berkawan** : Bapage; **Mengawani** : Mage ng;
Kawanan : Bala ;
Kawasan: Watas, utat tanah;
Kawin: Balokibabini; **UpacaraPerkawinan** : Adat BalokiBebini;
Mengawini : Balokiman, babiniman;
Kaya : Sugeh; **Kekayaan** : Rotaberana;
Kayu : Kayu; **Kayu Belian**: Tebeliat;**Kayu kikis ketombe**: Sudip;**Kayu pasak bumi**: Kayu bedara;
Ke : (imbuhan) Ka;
Keakuan: Bengkeng;
Kearah : Singkap;
Keasinan: Moger;
Keawalan: Nungnga' ;
Kebablasan: Ntolo' ;
Kebakaran: Ketunu;
Kebanyakan: Tuo'k ;
Kebayian: Kapira'-pira' ;
Keberuntungan: Cengceng;

- Kebesaran**: Golom-golom;
Kebetulan: Senintik; **Kebetulan jadinya**: Sengira'k-sengiro;
Kebohongan: Nyancu;
Kebun: Kabon, dukuh; **Berkebun**: Bakabon; **Perkebunan**: Kabon janah; **Kebun halaman**: Kabon Pelangan; **Kebun Warisan Leluhur**: Temawak;
Kebutaan: Ngrakap;
Kecambah: Ngkongkok;
Kecamuk: Senjadi-jadi;
Kecap: Kicap;
Kecapekan: Ngerup;
Kecewa: Toa', Asa'-asa'; **Kececewaan**: Asa';

Kecut: Ngrisut; **Pengecut**: Penggoli'; **Kecut hati**: Golli';
Kedip: Kilam, Kilip, kisap; **Berkedip**: Ngkisap; **Kedip-kedip**: Kilip-kilip, kisap-kisap;
Keenakan: Ketek-ketek, Nyamannyeh;
Kegemukan: Bjepep;
Kehabisan benar: Modas;
Kejam: Mara'k daka, kenయా;
Kejengkolan: Kanjoring;
Kejut: Kanjat, Kaji'k; **Terkejut**: Ngkaji'k, Tekanjat;
Kekal: Lana; **Kekekalan**: Sigi' lana;
Kekar: Baurat;
Kekenyangan: Engeh-engeh, gah-gah, Kerangkah;
Kekerasan: Koras ngigir;
Kelabang: Senipat;
Kelabui, dikelabui: Diakal; **Mengelabui**: Ngakal;
Kelahi: Kelaii, seliseh; **Berkelahi**: Bakelaii, baseliseh;
Kelakar: Gael;
Kelambu: Kibong;
Kelambit (keloang): Keluak;

Kelamin : Penulah; **Berhubungan kelamin** : Besaki; **Kelamin jantan** : Poler (adt.malay), bala'k ; **Kelamin betina** : Puke' ;
Kelana : Penganto; **Mengelana** : Nganto;
Kelanggang : Pangkang;
Kelapa: Nyior;
Kelelap : Lolap;
Kelereng : Guli;
Kesuan: Melangun;
Keletah: Kenjer;
Keletihan: Ngerup;
Kelewat-lewat mainnya :Ngajal ngeramant;
Kelihatan: Tebele' ;
Keliling : Keleleng;**Dikelilingi** : Dikeleleng; **Mengelilingi**: Nleleng;
Kelilipan : Mponan;
Kelingking: Kelenceng;
Keliru : Samba' ;
Keliwatan: Ndudu, Pajoh, Ndada'k;
Keluar : Diga, Kaluar (adt.malay); **Keluar air**: Ngkube'k; **Keluar begitu saja**: Ladus; **Keluar giginya**: Nrenyeng; **Keluar isi dalam**: Buncai; **Keluar sedikit dagingnya**: Telosit; **Keluar sedikit**: Nlosit; **Mengeluarkan dari mulut**: Lue' ;
Keluarga: Ayok ; **Keluarga besar** : Bubuh Raya; **Keluarga dekat** : Ayoksoma'k ; **Keluarga jauh** : Ayokjaoh, ayoksekaturun;
Kelupas : Ngrupik, nlosoh;**Dikelupas** : Dikelomont; **Mengelupas**: Nlomont; **Mengelupas kulit, pengelupasan** : Nlopos;
Kemala : Gemala, buntat;
Kemanakan : Pengona'k;
Kemangi : Lampas;
Kemarau: Kemaro;
Kemarin : Mari; **Kemarin lalu** : Mari nti, Rebare';
Kemas : Kamas; **Berkemas** : Bakamas; **Dikemas, Diciduk** (orangnya): Retep;

Kembali: Atak ugi, Bale'k ; **Kembalian** : Soso'k ; **Pengembalian** : Pulang ng, Bale'knyeh; **Mengembalikan** : Mulangng, male'kng;

Kemben: Komban;

Kembang : Komak, mopar; **Bunga kembang** : Bunga mopar;

Kembang, Kue kembang : tambol komak, kue komak;**Dikembangkan** : Dikomak; **Mengembangkan**: Ncoroh;

Kembar : Komar; **Anak kembar** : Ona'kkomar; **Mengembari** : nyuka ya;**Kembar siam** : Bakopit;

Kembara : Pejalat;

Kembung: Kamboh ;

Kemenyan : Kemian;

Kemewahan: Wah;

Kemiri: Minting

Kempunan : Punan;

Kemudian : Kola ng ka', dah dudi ka' ; **Mengemudiankan** : Soroh dudi;

Kemut, berkemut-kemut (komat-kamit): Beseh-beseh;

Kena : Tamput, pasnyeh; **Kena kayu**: Ngatu'k; **Kena sedikit**: Buda' ; **Kenakan**: Ansum;**Mengenai** : Tamput ya; **Terkena** : Tekona' ; **Berkenaan dengan** : keaari ya, keamare'ti; **Mengenakan**: Ngenant;

Kenang : Koti; **Mengenangkan** : Ngoti ng; **Terkenang** : Tekoti; **Kenang-kenangan** : Peningal ng;

Kenapa : Ngope; **Kenapa begitu** : Ngope Kea; **Kenapa begini** : Ngope keto' ; **Kenapa jadinya** : Ngopekajadinyeh;

Kenas : Selor;

Kencana : Omas;

Kencang : Kancang;

Kencing : Bakemeh; **Air kencing** : Kemeh; **Bau Kencing** : Ampis;

Kencur: Cokor;

Kendaraan berhenti seketika: Nganda'k;

Kendati : Siginyeh;
Kendit : Kotak pingak;
Kendong, gendong : Apang, amin; **Kendong depan** : Apang;
Kendong belakang : Amin;
Kendur, kendor: Lengeh;
Kenduri : Mayar niant;
Kentut: Kuntut;
Keong : Tekoyok;
Kepada :Ka'k;
Kepahitan: Paet nyontah;
Kepal : Gongngap, Kopal; **Kepalan** : Penggongngap;
Kepala: Olo';**Kepala Desa**: Domong Tua; **Kepala Dusun**: Domong Muda; **Kepala kunang-kunang**: Oning-oning; **Kepala lepas**: Pungkel; **Kepala Rukun Keluarga**: Lawang Agong; **Kepala Rukun Tetangga**: Pesirah; **Kepala miring**: Telek; **Kepala terbentur**: Badangkok, Badongkak;
Kepanasan: Kebonta';
Keparat(utk pria): Take'palat;
Kepinding : Mpinyint;
Kepingin : Aus osa ng;
Kepinjal (kutu anjing) : Ketoka' ;
Kepit : Kopit; **Dikepit** : Dikopit; **Mengepit** : Ngopit; **Kepitan** : Pengopit;
Kepiting : Kotap;
Kepompong: Nturong;
Keponakan: Pengona'k;
Kepung: Limpok, kopok;
Kepunyaan: Wa'k, Wo'k;
Keputusan: Kaputing;
Kera : Kora' (adt), Nyonyo'k, Nyonyor ; **Kera api**: Kelae' ; **Kera besar**: Kantuh; **Kera emas**: Pikah;**Kera hitam**: Lotok;**Sejenis kera** : Kopoh, unte', kalempio;**Kera kecil, Capucin**: Katel;
Kerabat : Bubuh jajah, bala ayok;

Kerak : Kora'k ;
Keramas : Maso'k bo'k ;
Keram jari-jemari: Biawa'k ;
Keram kaki: Mpelia'k ;
Keramat: Keramant;**Keramat Tua**: Keramannt Dolat;
Keramba: Lando;
Keranda : Geronda;
Kerang: Kopah;
Kerangga, kerengga : Pegongngok;
Kerangka : Ringka;
Keranjang : Kea Taya'k; **Keranjang besar**: Raga' ;**Keranjang kecil**: Taya'k ;
Kerap : Caco'k ; **Kerap kali**: Ngkah;
Keras : Koras, Liat; **Kerasan** : Botah; **Keras hati** : Oti batu; **Keras kepala** : Olo' batu ; **Bersikeras** : Sekemau ng; **Mengeras** : Koras ngigir, Kangkak; **Kekerasan** : Kasar gila';
Kerbau: Kerabo;
Kerdil: Kori' ;
Kerempeng: Ngrengkeng;
Keribo : Rigam;
Kering: Rangkai; **Kering air**: Kosat;
Keringat: Poloh;
Keris : Koris;
Keritik : Nyela;
Kerja : Kareja (adt.malay), muant,nggaya, gawai; **Kerja keras**: Merundas; **Kerja sampingan**: Pegawit; **Kerja sendiri diladang**: Ngute; **Kerja sendiri**: Muko;**Dikerjakan** : Digaya; **Mengerjakan** : Ntaya',nggaya ; **Pekerja** : Pegawai;**Kerja Sama** : Sekaet;
Kerongkongan : Rogo'k ;
Kertas: Keratas; **Kertas rokok**: Daun dem;
Keruh: Karoh;

Kerumun: Kerontong; **Dikerumuni** : Dikerontong; **Mengerumuni:**
Nrontong;
Kesah : Adoh; **Mengesah** : Ngadoh;
Kesasar : Sasar;
Keseimbangan: Teraju;
Keselek makanan: Nsobal;
Keseleo : Tepilo'k ;
Kesempatan: Can;
Kesemutan: Kotor;
Keseringan: Boti'k, Nna' lakam;
Kesialan: Punan;
Kesiangan: Nlando;
Kesima : Tekujut;
Kesunyian: Oning-oning;
Ketagihan: Keloyan, Kenyeneyent;
Ketahanan fisik dan mental: Undi;
Ketam: Katam;
Ketapel : Terapel;
Ketek, ketiak : Kerekia'k ;
Ketela pohon: Nggala; **Ketela rambat** : Ncalo' ;
Ketengan : (jual) sute'-sute' ;
Keterlalu: Telajuh;
Keterusan: Ntolo' ;
Ketidakmauan: Jaka, Redeh;
Ketiduran sesaat: Silip;
Ketika : Tampo, angkat;
Ketok: Tokol;
Ketuaan: Ake' ;
Ketulusan: Putehira;
Ketupat : Ketupet;
Keturunan : Katurun, Bubuh Jajah tang;
Khilaf : Lupa' lape'k, Silap;
Kian : sekea ng; **Sekian** : Nggan to' ;

Kianat : Ngisap darah diri' ;
Kijang: Kijak;
Kikir : Kekeh; alat ~**Kikir** : Kiker;
Kikis : Polo', kais; **Kikis bagian pinggir**: Roso; **Kikisan kulit kayu utk obat**: Mpolo' ;
Kilo : Kelo;
Kini : Pito' ;
Kipas : Kipas (bag. Mesin), Kibo, Tepas; **Kipas angin**: Tepas;
Kira: Anggar, Sangka, tanggam; **Kira-kira, perkiraan**:Tanggam;
Memperkirakan: Nanggam; **Diperkirakan** : Ditanggam;
Mengira-ngira : Made'-made' ;
Kiri : Kiba' ; **Pakai tangan kiri** : Kidal;
Kirim : Antat;
Kisah : Gesah; **Dikisahkan** : Digesah; **Mengisahkan**: Nggesah;
Kisap : Atap Sirap;
Kita (orang tua muda): Manak ; **Kita semua, kita-kita** : Bala manak;
Koki : Tukang suman;
Kokoh : Togoh;
Kokok : (bunyi) Ngkoko'k ;
Kolam : Panggong;
Kolang-kaling : Buah mayang, belolo'k;
Koma (pingsan): Selap, Kedodoh;
Komodo: Bando;
Kompres: Jaram;
Kompromi : Baup; **Berkompromi** : Babaup;
Kondisi: Kada';
Kongsi : Sekaet;
Konsultasi: Ngiak ngeladak;
Konsumsi : laba na'k pakat;
Korban : Sasar nyeh; **Binatang Kurban** : Banatangpipis, manuk/etek pipis, babi/emek pipis;
Korek api: Gores, koces;

Kosong : Unyump labanyeh; **Kosong didalam**: Geromok; **Kosong isinya**: Puak;

Kotor: Combe',Lete'k-lete'k; **Kotor bokongnya**: Bakanal;
Kotoran: Take' ; **Mengotori dengan tangan**: Cangkam;
Mengotori: Caba';

Koyak:Cabe'k ; **Koyak panjang, robek panjang**: Sirah;
Mengoyakkan: Baransi' ;

Kretek: Ngretek;

Kuala : Mara;

Kubik: Kebek;

Kubur: Pasar; **Kuburan**: Petunu;

Kucing : Ucik (=ucing,adt.malay), Unye'k, ument;

Kudus : Bareseh, kramant;

Kue : Tambol;

Kulit : Kulit; **Kulit bekas luka mengelupas**: Kerupik; **Kulit kering**: Ringkat;**Kulit ari** : Kelomont;**Ganti kulit** (kelupas) : Kelosoh;

Kulum : Lo' ; **Mengulum** : Ngelo' ;

Kumal: Belacat, Lape'k aso' ;

Kumala: Gemala, buntat;

Kuman : Ama' ;

Kumandang : Sao' ;

Kumat: Mule' ;

Kumbang kecil: Madik;

Kumis : Summint;

Kumpul: Gompol, kalu; ; **Berkumpul** : Bakalu, bakomo'
; **Kumpulan ikan**: Bao' ; **Kumpulan**: Kerumun; **Kumpulkan**: Pusut; **Mengumpulkan bahan**: Ngrimpun;

Kumuh: Lete'k-lete'k ;

Kunang-kunang : Mpopat; **Berkunang-kunang** : Mpini' ;

Kumur: Ngkurup;

Kuncup: Kucup;

Kuning telur: Ngkonan;

Kunjung : Jolong; **Berkunjung** : Bejolong; **Mengunjungi** : Nyolong;
Kundur : (buah) Gamang;
Kunyah: Kumpa', Kucep, Ompa' ;
Kupas : Kupa'k ; **Kupaskan**: Lanta'k ;**Dikupaskan** : Dikuse' ;
Mengupaskan : Nguse', nlanta'k ; **Pengupas** : Penguse'
 ;**Kupaskulit, menguliti** : Sangint;
Kupu-kupu: Nsulang;**Kupu-kupu besar** : Gerama; **Kupu-kupu beracun** : Sampo'k;
Kura-kura : Baning, tekura', serapat ;
Kurang : Nna' cukup, kurang; **Kurang ajar**: Kima';**Kurang baik**: Keronto'k ; **Kurang berkhasiat**: Mansoh; **Kurang gairah**: Mansoh; **Kurang merawat** (benda): Jerobo' ; **Kurang merawat diri**: Cerobo' ; **Kurang waras**: Nanan;
Kurapan: Lusong;
Kurma: Kerema;
Kursi : Kerangkong, Kerosi;
Kurun waktu : Dah tampo ya;
Kurung: Korok; **Kurungan** : Kerungan;
Kurus : Beginnyok, kurus; **Kurus tinggi**: Laeng-laeng; **Kurus kering, sangat kurus** : Kurus mangking;
Kusta: Bangkak;
Kusut: Keridut;**Dikusutkan**: Ronyo'k ;
Kutu : Gutu (di manusia), Ketoka' (di binatang) ;
Kuwalat: Tulah;

L

Laba (Keuntungan): Kian; **Laba-laba** (binatang): Mpawa' ;
Kelabakan : Ayap perosa;
Labi-labi: Gelabi;

- Laci**: Sorok-sorok;
Ladang : Uma; **Berladang** : Bauma; **Keladang**: Kauma; **Peladang** :
 Tukang uma;
Laden : Lateh;
Laga : Gasa’k, Kelaii; **Berlaga** : Bagasa’k, Bakelaii;
Lagak : Gaya, bagai; **Berlagak** : Ratong; **Sangat Lagak** : Mbada
 ratong;
Lagi : Ugi, nggi;
Lagu : Dendo;
Lahan : Utat tanah;
Lahap: (santai) Ngguai, (cepat) Sopnsop; **Melahap**: (santai)
 Meragas, (cepat) Nyoncop / Nontop;
Lahir, Dilahirkan : Diperana’k ; **Melahirkan, Kelahiran**:
 Merana’k ;
Laju : Badabu;
Laki : Loki; **Laki-laki** : Laki; **Kelaki-lakian** : Papa’k, kea laki;
Laksamana : Pangkalawai;
Laksana : Kea; **Laksanakan** : gayalah, turut; **Melaksanakan** : Nurut
 ng; **Pelaksanaan** : Gawainye;
Laku : buat, laris; **Perilaku, kelakuan** : Gaya, bagai; **Berlaku** : sah,
 dah pakai, dah boleh; **Memperlakukan** : Nganu’ ng; **Selaku** :
 Njadi; **Melakukan**: Nganu’, muant, mbela, nala, nggaya;
Sedang melakukan : Basesah;
Lalai : Lenye-lenye, lene; **Melalaikan** : Nlene; **Terlalai** : Dilene ng;
Lalang: Padak;
Lalat kecil: Kejungent;
Lalu : Jiga; **Berlalu dari, berlalu**: Diga; **Lalu lalang, lalu landang,**
lalu lintas : Sarsir, Selang selor; **Melalui** : Ke inya ya; **Terlalu**
 : Telajuh;
Lambai: Lamai;
Lamban: Lelet (adt), pele; **Lamban sekali**: Lement; **Lamban**
kendaraan: Gamal;
Lambung: Purutraya;

Lampau: Mare' ; **Melampaui tinggi lemparan** : Lampar;
Lampiran : Lempir;
Lampu : Lampu; **Lampu hidup mati:** Laarnyamp;**Lampu petromak:** Setrongkeng;
Lancong : Njanye; **Melancong** : Njanye ke;
Landai: Lanu' ;
Landak : Ampa' bulu, Lana'kburun, **Landak mini/kecil:** Angkis, **Landak besar** :Lana'k balai;
Langit: Langint (adt.malay), ngkabat;
Langkah: Tungkak;**Melangkah:** Nungkak; **Melangkahi** : Langko, longkah; **Melangkahmiring:** Ndepan;
Langsung, lanjut, lant: Tuli;
Lantaran : Iboh areh;
Lanting: Tepiat, Jamat (mengapung), lantik (adt.malay);
Lapang : Loga' ; **Melapangkan** : nlibar; **Lapangan** : Padang; **Lapangan terbang** : Pengkalat pesawat; **Kelapangan** : Libargilla' ;
Lap : Lape'k ; **Lap kotor** : Peroca' ;
Lapis : Alas;
Lapor : Sadu ; **Dilaporkan** : Disadu; **Melaporkan** : Ngadu; **Laporan** : Badah sadu;
Larang : Kata' ; **Larangan** : Bangka'k, Pantang kelala' ; **Larangan Alam:** Caboh;
Larai : Rara' ; **Melaraikan** : Ngrara' ;
Lari : Dari; **Berlari** : Terumban; **Berlari kecil** : Ncicing; **Berlari mendekati:** Ncece' ; **Berlari tak kenal aral** : Terumban totas; **Berlarian** : Pambar; **Lari terbirit-birit** : Mpucik;**Melarikan:** Ndari;
Laron : Ladu' ;
Laskar : Bala seribu; **Laskar kaki langit:** Bala Komang;
Latah: Mamai;
Latih : Lateh; **Dilatih** : Dilateh; **Melatih** : Nlateh; **Berlatih** : Balateh;**Pelatihan** : Nlateh-lateh;

- Lauk** : Lao'k ; **Lauk pauk**: Ngkayu;
Laut : Lawai;
Lawan : Lawan; **Melawan arus air**: Ngigal;
Layu : Layu';
Lebah: Banye' ;
Lebar : Libar; **Dilebarkan** : Dilibar; **Melebarkan, pelebaran** : Nlibar; **Lebaran** : Lebar; **Berlebaran** : Belebar; **Sangat Lebar** : Mbada libar, libar gilla' ;
Lebat : (buah) Lobat; **Hujan lebat** : Ujat doras; **Lebat bulunya**: Janggum;
Lebih : Lobeh; **Lebih-lebih** : Lobeh-lobeh; **Lebih lagi** : Lobeh ugi; **Berlebih-lebihan** : Mbada kelobeh ng; **Berkelebihan** : Lobeh gilla' ; **Melebihi** : Nlobeh; **Melebihkan** : Nlobeh ng; **Kelebihan** : Laba nang lobeh;
Lebur : Lobor, loloh; **Meleburkan** : Nlobor, nloloh; **Dilebur** : Dilobor, diloloh; **Peleburan** : Pelobor;
Lecet : Nlosor, ngroso, Nlutup (Lepuh); **Lecet karena basah**: Lolas;
Lega : Loga' ;
Legam: Karok, rodok ;
Leher: Tege' ;
Lekas : Cocah;
Lekat: Tepel; **Dilekatkan** : Ditepel; **Melekatkan** : Nepel;
Lekuk : Kelok, leko'k (adt.malay) ;
Lelai : Rara' ;
Lelaki: Laki;
Lelap : Rere' ;
Lelas : Lolas;
Lele : Kolli' ;
Leleh : Leleh; **Meleleh**: Nleleh;
Leluasa : sekamau' ng;
Leluhur : Rentua bare', bala ato' engke' ;

- Lemah:** Lomah (adt.malay), Oyoh; **Lemah disegala hal:** Uyoh;
Lemah gemulai: Ule'k ampe'k; **Lemah lemas:** Lue'k ampe'k
; **Lemah penyakitan:** Ongngo' ;
Lemak : Loma'k; **Gumpalan lemak :** Ngkerennyeh;
Lemari: Bopet; **Lemari makanan:** Tu ;
Lemas : Ngrempe'k, nna' bedaya, empe'k-empe'k ; **Lemas diair:**
Tebelola' ;
Lembab: Kota'-kota' ; **Lembabnya kain:** Samput;
Lembah: Paok; **Lembah sempit:** Paok ringngok; **Lembah memanjang:** Paok lurus;
Lembar : Lamar;
Lembek: Ume'-ume', Omo'-omo' ;
Lembur : Ngobor;
Lembut berisi: Idol-idol, Imol-imol, Inol-inol;
Lembut: Lomah;
Lempar: Libuh, Kalok;
Lencana ditopi: Peneng;
Lengan: Pompok;
Lenggang : Lenggo'k ;
Lengkap: Semeraga, Kelop;
Lengkeng (buah) : Buntut naning;
Lengkingan: Pangking;
Lengkung: Lonti'k ; **Melengkung:** Nlonti'k, (badan) nloda' / nloding;
Lentang: Lontak; **Terlentang :** Telontak;
Lentik, Lentur: Lontor; **Melentur :** Nlontor, Meledong; **Melentik kedepan:** Ncuat;
Lepas : Kuleh, Tangal (adt.malay); **Lepaskan:** Lanta'k ; **Lepas dari:**
Tekuleh; **Dilepaskan :** Dikuleh, Ditangal; **Melepaskan :**
Nguleh, Nangal; **Pelepasan :** Ngantatng; **Terlepas :** Telanta'k, tekuleh;
Lepra: Bangkak, Riman;
Lepuh : Butu' ;

- Lerai** : Rara' ;
Lereng : Penaki' , singakmongo' ; **Kelereng** : Guli;
Lesu : Lomah perosa; **Lesu-lesu** : Sia'k siu;
Lesung: Losok; **Melepuh**: Butu'
Letak : Lata'k, Nontang; **Letak-letak saja**: Po'k mpo'k ; **Letak saja**: Po'k ; **Letak satu-satu**: Arai; **Letak untuk dimasak**: Tapo' ; **Letak kain ditali**: Lampe' ; **Letak langsung mengait**: Po'k ce'k ; **Diletakkan** : Dilata'k; **Meletakkan** : Nlata'k;

Letih : Leteh; **Sangat letih** : Ngedu;
Letoi : Oyoh;
Letup : Lutup; **Letupan keras**: Bunyi Kedemant; **Meletup**: Nlutup;
Letus : Lutup; **Meletus**: Nlutup;
Lewat: Jiga, gintus; **Lewati**: Sir; **Lewat dari**: Silap; **Lewat sudah**: Langkus; **Lewat bawahnya**: Soro'k; **Dilewatkan** : Dilangko, dilalo; **Melewatkan** : Nlalu, njiga; **Kelewatan** : Telajuh, lalo; **Lewat tengah hari** : Nurut ari; **Melewati** : Nlangko, Nlalo;
Liang: Lubak; **Liang kubur** : Lubak pasar;
Licin : Licit;
Lidah : Lidah; **Lidah menjulur** : Nyejel;
Lidi : Aser;
Lihat : Tonying, Bele' ; **Dilihat** : Dibele', Ditonying; **Melihat** : Mele', Ntonying; **Melihat-lihat** : Mele'-mele' ; **Pengelihatan** : Pentonying; **Memperlihatkan** : Nyoroh mele' ; **Kelihatan, Terlihat** : Tebele' ; **Melihat sesaat**: Jua'k; **Melihat tanda gaib**: Tonong; **Melihat-lihat**: Bele'-bele', jua'k jongo; **Melihat melotot** ; Ntiram;
Lilin : Dian;
Lilit : Pinti, Olit;
Limau : (Jeruk) Limo;
Limpa : Kura', oti pengayoh;

- Limpah** : Sorah, ponoh gilla' ; **Melimpah** : Njangka' gilla';
Melimpahkan : Sorah ke inya; **Limpah Mewah**,
Kelimpahan : Sugeh, Njangka' Rotang;
Lindung: Linok; **Dilindungi** : Dilinok; **Melindungi** : Nlinok,
 Ngukup; **Perlindungan** : Na'kbalinok; **Berlindung** : Balinok;
Hutan Lindung : Utat Temawak;
Lingau: Tulu', nanar;
Lingkar: Lokok, Olit, Kolok; **Dilingkar** : Dilekok; **Melingkar** :
 Melekok; **Melingkar-lingkar**: Melekok-kelok;
Linsang: Bebeb;
Linu : Ngedu;
Lipan: Senipat;
Lipas : Semepeh;
Lipatan : Pelipat;
Lirikan, melirik: Nyolit;
Lisan : Oji omong;
Liur : Lior; **Berliur** : Belior; **Berliur-liur dalam mulut**: Ompor-
 ompor; **Penuh liur** ; Ponoh lior;
Lobang: Lubak;
Logat : Tayoh;
Lokasi : Badah, utat;
Lolong: Laong; **Melolong** : Nlaong;
Lolos : Lopas; **Meloloskan diri** : Nlopas diri' ; **Diloloskan** : Dilopas;
Lomba: Luma' ; **Berlomba** : Seluma' ;
Lompat, Loncat: Lumpat; **Dilompati** : Dilumpat; **Melompati** :
 Nlumpat, Nlangko; **Perlompatan** : Lumpatnyaeh; **Loncat**
Tinggi, loncat jauh : Ngambor; **Lompat ke atas** : Ngkajong;
Longgar: Goroh, Los; **Kelonggaran** : Gambo, golom-golom;
Lonte: Pakatong (adt);
Lontar : Kalok; **Dilontarkan** : Dikalok; **Melontarkan** : Ngkalok;
Loreng : Bolang;
Lorong : Jalat;
Losin : (12 buah/pcs) Lonsen;

- Lotfah** : Belutor;
Loyo : Loyor, Oyoh;
Luap : Lumpe' ; **Luapan** : Lumpe' ng; **Meluap**: Nlumpe', ngruap, ngsobok;
Luas : Lapang, loga' ; **Meluas** : jadi loga' ; **Meluaskan** : Nloga' ; **Diluaskan** : Diloga' ; **Perluasan, Memperluas** : Nloga' nyeh; **Keluasan** : Loga' gilla' ;
Lubang : Lubak; **Lubang jebakan**: Ua' ; **Lubang kecil di dekat pusara**: Lubak ansek; **Melubangi** : Nlubak, Tabot, muant lubak; **Melubangikayu**: Mamo'k
Lubuk : Lobo'k ;
Lucu : Nggede'koti, ji'k-ji'k;
Lucut : Lopas laba; **Melucuti** : Nlopas laba ng; **Melucut-lucuti**: Locok;
Ludah : Lujah; **Diludahi** : Dilujah; **Meludahi** : Nlujah;
Ludes: Gelong, Pesai, Sese; **Ludes begitu saja**: Abis ubang;
Lugu : Uyoh; **Lugu dan malu**: Kuyu' ;
Luka: Luka' ; **Luka goresan**: Ruis; **Penuh luka, Luka-luka**: Durang-dareh; **Hati luka** : Mintihdalapoti;
Luluh: Loloh, dodi'k;
Lulur : Kasai;
Lumpuh: Mangkok; **Dilumpuhkan** : Dibuat nna' bedaya; **Melumpuhkan** : Muant nna' bedaya;
Lumpur endapan: Kallo' ;
Lumur: Ruca, Lulup; **Berlumur** : Balunca; **Melumur** : Nlunca; **Dilumur** : Dilunca;
Luncur: Loncor;
Luntur :Lontor; **Luntur catnya**: Tekokos; **Luntur warnanya**: Caram;
Lupa istrinya: Sesel;
Lupa : Na' ingant; **Lupa-lupa** : (Kantong udara ikan) Mpatas;
Lurus: Bojor ntobos;
Lusa : Lusa' ;

Lusin : Lonsen;
Lusuh: Losoh;
Lutung: Lotok;
Lutut : Olo'tut;

M

Maaf : Tabe' kasalah, ngosalku; **Maafkan** : Tabe' boh; **Minta maaf** : Batabe' ; **Memaafkan** : Mori ampun;
Mabea : Semebe;
Mabuk : Limpo, Mabo'k ; **Mabuk Darah** : Meradang;
Memabukkan : Muant mabo'k ;
Macan : Kesuil, macan;
Madu (bersuami atau beristri dua) : Mado' ;
Maha :Pang, Mbada; **Maha Pencipta**: Penompa'; **Mahayana** : Pentar cerede'k; **Mahaguru** : Engke' Guru; **Maha mulia** : pangkabait, Mbadakabaitoti; **Maha murah** : Pangkarancah, Mbadakerancah; **Maha Raja** : Pangkaraja, Raja Agong;
Maharani : Ratu, Bini Raja (Panembah); **Maharesi** : PuawangAgong;
Mahal : Mmal; **Kemahalan** : Begato' ; **Sangat mahal** : Mbada mmal;
Mahir : Pendekar, tukang;
Main berenang: Ketapung;
Main : Kajal; **Mempermainkan** : Ngaco-ngaco; **Bermain** : Ngkajal;
Dipermainkan : Dikaco-kaco; **Permainan** : Na'k ngkajal;
Main-main : Ngkajal-ngkajal; **Suka bermain** : Pengkajal;
Mak : No', Ino' ;
Maka : Mangka' ;
Makai, memakai : Ngona'; **Dipakai** : Dikona';
Makam: Petunu(trad.hindu), Pasar (kubur); **Dimakamkan** : Dipasar;
Memakamkan : Masar;

Makan: Makat (adat.malay), Majoh, pajoh; (diair) Takop; **Sedang**
Makan : Batarap; **Makanan:** Tepara; **Makan** (istilah kasar):
 Mbongka'k, ndada'k ; **Makan pagi, sarapan:** Ngkulap,
 ngombo'; **Makan habis:** Peratah; **Makan pucuk tumbuhan:**
 Ngudap; **Makan tidak bersayur:** Mpodal; **Makan angin** :
 Unyump ope-ope; **Makan darah** ; Meradang; **Makan kawat**
 : Miskin gilla' ; **Makan hati** : Makat oti; **Makan Sumpah** :
 Kona' kisas; **Memakan** (diair) : Nakop;
Makhluk : Nang dibuat Jebata; **Makhluk halus:** Antu;
Makin: Siang; **Makin jadi** : Senjadi; **Makin gemuk:** Omo'k-omo'k;
Maklumat : Amar;
Makmur : Nyaman idup; **Memakmurkan** : Nyoroh nyaman idup;
Kemakmuran : Keto' kanyaman idup;
Makna: Rati; **Bermakna** : Barati; **Makna dari** : Rati tang;
Maksiat : Babayo' bakenda'k;
Maksud : Ajat, Niant; **Bermaksud** : Baajat, Baniant; **Maksudnya** :
 ajatnti, niantnti;
Mal bangunan: Kupai;
Malam: Malap; **Malam hari** : Ari malap; **Bermalam** : Bamalap;
Semalam : Dimalap; **Semalam-malaman** : Bamalap-malap;
Malarat: Paparira;
Malaria : Tabet batu, Tabet kura' ;
Malas : Nangi tulak, mpari; **Kemalasan:** Melangun; **Bermalas-**
malasan : Nangi tulak gilla' ;
Maling: Malik; **Si maling** : Pemalik; **Kemalingan** : Kona' palik;
Malu : Joreh; **Malu rasanya:** Jara ;**Kemaluan:** Penulah; **Kemaluan**
pria: Bala'k ; **Kemaluan pria (ist kasar):** Palat ; **Kemaluan**
wanita: Puke' ; **Kemalu-maluan** : Mbada jara perosa;
Mama, mamak : Ino' ;
Mampus : Ma, Abispenyawa', layo;
Mana : Omi; **Mana mau:** Leleh; **Mana mungkin:** Tuah alo; **Mana**
ada: Pusa' ; **Mana lagi** : Omi ugi; **Dimana** : Domi; **Kemana**

: Ke domi; **Mana sih** : Omi gi'k; **Yang mana** : Nang omi;
Mana kala: Bilenyeh; **Mana Suka** : Bekebuyah, Suka oti;
Mancung: Mancong;
Mandi: Mane' ; **Dimandikan, dipemandikan** : Dipemane' ;
Memandikan : Mmane' ; **Memandikan kepala keair**:
 Ungngo', Ngungo' ;
Mandiang, Mendiang : Pedara;
Mandul: Manang;
Manfaat : Guna;
Manggis: Sukup;
Mangkuk: Mangko'k ; **Mangkuk kecil**: Morong;
Mangsa : Pakat, Pajoh; **Dimangsa** : Dipakat, dipajoh; **Memangsa** :
 Makat, pajoh;
Manis : Manis; **Kemanisan, manis sekali**: Montak;
Manja: Anye'k-anye'k ;
Manjur : Mesra;
Mantel: Jeket;
Mantera: Paca, beseh-bese; **Bermantera**: Bapaca, Babeseh-beseh;
Mantul: Lante'k, Tebale'k ungkang, Ngeban;
Manusia: Mensia;**ManusiaSakti** : Komang; **Bangsamanusia**:
 Manu; **Manusia Bodoh** : Bujak Tulu', mensia tulu'
 ;**Manusiapintar** : Urakbalemu, mensiabalemu;
Manyun : Meleyeh;
Marah: Ginti', Manas; **Dimarahi** : Diginti' ; **Memarahi** : Ngginti',
 Mpera ; **Sangat marah** : Mereka;**Marah tanpa sebab**: Male'k
 mangas;**Marah kaki tangan tak diam** : Meradang; **Pemarah**
 : Suka ginti' ; **Marah-marah** : Ginti' betuta',
 batuta'kbacancok;
Margasatwa : Bala benatang;
Marhum, marhumah : Pedara;
Mari: Yo' ; **Kemari** : Dito'; **Kesana kemari** : Kadiakadito', sarsir;
Martil : Tokol;

Masa : Angkat to', Arinyeh, tampo, kato'; **Masa lalu**: Mare' ; **Masa menunggu bayi**: Mampat; **Masa Pantang**: Mpana; **Masa kemasa** : Nun singga kinito' ;

Masak : Suman; **Memasak** : Basuman, Nyuman; **Dimasak** : Disuman;

Masalah: Iboh;

Masih : Masih (adt.malay), ada boh, ada nti; **Masih trauma** :Kebongah;

Masing-masing : Ajah-ajah;

Masuk: Tama' ;**Dimasuki** : Ditama' ; **Kemasukkan** : Ketama';
Pemasukkan : Asel pegao; **Masuk lewat bawah**: Nyoro'k ;
Masuk angin : Kamboh; **Masuk tangan** : Ncampor ngurus;
Memasuki, memasukkan : Nnama' ;

Mata : Mata; **Mata-mata, teliksandi**: Tukang sobo'k, Panggali cacing; **Memata-matai** : Nyobo'; **Mata bengkak**: Bangkor;
Mata air : Mata ae' ; **Mata angin** : Asal angin; **Mata benda** : Rota berana; **Mata dagangan** : Laba na'k bedagang; **Mata jalan** : Penyolo' jalat; **Mata gelap** : Meradang; **Mata kaki** : Konas; **Mata pencaharian** : Pegao; **Mata kayu**: Dongkor;
Mata keluar: Telacok; **Mata melotot**: Ntomol; **Semata-mata** : Na'k sanu', ya boh; **Matahari** : Mata ari, Oma' ari, Nguasa siak;

Matang, mengkal: Mongkak;

Materi : Laba, rota berana;

Mati, Kematian: Layo, Abis penyawa', (ucap halus) Dah unyump, (ucap kasar) Ma, (ucap kasar) ngkoko'k; **Bermati-matian** : Capai luput, Capai keraos; **Mematikan** : Kabis penyawa' ng;
Dimatikan : Dikabis penyawa' ng;

Matuk : Mato'k ; **Dipatuk** : Dipato'k; **Mematuk** : Mmato'k ;
Mematuk-matuk: Nlodot;

Mau: Da'k; **Maunya**: Na' alah-alah; **Maunya menghabiskan saja**: Nyohnnyoh;**Mau tak mau** : Kecada';

Maya : Sengiro; **Mayapada** : Linojinjam;

Mayat (manusia): Mayant; **Mayat dibungkus kain**: Kotok; **Mayat hidup** (Zombie): Bangkit;
Mayoritas: Taya', Tolen;
Mega : Romang;
Megah : Mbada ga' badah ya;
Mekar : Mopar;
Melamun: Merendu';
Melarat : Peridup ketas-ketis, peridup ngrepes;
Melek: Ncola'k;
Melepuh : Butu' ;
Melinjau: Cuka' ;
Melintang: Lintak;
Melirik: Njeling;
Melepuh : Nlutup;
Melesat jauh: Laja'k;
Meleset: Kadus;
Meletus : Nlutup;
Melolong: Ngkaung;
Melorot: Telolos;
Melotot: Nyojo'k;
Melulu : Mala, Nna' mes, Tala, selarat, ngkah;
Memar : Bangkam;
Mempan: Makol, Mangkeh;
Menang : Monang;
Menantu : Benantu;
Menara: Mpara' ;
Mencinta, Menyukai : Mbuyah;
Mendadak: Ntolo' ; **Mendadak turun**: Nlonsok;
Mendung : Rungkum;
Menetas : Menetas;
Mengangkang : Peka';
Mengantuk : Tino'k; **Menahan kantuk** : Anto'k ual;
Mengkal: Sintal;

- Mengumuli:** Nggasa'k;
Mentah: Manta';
Mental: Lante'k, (kecil) Nglipar, (orang) Tebale'k ungkang; **Kuat mental:** Melante'k, telante'k;
Merah: Mirah;
Meram: melek;
Merana: Paparira;
Merangkak: Ngrawak, Rawakng bago';
Mereka: Sida', bala inya, balinya;
Meriang: Redang;
Merica, sahang: Sak;
Merinding: Bokar;
Meringis, merintih: Mintih, Nguangngaeng; **Meringis ditahan:** Ndukuh;
Merpati: Borok dara;
Mertua: Doto';
Merupa-rupa: Kedidi;
Meski: Tuju', sa' ga'; **Meskipun:** Tuju' ng, sa' ga' nyeh;
Mesiu: Obat senapang;
Mewah: Njelanah; **Bermewahan:** Wahwah;
Milak: Caco'k, Selarat;
Milik: Umpu'; **Dimiliki:** Diumpu'; **Memiliki:** Ngumpu';
Minggir: Diga;
Minta: Bagi, Nta'; **Mintalah:** Magilah; **Meminta:** Modah kemau';
Permintaan: Ope kemau';
Minum: Tigot, Sirot; **Minum dengan wadah:** Ngenyong; **Minum habis:** Nyocor; **Minum menempel:** Cuncup, nyuncup;
Minyak: Minya'k; **Minyak lilin:** Pa'k bale; **Berminyak-minyak:** Beleming;
Miring: Sengek; **Miring posisi badannya:** Senggiring;
Mirip: Tompan;
Misal: Ula'-ula', karoh; **Misalkan:** Miangpalik, karoh ga';
Misalnya: Tarohlah, karohnyeh;

Miskin, Melarat: Paparira;
Mobil : Oto;
Mode : Laram;
Moga, semoga : apa'ng; **Moga-moga :** Apa'-apa' ;
Moncong senapang: Laras;
Montok : Sintal;
Monyet Capuchin: Katel;
Monyet: Kora'(adt), Nyonyo'k, Nyonyor;**Monyet besar :** Unte' ;
Mori tanda akhir hidup: Ntula' ;
Moyang: Puyang;
Muak : Joreh;
Mual : Leju', Joljol, luat, loji' ;
Muara : Mara;
Muasal: Petua bare', tayat jadi;
Muatan penuh diair: Erep-erep;
Mubazir: Meraka;
Muda : Langas,otop, oco'k, ijo, muda' (adt) ;
Mudah : Sepel; **Mudah terpengaruh:** Gondah;**Mudahan:**
 Nompah;**Mudahnya:** Liji'k-liji'k;**Sangat mudah :** Sigi'sepel;
Mufakat : Pakat;
Mug : Mong'k;
Mujarab: Mesra;
Muka : Mua; **Dimuka, permukaan :** Kamua;
Mula, mulai, bermula : Tayat, Taji'; **Dimulai :** Ditaji' ; **Memulai :**
 Ntaji' ; **Permulaan :** Taji' ng, tayat ng; **Memulai mengganggu:**
 Ngate' ; **Memulai pekerjaan** : Ntaji' ; **Mula-mula :**
 Tayatnyeh;
Mulas: Nlongint;
Mulia : Melia, agokng;
Mulus : Mompos;
Mumpung: Semula', senontang ;
Muncrat : Basamor;
Muncul: Moncol;**Munculnya:** Jol;

Muncung : Muncong;
Munci: Bayo' ; **Muncikari** : Pa' tali, Ma' tali;
Mundur : Undor, gustan; **Kemunduran** : Mundornyeh;
Dimundurkan : Diundor; **Memundurkan** : Ngundor;
Mengundurkan diri : Mundor;
Mungkin: Kiniku, Kali ga', Ngkali; **Mungkinkah**: Ngkali ga' ;
Muntah : Mutah;
Muram: Ronjoh;
Muri : Suling;
Murka: Mereka;
Murni: Puteh ira;
Murung : Merendu' ;
Musafir : Panganto;
Musang : Munsak;
Musuh: Monsoh;
Musyawahar : BakaluBapaham, Baup;

N

Naas : Malang, Jemawa;
Nabi : Sengiang Jebata;
Nadi : Lome' ;
Naga : Puaka; **Ular naga** : Rajaira;
Nahkoda : Jeragan;
Naik, menaik : Nai'k ; **Ditai'k** : Ditai'k ;
Nakal: (laki-laki) Begajol, (perempuan) nggare; **Kenakalan**:
 Pangkajal, pengkajol;
Nama: Doma; **Menamai** : Mori doma; **Dinamai** : Dibori doma;
Kenamaan : Nang bedoma; **Atas nama** : To'
 domasanu'; **Nama alias, nama gelar** : Talah;
Nampak : Tebele' ;
Namun: Lamun; **Namunnya begitu** : Lamunnyeh kea;

Nanah : Nanah; **Nanah telinga**: Ninik;
Nanti : Kolla; **Dinanti** : Ditanti; **Menanti** : Nnanti'; **Nanti dulu**: Ya' boh; **Nantinya**: Mpia;
Napas: Singamp; **Napas sesak**: Songamp; **Napasnya hendak putus**: Cika'k-cika'k;
Nasi : Nasi' ; **Nasi buluh**: Semanan; **Nasi dicampur hati**: Petula;
Nasi dicampur hati ditaruh keubun-ubun: Ntula;
Nasib : Rota'k badan;
Nasihat : Petuah, Ngajar-ngata;
Nek: Leju', Joljol, Loji', Poji', luat;
Nekad : Nyaha; **Sangat nekad**: Sigi' nyaha, mbadanyaha;
Nempel : Likat; **Nempel banyak**: Nepe' ;
Nenek: Toyong; **Nenek moyang**: Engke', Rentua bare', Urak mare';
Neraca : Dacing, Teraju;
Neraka : Kawah bededeh;
Ngambang: Lingo-lingo, Igo'-igo' ;
Ngarai : Paok;
Ngatuk : Tino'k;
Ngawur : Meraco bilo, Ngomong semau'ng;
Ngelantur: Ngraco;
Ngepet: Ngubat;
Ngeri : Badi'-badi', perosa golli' ;
Ngerjain: Ntaya' ;
Ngesot : Kinsal;
Ngigau: Mamo;
Ngincar: Ngente;
Ngobrak abrik: Ngancai;
Ngomel: Batuta'k;
Ngomong semua: Baciroh;
Ngos-ngosan: Singoh, Sipa'k sipo;
Niat: Niant, Ajat; **Berniat** : Baniant;
Nihil: Langkus;

Nikah: Baloki bini; **Pernikahan** : Baloki babini; **Akad Nikah** : Basasi, Bajanji semaya;
Nilai : Roga, ponten; **Dinilai** : Diroga; **Menilai, Penilaian** : Ngroga;
Tiada ternilai : Beroga gilla'; Ojo ga' roganyeh; **Sangat bernilai** : Mbada ga'roganyeh;
Ningrat: Katurun Raja/Pateh/Mangku/Temunggong /Domong /Singapati;
Nina bobo: Ulit;
Nirmala : Puteh ira;
Niru : Limpa'k;
Nirwana : Tanjong Bangkai;
Nisan : Mesan;
Niscaya : Tuntu;
Nona : Ona'k dara;
Numpang tidur: Berambek;
Nurani: Ona'k oti; **Hati nurani** : Isi' oti;
Nusa : Pulo, ae' tanah;
Nusantara : Bapulo-pulo;
Nyala: Idup; **Nyalanya:** Dorak;
Nyambut dari bawah: Mapa'k;
Nyamuk: Nyamo'k; **Nyamuk kecil** : Rongint;
Nyanyian: Dendo;
Nyaring : Asa; **Nyaring bunyinya, Keras bunyinya** : Pangking;
Nyaris : Amper; **Nyaris karam:** Emer-emer; **Nyaris terdengar:** Apas-apas;
Nyata : Nang tebele' ;
Nyenyak : Rere' ;
Nyicil : Ncet-ncet;
Nyilu : Ser;
Nyirih: Ompa' ;
Nyiru : Limpa'k;
Nyuluh: Nguyen;

O

- Obat** : Petamba; **Diobati** : Ditamba; **Mengobati**: Namba; **Obati dengan kapur sirih**: Mantar; **Obat bedil** : Obat senampang; **Mengobati dengan mantra**: Beseh; **Coba mengobati** : Ngkuya', Dikuya'-kuya';
- Obor** : Tengku Yong, semboyo, belio, colok;
- Oceh** : Pander; **Ocehan** : Panderng; **Mengoceh** : Kuakkaok;
- Ogel** : Ongger ;
- Olah** : Gaya; **Mengolah** : Nggaya; **Olahan setengah jadi**: Ngubah, Nggaya setengah-setengah;
- Oleh** : Oleh, sanu' ya; **Oleh-oleh** : Alu-alu; **Beroleh** : Buleh; **Memperoleh** : Buleh laba; **Perolehan** : Asel pegao;
- Oles**: (tak merata) Gulai, (merata) Unsut;
- Olok** : Anye'k, cebe' ; **Mengolok** : Ncebe', Ngaye'k;
- Ombak** : Gelombang; **Ombak kecil** : Ria'k-ria'k;
- Omel** : Tuta'k ; **Mengomel** : Betuta'k; **Mengomeli** : Nuta'k ; **Sangat mengomel** : Batuta'kbaconcak;
- Ompong**: Runga' ;
- Ongkos**: Tambang;
- Orang** : Urak; **Orang sakti**: Komang, Macan; **Orang lampau**: Nenek moyang; **Orang utan**: Unte' ; **Orang lamban**: Kubut; **Orang-orangan** : Mpago' ;
- Orok** : Ona'k pira' ;
- Otak** : Unta'k;
- Otot** : Urat isi'; **Berotot** : Baurat; **Penuh otot** : Baurat- urat;

P

- Pabila** : Apa' nyeh;
- Pacar**: Bayo' ; **Pacaran** : Babayo' ; **Memacari** : Mbayo', ngurat;

- Pacet** : Semota'k;
Pada : Ka'k; **Pada lari**: Pambar; **Padahal** : Laba ga', sigi'nyeh;
Padanan: Kodi;
Padat : Pasat; **Memadati**: Mamo'k;
Padu : Dahsenjadi, nyute'; **Padukan**: Pado'k; **Memadukan** : Mado'k;
Paduka : Siak Bulun;
Pagi : Kolap; **Pagi hari**: Kolap ari;
Paha : Pa;
Pahala : Pembuleh, tuah, balas na'k nang bait;
Pahit : Paet; **Sangat pahit** : Paet nyontah;
Pahlawan : Panggogah, Urakgogah berani;
Pakaian : Kelame'k selawar; **Pakaian Almarhum**: Cerari;
Pakaiannya pendek: Gene'k-gene'k;
Pakis: Pako'; **Pakis kawat**: Rosap; **Pakis merah** : Pako' nai'k;
Paksa : Onsa'k; **Memaksa masuk**: Ngronyo'k; **Memaksa**: Nagut;
Paksa minum: Sumpo'k; **Terpaksa** : Sigi' borat;
Paling: Pang, Tampah; **Paling dibawah**: Pembabah, Tampah babah;
Paling ujung: Pangkojok, Tampah ojok, Uncer;
Paling tinggi : Panggayor; **Paling kuat** : Panggogah; **Paling besar** : Pangagokng, mbadatuko';
Paling bijak, paling kokoh : Pangtogap;
Palsu : Pesusu;
Palu : Tokol;
Palung: Panint;
Pamali : Tulah, male';
Paman : Rentua laki; **Paman Pertama/Tertua** : Ini' ; **Paman Kedua Tertua** : Itam; **Paman Ketiga Tertua** : Anjang;
Paman keempat/Tengah : Angah; **Paman bungsu kedua** : Pokang; **Paman Bungsu** : Usu;
Panas : (kena sinar matahari) Panas, Angant ; **Kepanasan**: Kebonta';
Memanaskan dekat api: Diak; **Panas hati** : Cemburu, ngiris

- oti; **Panas terik** : Bedangkeng; **Panas-panas** : Angant-angant;
Berpanas-panasan: Bajomor; **Memanasi** : Ngangant;
Panau, Panu : Pano;
Pancing : Kael; **Dipancing** : Dikael; **Memancing** : Ngael;
Pancingan : Kael ng;
Pandai : Nang tau laba; **Memandai-mandai** : Nau-nau;
Kepandaian: Penau;
Pandan: Panat;
Pandang: Bele' ;**Pandangan** : Pemele'; **Pandangan kabur** : Iram-
 iram;**Pandangan baru bangun tidur** : Sodoi;
Pandir : Babal;
Panen padi: Banyi;
Panggang :Dadah, Salai; **Memanggang**: Nyalai; **Panggangan** :
 Badah salai;
Panggil: Soro' ; **Panggilan** : Talah; **Panggilan kucing**:Ument,
 unye'k ; **Panggilan lain**: Perambah; **Panggilan untuk**
monyet: Nyonnyor, nyonyo'(jantan), nyonyi'k
 (betina);**Panggilan untuk anjing** : Ning-ning;
Pangkal : babah ng, tayat ng; **Pangkalan**: Pengkalat; **Pangkalan**
kebun karet: Kalak ;
Pangkas : Tota'k ojok ; **Memangkas** : Nota'k ojok;
Pangkuan: Pangko' ; **Memangku** : Mangko' ;
Panglima :Macan, Panggogah, Panyolo' gogah; **Panglima perang**,
Senopati: Singapati;
Pangling : Nna' ngenal, ayap sanu' ya;
Panjang: Pannyak; **Panjang hati** : Teranti; **Panjang lidah** : Suka
 basadu; **Panjang tangan** : Pemalik; **Berpanjangan** :
 Panyaknyeh; **Memanjang** : Manyak; **Sepanjang** : Sepanyak;
Panjang usia: Lanu' umor;
Pantai : Tobik;
Pantang: Male', pantang;**Berpantang** : Bapantang; **Memantangkan**
 : Mantang;**Pantang penuh**: Pantang Kelala' ; **Pelangaran**
pantangan keturunan/silsilah : Bamale' ;

- Pantas** : Patut;
Pantat : Tomok;
Pantul, memantul : Ngeban;
Papan: Papat;
Papasan: Sonsok;
Parade : Ngrara'k;
Param: Pilis;
Parang : Iso' ;
Paras : Roman; **Paras redup**: Sayu; **Paras ayu** : Janga' ng;
Parasit : Kenalu; **Parasit gajah**: Bakah;
Parau: Paro;
Pare (buah) : Peria;
Parit : Parik;
Paru-paru: Ngkapol;
Parut : Parut; **Parut dari dalam**: Kokor;
Pasak : Pasa'k ; **Dipasakkan** : Panta'k;
Pasal : Iboh;
Pas pakainya: Sodak;
Pasang : Pasang (adt.malay), kona' ; **Dipasang** : Dikona' ;
Berpasangan : Bapasang, bapage; **Memasang**: Ngetat;
Pasangan : Kodi;
Pasih : Toktok;
Pasir : Paser;
Pasirah, Rukun Tetangga: Pesirah (adt.hindu), Hak amar 4 real;
Pasti : Pesti; **Pasti mau**: Ya' digentor; **Pastinya** : Mesti nyeh;
Pasung : Pasong, kobat jari kabelakak;
Patah: Pugas;
Pasti : Motang;
Patih : Pateh, Wakel Raja; **Mahapatih** : Ma'Pateh, Panyolo'Pateh;
Kepatihan : BadahPateh;
Patuh: Merati, nurut; **Mematuhi** : Nurut; **Dipatuhi** : Diturut; **Sangat patuh** : Ma' tojo' ;**Tak Patuh** : Melegen;
Patuk : Pato'k, tangkok;**Mematuk** : Nlodot;

Patung : Denge'k, Patong-patong (adt); **Patungan**: Bapatong, konsi (adt.cina);**Patung reliji**(agama): Mpago' ;**Anak patung,boneka** : Ona'kdenge'k;

Pawang : Puawang;

Payah: Bara;

Pecah : Pocah; **Dipecah** : Dipocah; **Memecah** : Mocah;
Memecahkan benda: Nlotar; **Pecah lepas tepinya**: Simpa'k;

Peda : Jukut ikat, poja; **Memeda** : Muant jukut ikat, muant poja;

Pedang : Padang, mando; **Pedang tanpa sarung**: Mpidak;

Pedas : Podas;

Pedih: Podeh; **Hati pedih** : Pilu' ;

Peduli : Ribin; **Memperdulikan** : Ngribin;

Pegal :Ngedu, Monta'k;

Pegang: Takap, Pijik, Pincik, Pincak; **Pegangan**: Pompak;
Berpegangan kuat: Sempaut; **Pegangan naik tangga**: Jojo;
Pegang saja: Pincak ja' ; **Dipegang** : Dipompak, dipincak;
Memegang : Mompak, dipincak;

Pejam: Pojap;

Pekak, tuli: Ninik;

Pekarangan : Pelangan;

Pekasam: (ikan)Poja,(daging) Jukut, (sayur) Joro'k;

Pekerja : Pagawai, ona'k buah; **Pekerjaan** : Gawai, Laba digawai;
Pekerjaan tertunda: Apok;**Pekerjaan tak beres** : Pagawai nna' tuntu; **Pekerjaan baik** : Sajati Gawai;

Pelaksana,Pelaku: Tukang;

Pelampung : Pelampong;

Pelan : Aso; **Pelan kendaraan**: Selor, Lansam; **Pelan-pelan** : Baraso-aso;

Pelancong: Panganto;

Pelanduk : Pelano'k ;

Pelangi: Suandang;

Pelatuk: Pelato'k;

Pelawang : Urakpogo' ;

Pelepah : Pelopah; **Pelepah muda**: Seludak, upeh;
Pelet : Kemant;
Pelihara: Ingun; **Peliharaan**: Pengingun;
Pelindung: Pelias;
Pelintir: Pulas;
Pelit : Masin, Kodik;
Pelita : Peleta;
Pelopor : Perentes;
Peluh : Poloh;
Peluk : Kapak; **Berpelukan** : Bakapak; **Dipeluk** : Dikapak;
Memeluk : Ngapak;
Pembantu: Babu;
Pemberian : Pelayo' ;
Pemberitahuan : Amar;
Pemberkatan: Pipis;
Pembersih telinga: Pengili'k;
Pemborosan: Pengapat;
Pemuda : (laki-laki) Urak muda', urakbujak, ona'kbujak;
Pemudi : (Wanita) Urak muda', urak dara, ona'k dara;
Pemukiman: Pelaman;
Pemukul lonceng: Kemaba'k;
Penakawan : Ma' tojo' , ona'k buah nang nuna' ;
Penampilan : Laram; **Berpenampilan beda**: Nlaram; **Penampilan tak serasi**: Cuai;
Penanggahan : Dapo' dango Raja;
Penari Keliling : Ma'k iyong;
Penat: Ponnant;
Pencolok: Pengkuak;
Penculas: Dayus;
Penculuk: Pengkuak;
Pendam : Ponap;
Pendapatan: Puleh;

Pendapa, pendopo : Dangokaadap na'kbagesah, Dangobaup, bele'kbsup;
Pendek: Panna'k; **Pendek umur**: Dongkot; **Pendek badannya**: Katai; **Dipendekan** : Dipanna'k; **Memendekan** : Mmanna'k; **Kependekan** : Panna'kng
Pendekar: Macan;
Pendeta : Urak tapa, Puawang;
Pendiam: Untum-untum; **Pendiam sebaliknya**: Umun belao;
Penekanan: Perre'k;
Pengacara, pengantara : Arag;
Pengacau : Pengaru;
Pengap: Ngkungkup;
Penganut : Urak nang nuna' ;
Pengasuh: Penguan;
Pengelihatan: Pemele' ;
Pengetahuan : Penau, lemu; **Sepengetahuan** : Sepenau;
Penggal : Kadas; **Penggal dari atas ke bawah**: Ngkajoh; **Penggal dari bawah ke atas**: Ngkadas;
Pengganan, kue: Tambol, tumpi';
Penggiling tali : Pemantu;
Penghujung: Unca'k;
Penghulu : Tukang pipis;
Pengikat anyaman: Penyirat;
Penglaris: Pelangker;
Pengumuman: Amar; **Pengumuman tertulis**: Perboden, amar tempel;
Pening : Monta'k olo';
Peniti : Simant;
Penis : Poler;
Penjara : Kerungan, kerangkeng; **Dipenjara** : Dikerungan, dikorok; **Memenjarakan** : Ngerungan, ngorok;
Penjepit: Kilip;
Pensil: Petelut;

Penuh: Ngrubong, Ponoh; **Penuh luka kecil:** Durang dareh; **Penuh mulutnya:** Mo'mo'; **Penuh semak:** Obat; **Kepenuhan:** (Barang) Tenant, (air) ibong-ibong; **Kepenuhan kapalnya:** Sarat; **Penuh aroma:** Ketakus; **Penuhi maksud :** Tuntong; **Dipenuhi :** Diponoh, Dituntong; **Memenuhi :** (benda) Monoh, (keinginan/maksud) Nunton; **Tidak terpenuhi maksud :** Nna' tetuntong; **Terpenuhi :** Tetuntong; **Penuh isi dalamnya, kepenuhan perutnya :** Binant;

Penurut: Ma' tojo' ;

Penyakit : Idap badi; **Penyakit badan kurus:** Buyu' ; **Penyakit kuning:** Luga; **Penyakit tepi kuku:** Tuka'k pelano'k;

Penyamun : Lanun;

Penyanga tumbuhan: Tunjar;

Penyu : Beyuku' ;

Pepatah : Pebasa;

Pepaya: Setela,

Perabung : Ngkerabok;

Perah: Porah;

Perahu : Perau, sangkan; **Perahu besar :** Bangkong; **Perahu motor:** Kelontong;

Peramah : Urak rancah;

Peramkan: Morap;

Perampok, perompak; : Lanun, Pemaliklawai;

Peranakan: Perana'k;

Perancak : (bangunan) Ngkalai, (gesekan) Batai;

Perangai : Bagai;

Perangkap : Pekarak; **Perangkap Ikan :** Bubu, Ngkala'k, Serangkap; **Perangkap Tupai :** Siko; **Perangkap babi/Rusa :** Poti', Ua', Langai;

Perantau: Penganto;

Peras : Porah; **Diperas :** Diporah; **Memeras :** Morah; **Pemerasan :** Nang diporah nyeh;

Peraturan: Ator;

Perawan: Dara langas;
Perawas : Jambu tukul;
Percaya: Asi ;**Dipercaya :** Diasi; **Mempercayai:** Ngasi;
Kepercayaan, orang percaya : Pengasi;
Perekat: Malo;
Perempuan: Betina' ;
Pergi : Bajalat; **Pergi ke hutan:** Ngkusap; **Pergi menghilang:** Layap,
 Nlonyamp, nlanyamp; **Pergi tak kembali:** Tula'k lantik;
Pergi tiada tujuan: Ngerayo; **Tiba-tiba pergi :** Pus badabu;
Perhatian: Ngriba;
Perhatikan: Padik;
Perhiasan: Perias;
Peri : Bunyi', keramant;
Peribahasa: Pebasa;
Perih : Podeh;
Periksa : Bele'nyeh; **Periksa semangat:** Semah; **Memeriksa secara gaib:** Ntemas;
Perintis: Tukang rotas;
Perisai : Kelao' ;
Peristiwa : Kajadi;
Periuk: Perio'k;
Perjaka : Bujak langas;
Perkampungan: Pelaman;
Perkara : Pekara;
Perkarangan: Pelangan;
Perkiraan: Ngatu'k;
Perlengkapan : Pekanah;
Perlu : Perelu;
Permasalahan: Iboh areh;
Permisi: Ngant, tabe' ;
Permukaan tak rata: Kerapang;
Permulaan hitungan: Isa' ;
Pernah : Suah;

- Pernis** : Peletor;
Perompak: Perumpa'k, lanun;
Pertama : Tayatng;
Pertiwi : Benua Kalino, Utat tanah ae' temawak loboh;
Persalinan: Mampat;
Persamaan : Ngindas;
Persembahan: Buis ringkis;
Persiapan: Basadak; **acara**: Basadak gawai;
Pertanyaan mendetail/rinci: Putik-gadik;
Perumpamaan : Pramalaba;
Perusuh : Pengaru;
Perut : Purut;
Perwira : Gogah berani;
Pesakitan : Urak nang diukum, Ngaminbiawa'kidup;
Pesan : Posat; **Dipesan**: Tikal, diposat; **Memesan** : Nikal, mosat;**Pesan kilat** : Dama'k;
Pesangrahan : Badah na'k raja nganos;
Pesantren : Pajugan asrama urakmuslim;
Pesing: Ampis;
Pesisir : Tobik;
Pesolek: Pesole' ;
Pesta : Gawai; **Pesta orang ramai**: Karamai; **Pesta panen**: Ngarus;
Petak : Peta'k;
Petai : Potai;
Petang : Babah ari, laboh potak;
Peti : Pati, kas; **Peti mati**: Geronda;
Petik : Kotes; **Dipetik** : Dikotes; **Memetik** : Ngotes;
Petir : Ma' ngonta'k; **Mata petir** : Kilat;
Petuah: Petua;
Pewarta : Penyancang;
Pianggang : Bunta'k;
Piara : Ingung; **Dipelihara** : Diingung; **Memelihara** : Ngingung;
Pidato : Pedato, Bapanderadap bala urak;

- Pijit** : Pecet; **Dipijit** : Dipecet; **Memijit** : Mecet;
Pikir : Piker (adt.malay), unta'k; **Berpikiran** : Baunta'k; **Pikiran** :
 Unta'kng;
Pilek : Angas;
Pilih : Peleh; **Dipilih** : Dipeleh; **Memilih** : Meleh;
Pilon : Kuyu' ;
Pilu : Pilu' ; **Memilukan** : Kaseh mele'ng;
Pincang: Kedeot, Ndeot, (Kaki diangkat satu) Kajengket; **Agak pincang** : Pito'k;
Pindah: Galeh; **Dipindahkan**: Digaleh; **Memindahkan**:
 Nggaleh; **Perpindahan** : Pegaleh;
Pingan : Pingat;
Pinggir : Sisi; **Dipinggir**, **Kepinggir** : Kesisi; **Minggir** : Dari;
Pinggir atap: Sosip; **Pinggir jaitan**: Lisu; **Pinggir kulit lunak**: Seder; **Pinggiran atap**: Totor;
Pingsan: Pisat;
Pinjam: Pinnyamp; **Meminjam**: Nginnyamp;
Pintal : Puntal;
Pintar : Cerede'k;
Pinset: Angngump ;
Pinta : Ta', minta'; **Meminta**: Ngkures;
Pintas: Bontas;
Pintu : Mama' ;
Pipi : Ntingam;
Pipih : Kelepet, Lemper, Pepeh;
Piring: Pingat;
Pisah : Corai, rara'; **Dipisahkan** (dileraikan): Rara'; **Memisahkan**
 (meleraikan): Ngrara'; **Berpisah** : Bacorai, basara'k;
Pisang : Pisak; **Pisang hutan**: Ngkadat, kare;
Pisau : Lading; **Pisau kecil bengkok**: Cudi' ; **Pisau raut**: Suna';
Plasenta: Pusat;
Pohon: Kayu', Put; **Pohon Kelele**: Mayat; **Pohon Kedaung**:
 Labong;

- Pojokan**: Tilo'k, linto'k;
Pokok : Kayu', put;
Pompa : Kumpa;
Pondok : Dango;
Pongah : Ratong;
Porak poranda: Kancai bobai;
Posisi : Badah dodo'k ng; **Posisi dibibir pinggir**: Enger-enger; **Posisi pinggir/tepi**: Engen-engen; **Posisi tetap**: Magon;
Potong: Tota'k ; **Dipotong** : Ditota'k; **Memotong**: Nota'k mutus;
Memotong kecil dengan: Nyipa'k; **Potong semua dahan/ranting**: Periong; **Potong dahan atau ranting**: Totoh;
Potongan kayu api: Lutat; **Potongan paha**: Sila';
Prematur: Lante;
Pria : Laki;
Pribadi : Inya ya;
Primitif : Kea gaya mare' ;
Puan : Topok;
Puas : Puas; **Puaskan, Memuaskan**: Nuo'k; **Puas hati** : Kebuyah;
Puasa: Neger, Nna' makat minum;
Pubertas: Nronse' ;
Pucat : Pucat; **Pucat pasi**: Ngae' boras;
Pucuk : Oco'k; **Pucuk daun muda**: Otop;
Pukul: Tokol, Palo', Pangkong, Pelado'k; **Dipukul** : Dipalo', dipelado'k; **Memukul** : Malo', melado'k; **Pukul kecil**: Cetok; **Pukul bertubi** : Pelutu;
Pula, begini pula : Keto' jadi ng;
Pulang : Pulak; **Dipulangkan** : Dipulak; **Memulangkan** : Mulang;
Pulang dari alam gaib: Ulas malem;
Pulas : Lelep, Rere' ;
Pulung: Pulong;
Punah : Dah unyump nang idup;
Puncak : Unca'k; **Dipuncak, kepuncak** : Keunca'k; **Puncak bukit**, **Puncak gunung**: Apal-apal;

Pundak : Bau’;

Punggawa : Penggawa (adt);

Pungut : (berserakan) Pusut, (satu persatu) Puti’k, (untuk kegiatan/acara) mupu; **Dipungut** : Dipusut, diputi’k;

Memungut : Musut, muti’k;

Puntung: Pongkot;

Punya : Umpu’, wak ; **Berpunya**: Ada labanyeh;**Punya mu** : Wak diko;

Pupus sudah : Ayas; **Pupus harapan** : Keje;

Pura-pura : Ntasakea, ice’-ice’k, anye’k-anye’k, sigi’ nna’ kea;

Purnama : Bulat ponoh;

Pusing: Putar; **Kepala pusing**; Monta’k;

Puso : Ampa’;

Putar : Putar; **Diputar** : Diputar; **Memutar** : Mutar; **Berputar-putar**: Pusing-gelaning, putarandar;

Putih : Puteh; **Putih kulit**: Rompos;

Putra : Bujak, Ona’k laki;

Putri : Dara, Ona’k betina’ ;

R

Raba : Susui; **Raba kira**: Gamgam;

Rabun: Bakap;

Racun asap: Rabun ;

Ragam : Bagai;

Ragu : Antara; **Ragu-ragu** : Antara-antara, sengkaba’;

Rahang: Rak;

Rahasia : Resia;

Rahib : Urak tapa;

Rahim : Sorak perana’k, Kmune’k;

Raja : Raja; **Maharaja** : Ma’Raja; **Raja kera**: Ngkirak; **Raja satan iblis**: Raja sangun nabo benaun;

- Rajam:** Pelutu;
Rajawali: Benaol;
Rajin : Rajit;
Raksasa: Buta;
Rakus: Radah, Rangka';
Ramah: Rancah; **Sangat ramah :** Mbada rancah;
Ramai: Bakabat, njangka'; **Sangat ramai :** Bakabat-kabat; **Beramai-ramai :** Bederum;
Ramal : Tujum;
Rambut: Bo'k; **Rambut penuh uban:** Mapu' ; **Rambut agak menguning :** Pirang;
Rambutan asam: Belete' ;
Rambutan manis: Kelotok;
Rampas : Rubut;
Rampok : Pemalik bepenggogah;
Rampung : Dah digaya semua;
Rangka: Bukak, Raka;
Rangkak, merangkak : Ngrawak;
Ranjang tidur: Katel;
Rangkap : Takap man jari, takap man laba tutup; **Perangkap :** Pekarak; **Berangkap :** buat dua kah tiga kah, dst;
Rantang : Ringkat;
Ranting : Dat dumu'k, ojok dat;
Ranum : Ripo' ;
Rapat: Pedet, (musyawarah) Bapaham, baup; **Merapat:** Kepet;
Rapi : Kamas, semangah(penampilan); **Dirapikan :** Dikamas;
Merapikan : Ngamas;
Rapuh: Rokai, Rote', Topo', Kopo' ;
Rasa : Osa; **Dirasa :** Dirosa' ; **Merasa :** Ngrosa'; **Perasaan :** Perosa;
Rasa gemetar: Riri'k-riri'k; **Merasai air sedikit:** Nyecep;
Merasakan: Rosa' ; **Rasa malas:** Surut; **Rasa mau mabuk:** Lingo-lingo, Lua'k luai; **Rasa mau pingsan:** Ngayang, Nsorap; **Rasa memiliki barang orang :** Celeh; **Rasa muak:**

- Inci' ; **Rasa permukaan kasar**: Keresep; **Rasa pingsan**: Inyimp-inyimp; **Rasa sakit gigitan**: Nyent-nyent; **Rasa takut**: Badi'-badi' ; **Rasain**: Rosa' ng, madannyeh, Konnyant, Peruleh;
- Ratap** : Saba'k; **Ratapan** : Saba'kng; **Diratap** :Disaba'k; **Meratap** : Nyaba'k;**Meratapi orang mati** : Nyapa;
- Ratna** : Intan;
- Raungan**: Laong; **Meraung** : Nlaong;
- Raut** : Roman;
- Rawa** : Paya' ;
- Rawat** : Rintu; **Dirawat** : Dirintu; **Merawat** : Ngrintu; **Perawatan** : Ngkah dirintu;
- Rayu** : Ugut, Aloh; **Dirayu** : Diugut, dialoh; **Merayu** : Ngugut, ngaloh;
- Rebah** : Conok; **Merebahkan kayu**: Kope' ; **Rebah satu persatu**: Bapbup; **Rebahkan tumbuhan**: Empe' ;
- Rebatang** : Pongo' ;
- Rebung** : Robok, ona'k boloh;
- Rebus** : Rubus; **Direbus** : Dirubus; **Merebus** ; Ngrubus;
- Rebut** : Rubut; **Direbut** : Dirubut; **Merebut** : Ngrubut;
- Redup**: Pudo, puso;
- Rejeki** : baha'k buleh, Nyapoh buleh, buleh pegao; **Susah rejeki** : Sekel, Skel; **Rejeki tak berarti** : Sakal;
- Rekah, merekah** : Ngrokah;
- Rekan** : Pangan; **Rekan kerja** : Pangan pegawai;
- Remang-remang**: Baya-baya;
- Remas**: Ramas;
- Rempah**: Rompok;
- Remuk**: Dodi'k, Romo'k; **Diremuk** : Didodi'k, diromo'k; **Meremuk** : Ndodi'k, ngromo'k;
- Renang, berenang** : Benyonyong;
- Rendah** : Babah; **Direndah** : Dibabah; **Merendah** : Mbabah; **Rendah sekali** (bangunan): Ongkop-ongkop;

Rendam : Ronap; **Direndam** : Dironap; **Merendam** : Ngronap;
Renggang: Ronggak;
Renta, tua : Mawa;
Renik: Oni'k;
Reot : Renjot;
Reparasi : maint nang rora'k;
Resah : Ayap perosa, kasak-idak;
Resek : Toeh;
Resi : Urak tapa, Puawang tua;
Restu : Barakat;
Retak : Rota'k; **Retak kecil**: Roteh;
Rewel: Perenyent;
Ria : Kebuyah;
Riak : Gula'k, gibol;
Rias : Ngrias; **Merias**: Ngelawar;
Ribut : Diga'k digor, Ingar, gegoh; **Keributan** : Nggegeh; **Pembuat keributan** : Nang Nggegeh, Tukang gegoh, Penggegeh;
Rimba : Pengorak; **Rimba belantara**: Pengorak manu igong;
Rimbun : Lobat dautng;
Rindu:Ingo-ingo; **Dirindui** : Dikoti; **Merindui**, **Rindui**: Nyae; **Sangat Rindu** : Beraii;
Ringan: Lompok;
Rintang : Aral, palang; **Menembus rintangan** : Nroncak;
Rintik: Rese'k-rese'k ;
Rintis : Rentas; **Merintis**: Ngrotas; **Dirintis** : Direntas;
Risau : Ayap perosa;
Risih : Kese-kese;
Riuh : Sura'k; **Riuh rendah**: Ketupe'k;
Robek: Suya'k; **Robek besar**: Terarak; **Merobek** : Ncabe'k;
Robek jaitan: Runtas;
Roboh : Tumak, (bangunan)Ruyo'k;
Roda : Ban;

Roh : Tingkat badan; **Roh-roh, para roh, roh leluhur**: Awapama;
Roh Kudus, Roh Maha Suci, Roh Maha Agung, Sang Penguasa Roh : Jebata Awapama;
Rombak: Rora'k;
Rombongan:Kabat;**Rombongan-rombongan, banyak rombongan**
: Bekabat-kabat; **Rombongannya** : Kabat ng;
Rontok: Gogor;
Rotan: Ui;
Roti : Tumpi' ;
Ruang : Pangngok;
Rubah (sifat): Obah;
Rumah: Dango; **Rumah betang**: Radak Tantak; **Rumah padi kecil**:
Belandong;
Rumput : Rumput; **Mencabuti rumput-rumput** : Ngurun;
Runtuh: Rontoh;
Rupa : Roman; **Rupanya** :Roman nyeh, Pale ng;
Rupawan : Mbada kelawarnyeh;
Rusak : Rusa'k; **Rusak berserakan**: Kancai; **Rusak gigi**: Tere'k;
Rusuk: Roso'k;

S

Saat : Des; **Saatnya**: Des to' ; **Saat ini**: To' ian, To' ng; **Saat nanti**:
To' ka' ;
Saban: Milak, Caco'k, Selarat;
Sabar: Teranti' ; **Bersabar dulu**: Ya' boh;
Sabda: Pemodah Jebata;
Sabit : Aret;
Sabuk: Kotak pingak;
Sabun: Sabon;
Sabung: Sabong;
Sahabat: Page;

- Sahut** : Saunt, Auh;
Saja : Ubang, Ja', Koli, Nian;
Sajak : Sa'er;
Saji : Para;
Sakit : Na'nyaman tubuh badan, na'k ungang; **Penyakit** : Nang muant na'k ungang; **Kesakitan** : Ndukuh; **Pesakitan** : Kona' ukum; **Sakit hulu hati**, **Sakit Maag**: Ngkalo; **Sakit karena hal gaib**: Tekona'; **Sangat sakit** : Meraya; **Saling menyakiti** : Beberi;
Saksi : Sasi; **Menyaksikan** : Nyasi; **Bersaksi** : Basasi;
Sakti : Gogahbalemu, ngeramant; **Orang sakti** : Komang, UrakKeramant;
Saku : Koce'k;
Salah bentur: Kadus;
Salak : (buah) Mayung;
Salam, Wasallam: Locanglocap, tabe';
Saling melewati: Sonsok; **Saling menutup**: Betangkup; **Saling pandang**: Bebele';
Salip : Palang; **Kayu salip** : Kayu palang ;
Sama : Selari; **Bersama-sama**: Serota, ajah-ajah; **Sama nama**: Ngkayu' ; **Sama tinggi besar fisiknya**: Senami; **Menyamakan**: Ncudi' ; **Sama-sama batal**: Sengkayap;
Samadi : Simanbapiker bait, itip-itip;
Sambut : Alu, Sonsong (adt); **Disambut** : Disosor; **Menyambut**: Nyosor, Ngalu; **Penyambut** : Tukang ngalu; **Penyambutan**: Na'kNgalu; **KataSambutan, KataPengantar** : Tayat Omong;
Sambung : Sambong;
Sambil : Samel; **Menyambil** : Nyamel; **Sambilan** : Pegawit;
Sampai : Singga;
Samudera : Laut Raya, Ampar lawai;
Sandar : Apeh; **Bersandar** : Baapeh; **Menyandar** : Ngapeh;
Sana : Nun; **Sana itu**: Nun-a; **Disana**: Dinun; **Kesana** : Ka dinun; **Pergi sana** : Jalatdinun;

Sanak: Ayok; **Sanak saudara:** Komar madi' ; **Sanak keluarga:** Tali waris, bubuh jajah;

Sandal: Capal;

Sangar : Garang upa ng, ijet badahng;

Sang : Isan; **Sang Pemelihara** : Pejaji; **Sang Pencipta** : Penompa', Panompa' ;**Sang saka** : Pesaka; **Sang pemusnah:** Pangkabo', Panglobor; **Sang penjaga** : Panunggu;**Sang murka** : Pangradang;

Sangat : Mbada; **Sangat asin:** Moger; **Sangat banyak** (benda): Bedakah; **Sangat benci:** Bengis; **Sangat berdebu:** Kelaput mpudak; **Sangat kering:** Rangkai korik; **Sangat kesal:** Nalos-nalos; **Sangat Kotor:** Combe' aca' ; **Sangat kurus:** Ngrengkeng; **Sangat pahit:** Paet nyontah; **Sangat pelit:** Kedis; **Sangat rapat:** Rapat sit; **Sangat serong bentuknya:** Serong bembet; **Sangat tak baik:** Keronto'k babak; **Sangat tidak mau:** Sebaya rorot; **Sangat tuli:** Dengkak; **Sangat merah:** Beragah;

Sangga: Tukak;

Sanggah: Ngalangpander, nota'kpander; **(mengakhiri)** mbara' omong;

Sanggul: Kolong;

Sangka : Ngubebeh;

Sangkut: Likat; **Sangkutkan:** Cake'k;**Menyangkut** : Nyake'k; **Nyangkut disela gigi** : Ketinga';**Disangkut** : Di cake'k;

Sangsi : Ayap-ayap;

Santai : Stede, Selembe;**Nyantai, Menyantai** : Nampai;

Santap : Pakat;

Sanubari: Ona'k oti, lobo'k oti;

Sapa : Suba' ; **Sapa dengan halus:** Ngrenia;

Sapu : Kibo; **Disapu** : Dikibo; **Menyapu** : Ngibo; **Penyapu** : Pengkibo;

Sarang : Sorak;

Sarapan: Ngkulap; **Sarapan lebih awal:** Ngombo';

Sari : Pati;
Saringan: Aya'k;
Sarung : Sarok;
Sasa : Togoh;
Satu : Isa', sute' ; **Satu potong kecil daging**: Sekojat, Sekoyat;
Satuan batu: Tuku' ;
Satwa: Bala benatang;
Saudara: Madi' ; **Saudara ipar**: Biras; **Saudara kandung** :
Madi'dasat, Madi' siko' ino' oma', Madi' duanyadi' ;
Saudara satu bapak lain ibu : Madi' siko' oma',
senyadi'oma'; **Saudara satu ibu lain bapak** : Madi' siko'
ino', senyadiino';**Saudara tiri** : Madi' tere', Madi'sebola' ;
Sauh : Jangkar;
Sauna : Betangas;
Sawah : Uma paya' ;
Sawan: Gomah;
Sawang : Langint, awang-awang;
Sawi : Nsabi;
Sawo : Saoh;
Saya : Aku ;
Sayang : Tangi, Nangi, Buah oti;
Sayat : Gele'k; **Sayat sisa tulangnya**: Panggondang;
Sayur : Ngkayu; **Sayur campur**: Ramban;
Sebab: Tegal; **Sebab musabab** : Iboh areh; **Sebab Karena** : Tegal
laba; **Sebabnya**: Tegalnyeh, Penulah;**Sebab itu** : Mangka'
nyeh;
Sebagai: Inyakea;
Sebegitu: Sajati; **Sebegitunya**: Sempia;
Sebelah: Ala'k;
Sebenarnya: Semanggah;
Sebuah: Sute';
Sebut : Subut;
Sedang: Sodak;

Sedia : Ada ng, dah besadak; **Sediakan untuk**: Ngaba; **Sediakala** :
Dah kea ugi;
Sedih : ngrendu'; **Sedih ditinggal mati**: Baraii;
Sedikit: Cebet, Oci'k; **Sedikit saja sentuhnya**: Buda'-buda' ;
Sedikit-sedikit: Biti'-biti' ;
Seduh: Selor, jujuh man ae'angant;
Seekor : Siko';
Segan : Nna' nyaman man, badi'-badi' ;
Segara : Laut;
Segenap: Semuanyeh;
Segera : To'-to' nian, to' ian;
Sehat : Terigas (fisik bagus), teronos;
Sehingga : Singga;
Sejahtera : Nyaman manbalaba, idup nyaman;
Sejak : Taji', Tula'k, tang;
Sejenis buah mangga : Asap;
Sejenis buah salak merah: Linsum;
Sejoli ketangkap basah: Kebabar;
Sejuk : Sodap;
Seka : Paus, kosat;
Sekali (an): Koli;
Sekam : Ruman;
Sekarat: Mbatak;
Sekat : Sapat;
Sekedar: Bejangka' ;
Sekira: Bansa;
Sekongkol: Sengko-sengko;
Sekutu : Konsi;
Selalu: Mala, Ngkah;
Selam: Solap;
Selamanya: Lana;
Selamat : Nna' celaka; **Selamatan kelahiran**: Ngratoh;
Selangangan: Pangkang;

Selara : Miang;
Selasar : Serambe' ;
Selembat: Selemper;
Selempada : Pegongok;
Selera: Napsu makat, nsop-nsop; **Patah selera** : Baus;
Selesai : Dahabis, bara'; **Selesai sudah** : Dah bara' ;
Selimut: Tapeh;
Selingkuh: Babayo' b0aekenda'k; **Selingkuhan**: Bayo' ;
Selip : Soso'k;
Selimut: Kabo;
Selisi : Selese, lainnyeh; **Berselisi** : Beselese, bebantah;
Seluruh: Semuanyeh;
Semai: Tepor;
Semak : Kayu ui akar;
Semalam : Mari;
Semangat: Semongant, geram;
Semat, peniti : Simmant;
Sembah, sujut: Nguraya, Somah (adt); **Menyembah Tuhan, sembahyang**: NgurayaJebata; **Mempersembahkan** : Munjong, Nyorah; **Persembahan** : BuisRingkis;
Sembarangan: Mpatoh, Spapa'k spipi'k;
Semberawut: Semerarui, Ancok arok;
Semberono: Na' tuntu;
Sembilu: Ilu;
Sembuh : Dah bait tang sakit; **Penyembuhan** : Sempule';
Menyembuhkan: Namba;
Sembunyi : Babunyi' ; **Tersembunyi** : Babunyi' ka' dalap;
Disembunyikan : Dibunyi' ; **Menyembunyikan** : Mbunyi';
Sembur : Sembor; **Menyembur kecil**: Mancit, Melancit;
Semena-mena : Kenyaya;
Semenjak: Tula'k;
Sementara : Na'k tampo to' ja', nna' nroto'k ;
Semerbak: Ketakus;

Semesta : Semuanyeh, semeraga;
Semi : Naro'k, Badaut; **Musim semi** : Des naro'k, Musim badaut;
Semoga: Apa'-apa' ;
Sempaet : Terompet;
Sempat: Sompap;
Sempit : Sepet; **Kesempitan** : Senent; **Menyempit, Penyempitan**:
 Kapat;
Sempoyongan: Igo'-igo';
Semprot: Sembor; **Semprot dengan mulut**: Bura' ;
Sempurna : Dah cukup semuanyeh;
Semua : Semua; **Semua ada**: Semeraga; **Semua orang**: Bala Urak;
Semuanya ada: Njelanah;
Semuka : Sute' mua, Seroman;
Semula : Taji'nyeh, tula'k tang;
Semunding : Kantuh;
Semut: Sumunt; **Semut api**: Semada' ; **Semut besar** : Pegongngok;
Semut gula: Keronyak; **Semut merah**: Kosa' ;**Menyemut** :
 Bakabat-kabat; **Kesemutan** : Kotor;
Senam : Nggora'k tubuh badan;
Senang : Kebuyah; **Senang jalan-jalan**: Pejalat; **Senang makannya**: Doyan, nsop-nsop;
Senantiasa : Selulu', ngkah kea;
Senapan: Senapang;
Senda gurau : Gael; **Bersenda gurau** : Begael; **Orang yang senang bersenda gurau** : Pegael;
Sendal : Capal;
Sendi : Raka;
Sendiri : Kadiri' ;
Sendok: Sudu' ; **Sendok nasi**: Sono'k;
Sendu : Ngrendu' ;
Sengah: Kerangkah;
Sengaja: Mposa, ntasa;
Sengal : Ngalui;

- Sengat** : Pangka' ;
Sengau: Sengong;
Senggol kecil: Lidis;
Sengketa : Beaubut laba, pekara;
Sengsara: Papa;**Sangat sengsara** : Paparira;
Senja : Sibit ari;
Senonoh : Senunuh, antus; **Tak senonoh** : Nna' senunuh, nna' antus;
Sentil : Sonti'k;
Sentosa : Saro'k, unyumpbaseleseh;
Sentuh : Tedel, Capen; **Menyentuh**: Nedel **Sentuh seenaknya**:
Cap-cap; **Sentuh sedikit dengan**: Tetel; **Sentuh-sentuh nakal**: Capen cule'k;
Senut-senut: Monta'k berigot;
Senyawa: Senjadi;
Senyum : Keriup;
Seolah-olah: Ice'k-ice'kNce'k-nce'k;
Sepah : Empe' ;
Sepakat : Pakat, sute' sungu;
Separuh : Separoh, ntongah;
Sepatu : Slop;
Sepeda: Lereng;
Seperai : Alas tilam;
Seperti : Upa, kea; **Seperti tadi**: Ya ti, kea tadi; **Seperti dulu** : Kea
dulu ng; **Seperti sediakala** : Kea semula; **Seperti seharusnya** :
Kea bohnyeh; **Sama seperti** : Sama kea; **Seperti biasanya** :
Kea nang udah;
Sepi : Sunyi' ;
Sepion: Tukang sobo'k gaya urak, Pengali cacing;
Sepontan : Geratap;
Sepuh: Sopoh;
Sepupu : Madi' lain ino' oma' ; **Sepupu dua kali**: Madi' cpr Puyang;
Sepupu empat kali: Madi' cpr Engke' ; **Sepupu sekali**:
Madi' cpr Pe' Toyong; **Sepupu tiga kali**: Madi' cpr Ato' ;

Sera : Cocah;
Serah : Sorah;
Serak : Porat, Sora'k; **Berserakan**: Basimbah, mancai;
Serakah : Tama'k;
Serambi: Serambe', gongngak;
Serampang : Penyangkah;
Serap : Sarap; **Menyerap**: Nyarap;
Serbu, keroyok : Rubu; **Diserbu** : Dirubu; **Menyerbu** : Ngrubu;
Serdawa : Dai' ;
Sering : Ngkah, Aja'-aja', Caco'k, Selarat, milak kali; **Sering ganti pasangan**: Ganceh; **Sering jatuhnya**: Ragat;
Serius: Sembenar;
Serong: Basalah;
Serta : Serota; **Menyertai**: Ngulu';
Seruling : Suling;
Serupa : Tompan;
Sesajen : Seperah, Tambang, Buis Ringkis;
Sesak : Sosa'k; **Sesak napas** : Sengngeh, Cungngamp-cungngamp;
Sesal : Kosal; **Menyesal** : Ngosal;
Sesuai : Kea niannyeh;
Sesuatu : Laba ya;
Setan : Sangun, benaun; **Setan rimba** : Modai, Keregasi; **Pengikut setan** : aragsangun; **Menjadi setan, kesetanan**: Benaun;
Setelah : Dah ya, Lopas;
Setengah : Ntongah; **Setengah basah kering** : Epek-epek; **Setengah hari**: Ngkolam; **Setengah melekat** : Lanji; **Setengah orok (meninggal)**: Ona'k Bajang;
Seteru : Monsoh;
Setia : Lulut;
Setingkat: Selari, (silsilahnya) Banyadi' ;
Setir: Jeragan;
Seumpama : Pramalaba; **Seumpamanya** : Pramalabanyeh;
Sewa : Maja'k;

- Shio** : Rajang;
Sial : Kerabo; **Sialnya** : Bada'k gajah, Kerabo bada'k;
Siang : Siak;
Siap : Sadak; **Siap sedia, persiapan**: Basadak; **Siapkan hidangan** : Berintuk;**Disiapkan untuk dibunuh** : Nau' ;
Siapa : Sope; **Siapa dia** : Sope nyeh; **Siapa kira** : Sope ngubeh;
Siapa sangka : Sope nyangka; **Siapa sih itu** : Sope ng gi' ;
Siapa sih: Sope gi' ; **Siapa ya**: Sope boh;
Sibuk : Kures-kures; **Sangat sibuk** : Kures kebebes;
Sifat : Pema'e', bagai;
Sigung: (Binatang) Kesiduh;
Sikat : Koso'k, kasa'k; **Sikat gigi** : Kasa'k gigi;
Sikap : Gaya, bagai; **Bersikap** : Bagaya, babagai; **Bersikap buruk** : Na' semanggah;**Sikap tubuh** : Cega'k;
Siko : Perangkap Tupai;
Siksa : Insah; **Menyiksa, penyiksaan**: Nginsah, Kenyaya;**Disiksa** : Diinsah;
Sikut : Siku';
Silang: Palang;
Silau : Silo;
Silsilah : Tayat mula; **Silsilah Keturunan** : Susut;
Siluman: Nabo, benatangngeramant, jin (adt.malay);
Simalakama: Basengkalah;
Simpan : Taroh;**Simpan baik-baik**: Sintuh-sintuh;**Disimpan** : Ditaroh; **Menyimpan** : Naroh;
Simpul : Simpol;
Simpang : Singkap, Mara;
Singgah: Singkap;**Disinggahi** : Disingkap; **Menyinggahi** : Nyingkap;
Singgung : Gentor, uje' ;**Menyinggung** : Ngule' ;
Sini : Dito' ; **Disini**: Dito' ;**Kesini** : Ka dito' ;
Singkap : Kua'k;**Tersingkap** : Gawar-gawar;
Singkong : Nggala;

Sinting: Sedeng; **Sangat sinting** : Pangsedeng;
Situ : Dia; **Disitu**: Kedia; **Disitu terus**: Magon;
Suap : Apah; **Disuapi**: Diapah; **Menyuapi** : Ngapah;
Sipir : Tukang jaga bui, Tukang jaga kerangkeng;
Siput : Tekoyok; **Rumah siput** : Kak tekoyok;
Siram : Jujuh; **Disiram** : Dijujuh; **Menyiram** : Nyujuh;
Sirap : Kisap;
Sirih : Sireh; **Sirih almarhum**: Tapuk; **Kapur sirih** : Topok;
Kapur sirih tua : Topok tepa' ;
Sirna : Ayas;
Sisa : Tingko; **Sisakan**: Kaba; **Sisanya**: Bobor, Popor; **Sisa uang**:
Soso'k; **Sisa kayu gesekkan**: Semper; **Sisa tak habis**
dimakan: Penyameh;
Sisir : Sesar; **Menyisir**: Nesar;
Sistem : Rinding ator;
Sita : Seta (adt), tuli dialap labanyeh;
Situ : Dia;
Siul : Suit;
Siuman: Dani; **Agarsiuman** : Pago, goya'k;
Soal : Iboh; **Bagian soal, pecahan soal** : Areh; **Persoalan** :
Ibohareh;
Sobat : Page;
Sodor : Surong ka' adap;
Sokong : Tukak; **Penyokong** : Panogap;
Sombong : Ratong;
Sonsong: Alu; **Menyonsong**: Ngalu; **Penyonsong** : Tukang Ngalu;
Sopan: Bait basa, Rampeh;
Sorai : Sura'k; **Sorak sorai**: Ketupe'k;
Sore : Babah ari, Sibit ari;
Sorga : Sebayat, (langit) ngkabatkatujuh, badahJebata;
Sosial : Bala ayokmensia;
Sosok : Deba;
Stek : Suli' ;

Streets : Rusing;
Sua belaka: Ngkaba anu' ;
Suami: Loki;**Bersuami** : Baloki;
Suap : Suamp;
Suara : Bunyi; **Suara berat**: Gado; **Suara berisik**: Geseh; **Suara keras**: Bunyi Kedemant;
Suatu : Openyeh, ada ope, laba ya;
Suasana : Osa ari ya, osades ya;
Subur: Joboh;
Suci : Puteh ira, Ngeramant;
Sudah: Udah, Jeman;**Sudahlah**: Dah nggi; **Sudah dari dulu**: Jeman bare' ; **Sudah diperiksa semua**: Pupus; **Sudah terlanjur**: Telajuh antu; **Sudah tua** : Lanu' umor;**Sudahsendirinya, lepas sendirinya** : Ngloka';
Sudi : Suka man, mau'nyeh;
Sudut : Sinto'k, Linto'k; **Disudut-sudut** : Ka' tilo'k linto'k ;
Sujud, sembah sujud : Nguraya;
Suhu : Awa;
Suka : Kebuyah, Boti'k, mau';**Suka bepergian lupa waktu**: Mbalis; **Sukanya nempel**: Lengeh-lengeh; **Suka marah** : Boti'kginti', batuta'k ; **Suka hati, sukaria, sukacita** : Kebuyah; **Menyukai** : Mbuyah, Bakebuyahman, mau' man, lulut man; **Sukarela** : Ma' tojo', ope oji, Nna' dituo'k;**Sukadia** : Mau' ka inya;
Sukar: Bara;
Sukma : Semongant; **Sukma ikuti orang mati**: Kerere' ;
Sukses : Barasel, peruleh;
Suluh : Tengkuyong, semboyo;
Suluk : Lemu;
Sulung : Solong;
Sulur : Olor;
Sulut : Uru; **Menyuluti**: Mano'k;
Sumbang : Timpak;

Sumbar : Ratong;
Sumbat : (rapat) Sonsak, (asal) sompal;
Sumber : Mata ae', perigi, badah na'k pegao;
Sumbing : Sombeng;
Sumsum : Ansek;
Sumpah: Kisas; **Sumpah serapah** : Pacol;
Sumur : Ae' gali;
Sunat: Sopit;**Bersunat** : Basopit;
Sundal: Nggare, Ngkajel;
Sungai : Sungai (adt.malay), botak ae', batakngae'; **Sungai yang dilewati**: Pelongkah;**Sungai Kapuas** : Botak kapuas;
Sungguh: Sajati; **Sungguh begitu** : Sigi' ng; **Sungguh nian**: Sigi' nyeh; **Sungguhkah**: Nsalit;
Sungkan: Ali'-ali';
Sungsang : Sunsak;
Suntik : Sontek;
Suntut : Sonto'k;
Supaya : Apa'nyeh, apa' ng;
Suram : Baya-baya;
Surat : Tulis keratas; **Surat keramat, surat kuno** : Dama'k;
Suratan takdir: Peroman janji;
Surga : Sebayat;
Suruh: Soroh; **Disuruh** : Disoroh; **Menyuruh** : Nyoroh; **Pesuruh** : Nang disoroh;
Surung : Surong;
Survey: Nimpas;
Surya : Mata ari, Oma'ari, Ma'ari;**Batara Surya, Dewa surya** : Sengiang ari;
Susah: Bara;**Susah bernapas**: Jengamp-jengamp; **Susah hidup, susah rejeki** : Skel, sekel; **Susah payah** : Ketas ketis, capai luput;
Susuk: Pemanis;
Susul: Tusut, tansa';**Susul pacar kerumah maunya**: Nyacah;

Susun : Kamas;

Syarat : Sarat;

Syukur : Sukor; **Syukuran hasil pertanian**: Nsangi; **Syukuran makan beras baru** : Ngarus padi baru; **Syukuran Kampung** : Munjong kampong, mori kampong; **Syukuran kelahiran** : Nonong torat, ngratoh;

T

Tabah : Oti teranti' ;

Tabiat : Bagai;

Tabib : Tukang Tamba;

Tabir : Taber, Meliam;

Tablet : Pel;

Tabrak : Rada'k, Rodo'k; **Tabrakkan, bertabrakan**: Barada'k, barodo'k, belangar;

Tabu : Male' ;

Tabuh : Ketobong bosar;

Tabung : Tigok, cantung;

Tabur : Tabor; **Ditabur** : Ditabor; **Menabur** : Nabor;

Tabut: Pati keramant dolat;

Tadi : Todi; **Tadinya** : Todinyeh; **Tadi pagi** : Kolap ari ti; **Tadi siang** : Siak ti; **Baru tadi** : Oro' ti; **Sejak tadi** : Tang tadi;

Tahan : Undi, tagon; **Menahan napas**: Ngsongngamp; **Menahan sakit**: Mintih; **Bertahan** : Betagon;

Tahap : Cocat;

Tahbis : Mori berakat, mipis;

Tahi : Take' ; **Tahi gigi**: Take' kangkak; **Tahi lalat besar dikulit** : Budu' ;

Tahta : Kerangkong Raja, Badah dodo'k Raja;

Tahu : Tau, tui'; **Pemberitahuan** : Pemodah; **Pengetahuan** : Penau;
Ketahuan, Diketahui : Diketui'; **Mengetahui**: Nui'; **Tidak tahu menahu** : Ojo nyeh, ayap nyeh; **Tahu silsilah** : Ngrinto;

Tajam : Tajap;

Tajur : Takan (kecil), Dagan (besar);

Tak, tidak : Nna', inga' ; **Tak ada gangguan**: Senaweh; **Tak ada pakaian lain**: Jolketang; **Tak ada**: Unyump, Nnyump; **Tak berdaya**: grempe'k; **Takbergerak**: Ntat melotit; **Tak berlaku baik**:Na' semanggah; **Tak bisa** : Mangngamp; **Tak biasa**: Na' basa; **Tak bisa diam**: Ngkejer; **Tak bisa diatur**: Na' ereng; **Tak bisa tunduk tak bergerak**: Tebenciak; **Tak dapat apa-apa**: Keje; **Tak enak badan**: Kedia' kedi', Ngelu, Sia'k siu; **Tak ikhlas**: Cuti'k na' mampus; **Tak jadi**: Magang (Bangunan), Balang (Program); **Tak kembali**: Palis; **Tak mau ada sebab**: Sebaya redeh, sebaya rotor; **Tak berarti** : Sakal; **Tak mau rugi** : Kekeh; **Tak mau**: Sebaya, Inga', (halus) Jaka kahnyeh; **Tak membawa apa-apa**: Nyoncong; **Tak memperdulikan**: Nso'k-nso'k; **Tak peduli**: Belit; **Tak rata**: Beginjat; **Tak sabar**: Nna' teranti' ; **Tak selalu**: Tuju' ; **Tak selera makan**: Baus; **Tak sesuai**: Kajeh; **Tak tahu berita kematian**: Rawa' ; **Tak tahu**: Ayap, Ojo; **Tak tentu**: Na' tuntu; **Tak terlaksana**: Langkus; **Tak terpelihara** (lahan): Keropot; **Tak tersisa**: Seseh; **Tak ada ketetapan**: Lunta'k lantong; **Tak menurut, tak respek** : Beliu' ;

Takar: Nangar;

Takdir : Togah Lantai;

Takik: Takah, Tako'k, tipa'k; **Ditakik**: Ditipa'k; **Takikan papan kedap air** : Bepian;

Takkabur: Cabol;

Takut: Badi'-badi', Golli' ; **Menakuti** : Nggolli'; **Ditakuti** : Digolli';

Talangi : Kaba, Toko', Nunton; **Menalangi** : Ngaba;

- Talas** : Keladi;
Tali : Tali, pengkobot; **Tali ikat batu dengan kayu**: Simpai;
Tamak : Ntajit;
Taman : Kabon bunga, laman bunga;
Tamat: Pengkudah;
Tambah : Tamah; **Ditambah** : Ditamah; **Menambah** : Namah;
Penambahan: Penamah; **Tambah bangunan**: Ebe'k;
Tambah cepat aduk: Lati; **Tambah kecepatan**:
 Senjadi; **Tambah timpaan**: Tanjat; **Tambah susunan**
 (lambung kapal/perahu) : Timo;
Tambak : Panggong ikat;
Tambal : Tampal;
Tambun : Mbada gumu', Gumu' ng ;
Tameng : Kelao' ; **Tameng menghalau**: Sangga; **Tameng**
penghalau perang, **Tameng untuk perdamaian** : Sangga
 Parak;
Tampak: Tebele'; **Tampak bayang**: Sengiro;
Tampan : Lawar;
Tampang : Mua nyeh;
Tampar kecil: Tampet;
Tampi: Nampi';
Tampil : Tebeng, Tampil; **Tampil beda**: Laram; **Menampilkan**:
 Nebeng;
Tamu : Temue; **Bertamu**: Bejajo; **Tamu khusus**: Tebue;
Tanah : Tanah, (bumi) injam; **Tanah Gambut**: Mpadak; **Tanah**
tumbuh: Terunggu;
Tanak : Suman; **Ditanak** : Disuman; **Menanak** : Nyuman; **Tanak**
terus, tanak lama: Uru;
Tanam, menanam : Nanam; **Tanam biji**: Nepor; **Tanaman awal**:
 Timbong; **Tanaman hias**: Jambang;
Tancap: Tujah, Cicip;
Tanda : Tikal; **Tanda tangan** : Teken;
Tandan : Bata'k;

Tangan : Jari; **Tangan kiri** : Jari kiba' ; **Tangan bengkok**:
Cengkong; **Merentangkan tangan** : Ndopa';
Tangga : Tanga';
Tanggal: Tekuleh;
Tanggap: Engah;
Tangguh : Tanggoh, mbada tahannyeh; **Menangguhkan**: Nanggoh,
Nungga'k ;
Tanggui: Teroko';
Tanggung: Ala'-ala', Ntogak, Malang, Ngkaba anu', Nyalah;
Tangis :Saba'k; **Menangis**: Nyaba'k; **Ditangisi** : Disaba'k; **Tangis**
histeris: Ngkaung, Ngoka'; **Menangisi almarhum** : Sapa ;
Tangkal: (Racun) Tala'k, (Penyakit) tangkal, (musuh) Sangga;
Tangkap : Takap; **Ditangkap** : Ditakap; **Menangkap** : Nakap;
Menangkap tiba-tiba: Ngrogap;
Tangkas : Terengginas;
Tanjak : Taki' ; **Menanjak**: Naki' ; **Tanjakkan**: Penaki' ;
Tanpa : Unyump man, nna' man; **Tanpa ekspresi**: Gnem; **Tanpa**
noda: Puteh ira; **Tanpa pasangan hidup**: Pogo' ;
Tanya : Tonya' ; **Tanya** (kata halus): Ngrisi'k ; **Nanya melulu**:
Toeh;
Tapak: Lompa' ; **Tapak kaki** : Lompa' kaki;
Tarik : Sinta'k, Tori'k, Jujut, Rinta'k ; **Ditarik** : Disinta'k, ditori'k,
dijujut, dirinta'k ; **Menarik** : Nyinta'k, Nori'k, njujut,
ngrinta'k ; **Penarik** : Perinta'k;
Taruh : Taroh; **Menaruh pakaian ketali**: Nlampe' ;
Tas : Selipi' ;
Tata : Kamas; **Tata tertib**: Ator gawai;
Tawa : Tawa' ng, kekeh; **Ditertawai** : Dikatawa' ;
Menertawai:Ntawa'; **Tawa terbahak**: Ngigal;
Tawon: (kuning) Naning, (hitam) Waktabu';
Tebak : Tanggam, tereka;
Tebal : Tobal; **Tebal isi buahnya** : Luna'k;
Tebang: Tobak; **Menebang**: Nobak; **Penebang** : Tukang tobak;

Tebar : Tabor; **Bertebaran**: Mancai;
Tebas : Tobas;
Tebing: Sisi monggo', Singak utat;
Tegak: Tajo'k;
Tegap: Togap;
Teguh : Kehkeh;
Teguk: Tigot;
Tegur: Ridi' ; **Menegur**: Ngridi' ; **Ditegur** : Diridi' ;
Teh : Te; **Teh hijau** : Te ijo;
Tekan : Teken; **Ditekan** : Diteken; **Menekan** : Neken; **Tekan sampai pipih**: Tempek;
Teka-teki: Seluka;
Teko : Tekon;
Teladan : Tuna' gaya, tudik; **Meneladani**: Ntudik; **Diteladani** : Ditudik;
Telan : Tolat; **Menelan**: Nolat; **Ditelan** : Ditolat;
Telaten : Senunuh, Antus, Race' ;
Televisi: Tipi;
Telinga lebar: Jambeng;
Teliti : Rese', Nrusi'k bonar; **Meneliti**: Ntuse'k;
Teluh : Kibang, Pulong;
Telungkup: Ngerongkop;
Telunjuk: Tonnyo'k;
Telur : Tolor; **Kuning telur** : Ngkonang; **Telur tak jadi menetas**: Kemato' ;
Teman: Page; **Berteman** : Bapage; **Ditemani** : Dipage, ditamah;
Menemani: Mage, Namah; **Pertemanan** : Bapage pangan;
Temaram: Baya-baya;
Tembakau selipan digigi: Sugi;
Tembang : Dendo; **Tembang timang**: Berene' ;
Tembawang banyak ahli waris: Temawak kerama;
Tembuni: Kemune' ;
Tembus: Talus, Temampong; **Tembus tusukan** : Acap;

Tempa: Tompa'; **Ditempa :** Ditompa'; **Menempa logam:** Nede'k;
Tempat: Badah; **Tempat batu:** Serodak; **Tempat cuci disungai:**
 Tepiat; **Tempat cuci beras kecil:** Bakol; **Tempat cuci:** Pene;
Tempat iris sayur/daging: Selidat, Ngkalat(adt. malay); **Tempat jemuran padi diatas:** So'soro'k; **Tempat jemuran:** Serodai; **Tempat kapur sirih:** Topok; **Tempat Kapur sirih:** Topok Tapa'; **Tempat main:** Pejugan; **Tempat nasi:** Sobok; **Tempat obat:** Pesira'; **Tempat padi dari kulit kayu:** Kopo'k; **Tempat padi dirumah:** Kerangking; **Tempat pakan ayam:** Lota', Mpolo'k; **Tempat pakan babi:** Dulak; **Tempat sayuran:** Selaya'; **Tempat tengger:** Penongkok; **Tempat terasi:** Kopok; **Tempat tersembunyi:** Tilo'k Rinto'k; **Tempat tidur:** Amben (adt), Dampar, Pangken (adt); **Tempat untuk bertelur:** Ketura'; **Tempayan tempat beras:** Buyong; **Tempat peluru :** Kerepai, badahona'k sumpit;
Tempel: Tempek, Tepel; **Ditempel :** Ditempek; **Menempel :** Nempel; **Tempel didepan :** Tebeng;
Temperatur: Awa;
Tempoyak: Mpuya'k;
Temui : Tumu;
Temulawak: Ntumu;
Tenaga : Kakuat; **Tidak bertenaga, kurang bertenaga:** Lodo' (benda), Oyoh (makhluk hidup); **Tenaga kuat, bertenaga:** Gogah;
Tenang : Sonya';
Tengkar : Jereh; **Bertengkar:** Batuku', bajereh;
Tendang : Tiga', terajang ;
Tengadah: Ngkadah;
Tengah : Tongah;
Tenggelam begitu saja: Rup;
Tenggelam: Lolap;
Tengger: Tongkok;
Tenggorokkan: Rogo'k;

- Tengkar:** Jereh
Tentang : Laba to' boh; **Menentang:** Nantak; **Ditentang :** Ditantak;
Pertentangan : Salah sileh;
Tentara : Serdadu, opas;
Tentu : Tuntu;
Tepat : Tungkal; **Tepat kena:** Tamput; **Tepat kenanya:** Tungkal;
Tepat sasaran: Tungkal; **Bertepatan dengan:** Senontang;
Tepi anyaman: Ngkerement;
Tepi : Sisi; **Ditepi :** Kesisi; **Menepi:** Nyosor, Nyisi;
Tepuk : Tapo'k; **Bertepuk sebelah tangan :** Nganggoh;
Tepung: Tampong;
Teran: Ojat;
Teras : Gonggak, Pelantar;
Terasa meresap dikulit: Nyolar;
Terasa : Terosa' ;
Terasi: Belacat;
Terawang: Tili'k;
Terbahak-bahak: Nlaka'k;
Terbalik: Sunsak, (Kendaraan) Telingkap; **Terbalik pasang:**
 Ngeladak;
Terbangnya: Bur;
Terbangun: Keduas;
Terbatas disitu: Mongkot;
Terbatuk-batuk: Ngekel;
Terbenam: Teponya'k;
Terbengkalai : Apok, Ntasa disadu';
Terbentur : Tesanto'k ; **Terbentur jidat:** Tesudo'k, kasudo'k;
Terbentur lalu Pecah: Nlato' ;
Terbirit-birit: Nlasar;
Terbuka lebar: Ngsobok;
Terburu: Cocah; **Terburu-buru :** Cocah kemiroh;
Terdepan: Panyolo', penyolo' ;
Terdiam: Itip-itip, Mendo'k;

Terengah-engah: Sipoh-sipoh;
Tergelatak : Ngrempe'k; **Tergeletak basah:** Lape'k-lape'k;
Tergeletak lunglai : Nglepek;
Tergelincir: Nlencer;
Tergenang: Betando, Ibong-ibong;
Tergesa: Kamoh, Ngranjap; **Tergesa-gesa:** Cocah;
Teriak: Pangkas; **Teriakan histeris:** Pangkas-terais; **Teriakkan teriu:** Ngkubak; **Teriak pedih:** Ngkaung;
Terigai (alat ambin) : Mpajak; **Terigai kecil** : Pegenteng;
Terigu: Gendum;
Terik : Terre'k;
Terima : Alap; **Terima kasih:** Kaseh Boh;
Terisak (Anak): Ngelawar;
Terjaga: Ngida;
Terjang: Terajang;
Terjangkit (penyakit) : Tungkap;
Terjatuh : Sungkap; **Terjatuh kebawah:** Nyungsap, laboh;
Terjepit: Sonto'k;
Terjun : Terujut;
Terjungkal: Tebelanggang;
Terkam: Congkap;
Terkejut kak: Tebengkaro' ;
Terkena: Tekona' ;
Terkikis: Gerogot;
Terkilir : Telece'k;
Terlalu : Telajuh, Ele'-ele' ; **Terlalu asam:** Ngengkek; **Terlalu cemburu:** Nese'k; **Terlalu dipinggir:** Nemer, Nuge, Uncer-uncer; **Terlalu rajin:** Karo' ; **Terlalu pelit** : Kekeh;
Terlanjur: Telanjor;
Terlentang: Telontak;
Terlunta-lunta: Nlata-lata;
Terlupakan: Kelola' ;
Terminal: Pengkalat;

Ternak: Peningun;
Terompah: Capal;
Terpaksa : Surutbaba;
Terpaku: Ntat melotit;
Terpana: Isi'-isi, Rere' ;
Terpeleset : Tepincor, (benda) Telencer;
Terpenuhi: Tetuntong;
Terpulas tidur: Nlelep;
Terputus: Pugas;
Tersandung: Nyongka'k;
Tersayang (canda): Buah take' talo'k;
Tersedak: Kesare' ;
Tersedu: Nsodan;
Tersentuh sedikit: Buda' ;
Terseok-seok dipinggir: Ngrempe' ;
Terserah : Ope oji;
Tersungkur: Kesudo'k;
Tertusuk benda kecil: Nsibat;
Teruna : Urak muda' ;
Terung : Torok;
Terus : Tala, aja'-aja'; **Terus terang :** Modah kea bonarnyeh; **Terus menerus :** Ngkah ya; **Meneruskan :** Tuli di anu';
Tetangga : Uraksoma'kdango;
Tetap : Dito' ng, ngkah kea; **Menetap sesaat:** Tugu' tugat; **Menetap :** Diam; **Tetap disitu:** Palis;
Tetapi : Keto' nyeh, laba ya;
Tetas, menetas : Mupus;
Tetek : Nyusu, Nukel;
Tetes : Tete'k; **Ditetes :** Ditete'k; **Menetes :** Nete'k;
Tewas : Layo, Ma (kasar), Abis penyawa', dah unyump (halus);
Tiada : Unyump;
Tiang : Tiak;
Tiap : Milak, Saban, selarat;

- Tiarap** : Tingkap; **Tiarap dekat orang duduk**: Ngaya;
Tiba : Atak; **Tiba-tiba**: Ngade-ngade; **Tiba-tiba ada**: Ngada-ngada;
Tiba-tiba ada didepan: Edem-edem;
Tidak : Nna'; **Tidak mau** : Ingga', nna' redeh, onde; **Tidak suka** :
 nna' suka; **Tidak berlauk**: Mpatoh; **Tidak memperhatikan**:
 Pusa' mata; **Tidak penuh**: Gontok; **Tidak sadar sesaat**:
 Mpini';
Tidur : Tidor (adt.malay), Ngkinyimp; **Kurang tidur** : Cakok; **Tidur**
sesaat : Tesilip; **Tidur tak karuan** : Lasak; **Tidur terjaga** :
 Nyamp ntar; **Kurus kurang tidur** : Cakong raong; **Meniduri**
bukan isrinya: Nggagap;
Tiga : Tulu;
Tikai, bertikai : Baseleseh;
Tikam : Tikam; **Menikam**: Ngerojak;
Tikung : Tekong, leong; **Ditikung** : Dileong, ditekong; **Menikung**:
 Nekong, nleong;
Tikungan: Tekong;
Timba : Timma';
Timbang, Timbangan: Teraju, Dacing; **Timbang terima** : Sorah
 alap; **Menimbang** : Nimbang (dengan alat), Ngelima
 (perasaan); **Mempertimbangkan** : Ngelima;
Timbau : Timo;
Timbul : Timol; **Timbul tenggelam**: Jol-lup;
Timpa: Onta'k, teneh; **Ditimpa** : Diteneh; **Menimpa**: Neneh,
 Nyongkap; **Timpa susun**: Tanjat ;
Timun : Ntimun;
Timur : Mata ari idup;
Tindih: Teneh; **Ditindih** : Diteneh; **Menindih** : Neneh; **Tindih**
susun: Tumpa' ;
Tindik : Tene'k;
Tinggal : Diam; **Tinggal sedikit**: Ingok;

- Tinggi** : Gayor-gayor, Tingngi'(adt. Malay) ; **Tinggi harganya**: Mmal; **Sangat tinggi** : (benda) Jua'k-juak, (orang) keapengkuak, Sajatigayor-gayor;
- Tingkah** : Gaya, bagai; **Bertingkah** : Mbagai, begaya, melegen (nakal);
- Tinjau**: Bele'-bele', Jajo; **Ditinjau** : Dijajo; **Tinjau hutan garapan**: Nimpas; **Tinjau Karang** : Badah mele' jaoh (perau);
- Tinju** : Tinju(adt. malay), kopal, tumbo'k; **Meninju** : Numbo'k, Ninju;**Petinju** : Tukang tumbo'k, Tukang tinju; **Bertinju** : Batumbo'k, Kelaii, batinju;
- Tinta** : Dawat;
- Tipis** : Lipis;
- Tiri** : Tere';
- Tiris** : Tos;
- Tiru** : Tuna', cangko'k, tiru(adt.malay); **Meniru**: Nyangko'k; **Menirukan suara**: Umput; **Meniru-niru suara**: Ngumput;
- Titah** : Pemodah Pemincak, penyoroh pemincak;
- Titel** : Golar;
- Titis** : Tete'k; **Titisan** : Urak nang dirupa, jeloma; **Penitisan** : Ngrupa jadi;
- Tobak**: Sampok;**Menobak** : Nyampok;
- Tobat** : Nna' bebuat kea ugi;
- Tokek** : Mpagok;
- Toko** : Kedai;
- Tokoh** : Urak ditua, Rentua adat;
- Tolak** : Tula'k;**Tolak Belakang** : Tula'k belakak, rundang; **Bertolak belakang** : Besenangakang;
- Toleh** : Ula'k;
- Tolok** : Saingng;
- Tolol** : Bando', Mangkah;
- Tolong** : Tulong;
- Tombak** : Galah; **Tombak berkait dengan tali**: Tempuling; **Tombak berkait tak pakai tali**: Ntikas; **Tombak kayu**

- runcing** : Tajar; **Tombak pendek**: Tuma'k; **Menombak lepas**: Ntaer;
- Tombol**: Tomol;
- Ton**: Koyan;
- Tonggak** : Pancang;
- Tonggek**: Kincot;
- Tonggos** : Jungang;
- Tongkat**: Tungkat;
- Tongkol** : Lonsong;
- Tonjol**: Doncol;
- Topang** : Sangga;
- Topi** : Tudong;
- Toreh** : Tureh;
- Torek** : Ninik;
- Tos** : Besente'k, tentek;
- Tradisi** : Nangdiketurun; **Tradisi sentuh makanan**: Nyecel;
- Transmigrasi** : Bala Ayog bepinah ka badah lain;
- Trauma**: Keriap, keroma' ;
- Tren** : Laram;
- Tua**: (usia) Lanu', (buah)Mongkak; **Tua Bangsa, ketuaan** : Mawa;
- Tua Renta** : Dah lanu' ; **Ketua** : Penyolo';
- Tuai** : Banyi;
- Tuang** : Lenger, ruah, tunggeng;
- Tuban-tuban** : Selosoh;
- Tubin** : Nangkat;
- Tubuh**: Tubuh (adt.malay), Unant; **Setubuh** : Saki;
- Tubruk** : Rudu;
- Tuduh**: Dudoh;
- Tudung** : Tudong;
- Tugas** : Gawai ng;
- TUHAN**: Jebata;**Tuhan Yang Maha Kuasa**: Jebata Pejaji Penampa' ;
- Tuju** : Mara, Ta'k; **Tujuan**: Kamoh, Mara ta'k;

Tukar : Tukar, Sileh;
Tulang : Tulak; **Tulang belulang**: Raka; **Tulang kaki**: Kato'k raka;
Tulang kering: Konas, Langkang
Tular : Tungkap;
Tuli : Ninik; **Sangat tuli** : Dengkak;
Tulus : Puteh ira;
Tuma: Ama' ;
Tumbal : Tangkal penyakit;
Tumbang: Tumak;
Tumbuh: Tumuh; **Tumbuh pendek**: Ncukis;
Tumbuk: Toto'k; **Tumbuk benamkan**: Onta'k
Tumit: Tunnyek;
Tumpang : Tumpak; **Ditumpang** : Ditumpak; **Menumpang** :
Numpak; **Tumpang** : Na' Tumpak;
Tumpas : Kabo' ; **Ditumpas** : Dikabo' ; **Menumpas** : Ngkabo';
Tumpuk: Tompo'k; **Menumpuk**: Jojo'k; **Tumpukan ranting** :
Ropa' ;
Tumpul : Gilis-gilis, tompol, nna' tajap; **Tumpul ujung**: Pampum;
Tunas: Suli' ;
Tunda : Pango, diundor;
Tunduk: Tono'k;
Tungau : Ketungo;
Tunggal : Tungal, kediri' ;
Tunggu : Tanti'; **Ditunggu** : Ditanti' ; **Menunggu** : Nanti'; **Tunggu**
dulu: Ya' amoh; **Tunggu ancang**, **Tunggu hadang**:
Ipa'; **Lama menunggu** : Kilih-kilih;
Tungku : Tungku' ; **Tungku dari pisang**: Tumang;
Tunjuk : Tonyo'k; **Ditunjuk** : Ditonyo'k; **Menunjuk** : Nonyo'k ;
Tunjung, (teratai) : Bunga Tanjong;
Tuntun : Irik;
Tuntut: Nuntut;
Tupai : Tupai; **Tupai terbang** : Kobok; **Tupai kecil** : Pancing;
Turap, barau (penahan tanah) : Beng;

- Turis** : Temue penganto;
Turne : Bejajobesamel;
Turun : Turut; **Turunan**: Katurun, penurun; **Turun kebawah**: Lolos; **Turun pelan keluarnya**: Telulor; **Turun terpaksa**: Teroros; **Keturunan** : Katurun; **Turun menurun** : Dahkaturun;
Turut, turut: Tuna'; **Dituruti** : Dituna' ; **Menuruti**: Merati, Nuna' ; **Menuruti apa yang dimau**: Lateh; **Turut ikut**: Nebeng;**Turut serta** : Surut baba;
Tusuk : Tujah, coco'k; **Tusuk cari diair**: Rajah;**Tusukkan anyaman**: Terebakat;
Tutup: Songkop, Tukat;**Ditutup** : Ditukak, disongkop; **Menutupi** : Ngrongkom, nyongkop, Nukat;**Tertutup** : Kapat;
Harapan tertutup : Kapat daya;
Tutur : Basa;
Tuyul : Keboyol;

U

- Ubah** : Obah; **Berubah**: Male'k; **Ada Perubahan**: maleh; **Berubah arahnya** : Tepula'k; **Perubahan** : Perobah;
Ubanan: Mapu' ;
Ubi Rambat: Ncalo' ;
Ubun-ubun: Bubut;
Udah : Jeman; **Udah biasa dilakukan** : Lakam;
Udang : Unak;
Ujar : Oji;
Ujung: Ojok; **Ujungnya**: Tampah; **Ujung kaki membentur**: Songka'k; **Ujung pohon**: Poco'k; **Ujung sengan**: Botoh;
Ukuran : Ukor;
Ulam : Ulap;
Ulang-ulang melihat: Jua'k jongo

- Ular** : Ular; **Ular kadut**: Perae' ; **Ular kendawang**: Kerenawak;
Ular ripung: Repok; **Ular sanca**, **ular piton**: Sawa' pengorak; **Ular anakonda** : Sawa' ronap; **Ular tedung**: Todok;
Ulek : Piri'k; **Ulekan**: Penggiling;
Ulet : Race';
Ulur : Olor;
Umbut : Umunt;
Umpamanya: Tarohlah, Ca'k nti;
Ungkit: Umpel, Uet; **Mengungkit**: Ngumpel; **Ungkit geser (kecil)**: Cuker; **Ungkit kejadian lalu**: Ule' ;
Undang : Kundang; **Undang-undang**: Ator;
Untaian: Rumbai;
Untuk: Na'k; **Untuk siapa** : Na'k sope;
Untung : Baha'k, Congkoi, tuah; **Beruntung** : Nyapoh, batuah;
Upacara perdukunan: Berase'k, betili'k;
Urap : Cale'k conteng;
Urat tawa: Lome';
Usah : Ya' ; **Usahlah**: Ya'ja' ; **Usah begitu** : Ya' da'kke; **Usah sembarangan** : Ya' mbagaigilla' ;
Usaha: Pegao; **Berusaha** : Bepegao; **Berusaha mencari** : Kisi'k-kisi'k; **Berusaha susah payah**, **usaha susah**: Capai luput; **Berusaha tapi tak dapat**: Capai keraos; **Usahakan** : Setiarlah, besetiar; **Mudah usaha**, **gampang berusaha** : Ya' nna' begao;
Usai : Pengkudah;
Usia : Umor (adt), pantar; **Usia sama**, **sama usia**: sepantar;
Usir: (manusia)Tundong, (binatang) Gora, (jebak) puar; **Diuisir** : Ditundong, digora, dipuar (ramai); **Mengusir**: Nundong, Nggora; **Mengusir beramai** : muar;
Usus : Kolok purut; **Usus keluar**: Talo'k; **Lemak diusur** : Ngkerenyeh;
Utama: Penyolo, panyolo';
Utuh : Bungas;

Utusan: Arag; Utusan Tuhan : AragJebata;

V & W

Ventilasi: Ram, lubak angin;

Wadon: Papa'k;

Wahana : Pejungan;

Wahyu: Pemele';

Wajah: Mua; **Wajah mendekat menempel:** Nutul; **Wajah buruk, buruk rupa:** Ngkerodoh; **Wajah murung :** Ronjoh; **Wajah kalah atau kehilangan :** Keje; **Wajah berseri, wajah bersih :** Mua licor; **Wajah lebar :** Kedimpap;

Wajib: (Paksa) Perre'k, (terpaksa) Kecada'; **Iuran/pungutan wajib :** Biris;

Waktu: Angkat, aring, desng;

Walangsangit: Mpango;

Wangi : Sange;

Wangsit: Lamant;

Wanita: Betina' ; Wanita tua : Toyong urak; Wanita muda : Ona'k dara, ino' langas; **Wanita tangkas, wanita hebat :** Betina' trenginas; **Wanita kuat:** Betinagogah; **Wanita lemah :** Betina' lue'k; **Wanita pintar, wanita cerdas :** Pelano'kbo'kpanyak; **Wanita gemuk:** Betina' gumu'k, Buntal betina' (istilah); **Wanita kurus :** Betina' Kerengkeng, Kregenteng betina' (istilah);

Warangka: Sarok, Ncudi' ;

Waria, tomboi: Papa'k;

Warisan turun temurun: Adat katurun;

Warna : Sama'k; **Warna warni:** Sengira'ksengi-ro;

Waspada: Ati-ati, Jaga ja' ;

WTS (Wanita Tuna Susila): Pakatong (adt);

Y

Ya : Ao' ; **Ya bisa terjadi**: Ibohkahnyeh; **Ya iya, amin**: Ao' boh; **Ya sungguh, ya benar, sungguh benar,amin** : Sigi' ng, sisi jaya;

Yang : Nang; **Yang disucikan**: Keramant;**Yang suci, yang bersih**: KeramantDolat;**Yang Maha Kuasa, Yang Maha Pencipta, Yang Maha Pemelihara dan Pelindung**: JebataPejajiPenompa' ;**Yang disayang** : Buah oti, nang ditangi;**Yang tersayang** : Pangnangi; **Yang terkasih** : Pangkaseh;**Yang Maha Agung** : JebataAgokng, Panyolo' Agokng; **Yang Agung** : Nang agokng;**Yang Maha Pengasih Penyayang** : Jebata Kaseh Nangi, Panyolo' Kaseh Nangi;**Yang pengasih penyayang** : Nang ngasehnangi;**Yang sayang** : Nang nang; **Yang Maha Penyelamat, Sang Penyelamat** : JebataPanulong, Panyolo' Panulong;**Yang menyelamatkan** : Nang nulong; **Yang Maha Penghancur** : JebataPalobor,Panyolo' Palobor; **Yang menghancur** : Nang nlobor;**Yang membuat, Yang melakukan**: Nang nggaya; **Yang hidup** : Nang idup, nang mbangkit; **Yang mati** : Nang layo; **Yang Perkasa** : Nang gogah; **Yang Maha Tahu** : JebataPanui', Panyolo' Panui'; **Yang tahu menau**: Nang nui'ntui' ;

Yakin : Yaken (adt), bulat oti;**Keyakinan** : Tungkatidup; **Tak berkeyakinan** : Unyumtungkatidup, nna' tuntuala'kng;**Yakinkan dia** : Podahratinychka'kinya;

